

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání

Regionální politika a její efekty na úrovni LAU2

Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

Autor:
Bc. Pavla Chalupská

2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla CHALUPSKÁ**
Osobní číslo: **E10639**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Regionální politika a její efekty na úrovni LAU2.**
Zadávající katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Identifikovat efekty uplatňování nástrojů a opatření regionální politiky na základě analýzy rozvoje vybraných obcí.

Osnova práce:

1. Literární přehled
2. Charakteristika vybraných obcí
3. Komparace vývoje ve vybraných obcích
4. Identifikace a případná kvantifikace dopadů uplatnění konkrétního nástroje (konkrétních nástrojů) regionální politiky v podmínkách vybraných obcí
5. Porovnání účinnosti uplatnění nástrojů regionální politiky v jednotlivých obcích ve střednědobém časovém horizontu
6. Navržení úpravy stávajících nástrojů a opatření regionální politiky

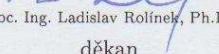
Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

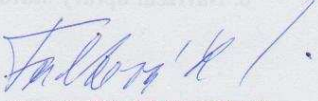
- STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009, 212 s.
WOKOUN, R., et al.: Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, 475 s.
PROVAZNÍKOVÁ, R.: Financování měst, obcí a regionů - teorie a praxe. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. 304 s.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
Katedra ekonomiky

Datum zadání diplomové práce: 18. února 2011
Termín odevzdání diplomové práce: 29. dubna 2012

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Regionální politika a její efekty na úrovni LAU2 vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v plném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly, v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 10. dubna 2012

.....
vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Děkuji vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Faltové Leitmanové, CSc. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

Současně děkuji p. Stanislavu Veselému, starostovi obce Knínice, a p. Martinu Kodýsovi, starostovi obce Třeštice, za poskytnutí informací a podkladů pro diplomovou práci. V neposlední řadě děkuji celé rodině a blízkým přátelům, bez jejichž podpory by tato práce nemohla vzniknout.

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1 Regionální politika a změny v jejím pojetí	4
2.1.1 Definice regionální politiky	6
2.1.2 Nástroje regionální politiky	8
2.1.2.1 Mikroekonomické nástroje regionální politiky	9
2.1.2.2 Makroekonomické nástroje regionální politiky	10
2.1.2.3 Ostatní nástroje regionální politiky	11
2.2 Regionální politika Evropské unie	12
2.2.1 Cíle regionální politiky EU	13
2.2.1.1 Cíle regionální politiky EU v letech 2000 – 2006	13
2.2.1.2 Cíle regionální politiky EU v letech 2007 – 2013	15
2.2.1.3 Srovnání cílů pro období 2000 – 2006 a 2007 – 2013	16
2.2.2 Fondy EU	17
2.2.3 Členění ČR pro potřeby regionální politiky EU	19
2.3 Strategické dokumenty pro aplikaci regionální politiky EU v ČR	21
2.3.1 Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013	21
2.3.2 Národní strategický referenční rámec	22
2.3.3 Operační programy pro ČR	23
2.3.3.1 ROP NUTS II Jihovýchod	24
2.4 Financování obcí z národních zdrojů	25
2.4.1 Dotace v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí, dotace z kapitoly VPS a státních mimorozpočtových fondů	25
2.4.2 Dotace z rozpočtových kapitol ministerstev	27
2.4.2.1 Ministerstvo pro místní rozvoj a Program obnovy venkova	27
2.4.2.2 Ministerstvo zemědělství a Program rozvoje venkova	28
2.4.3 Dotace z rozpočtů krajů	30
3. CÍL A METODIKA	31
4. CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH OBCÍ	33
4.1 Mikroregion Telčsko	33
4.1.1 Všeobecná charakteristika	34
4.1.2 Demografické poměry	35
4.1.3 Trh práce a nezaměstnanost	36
4.1.4 Občanská infrastruktura	38
4.1.5 Dopravní infrastruktura	38
4.1.6 Technická infrastruktura	39

4.2 Obec Třeštice	40
4.2.1 Demografická situace obce	41
4.2.2 Trh práce a nezaměstnanost	43
4.2.3 Občanská a technická infrastruktura	44
4.2.4 Přehled dotací, které obec získala	45
4.2.5 Rozpočet obce	50
4.3 Obec Knínice	54
4.3.1 Demografická situace obce	55
4.3.2 Trh práce a nezaměstnanost	57
4.3.3 Občanská a technická infrastruktura	58
4.3.4 Přehled dotací, které obec získala	59
4.3.5 Rozpočet obce	62
5. Komparace vývoje ve vybraných obcích	66
5.1 Komparace z hlediska demografické situace	66
5.2 Komparace z hlediska trhu práce a nezaměstnanosti	69
5.3 Komparace z hlediska vybavenosti obce	70
5.4 Komparace z hlediska projektových žádostí	70
6. Identifikace a případná kvantifikace dopadů uplatnění konkrétních nástrojů regionální politiky	74
6.1 Projekty, jež směřují do oblasti ochrany kulturních a historických památek	74
6.2 Projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce	75
6.3 Projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce	76
7. Porovnání účinnosti uplatnění nástrojů regionální politiky v jednotlivých obcích ve střednědobém časovém horizontu	80
8. Problémy obcí spojené s čerpáním prostředků z národních i evropských zdrojů a návrhí úpravy stávajících nástrojů a opatření regionální politiky	83
8.1 Netransparentnost různých národních dotačních titulů	83
8.2 Administrativní náročnost žádostí o dotace	85
8.3 Problém zpětného proplácení a spolufinancování projektu	87
8.4 Problém výběru a nastavení indikátorů	89
8.5 Problematika uznatelných nákladů projektu	91
9. ZÁVĚR	93
10. SUMMARY	96
11. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	98
SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH	104

1. Úvod

Regionální politika je nástrojem, který využívají evropské vlády postupně již od 30. let 20. století ke snižování regionálních disparit, resp. socioekonomických rozdílů mezi jednotlivými regiony a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje. Cílem není pouze vyrovnat šance a možnosti regionů, ale i zajištění plnohodnotného využívání demografického, hospodářského a přírodního potenciálu regionu.

Chce-li stát vytvořit rovné šance pro obyvatele všech regionů, musí v určité míře přijímat opatření na státní, regionální a nadnárodní úrovni, která přispějí ke zmírnění meziregionálních disparit. Nejnižší územně-organizační úroveň regionální politiky tvoří úroveň obecní. Obce v přenesené působnosti realizují koncepční a výkonovou činnost v oblasti místního rozvoje a ve své samostatné působnosti spolupracují s krajem, v jehož obvodu se nachází, při přípravě i realizaci programu rozvoje kraje.

Česká republika začala regionální politiku realizovat až v druhé polovině 90. let 20. století. V předchozím období sice byly prováděny aktivity související se snižováním regionálních disparit, ale nešlo hovořit o ucelené národní regionální politice ČR.

V současném programovacím období na léta 2007 – 2013 má ČR možnost naplno čerpat dotace z fondů Evropské unie. Oproti předešlému zkrácenému programovému období došlo k výraznému navýšení celkových finančních zdrojů, které může ČR využít. Ze strukturálních fondů má k dispozici zhruba 850 miliard Kč (včetně národního spolufinancování) a v rámci Společné zemědělské politiky EU dalších 100 miliard Kč. Rovněž došlo k rozšíření časového prostoru k finalizaci projektů formou pravidla N+3, které umožňuje až tříleté období realizace projektu.

Možnost čerpání finančních prostředků nejen z evropských, ale i národních zdrojů, je jedním z nejaktuálnějších témat současné doby. Obce díky těmto dotacím mohou realizovat projekty, které by jen stěží uskutečnily ze svého rozpočtu. Rozpočtové omezení často redukuje rozvojové záměry, a tak se získávání doplňkových finančních zdrojů stává zcela logickým krokem obcí.

Tato práce se věnuje efektům regionální politiky na úrovni LAU2, tedy na úrovni nejmenší samosprávné jednotky – obce. Konkrétní dopady regionální politiky jsou zkoumány na dvou obcích, jejichž počet obyvatel v současné době nepřevyšuje hranici dvou set – obci Knínice, která spadá do správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Telč, a obci Třeštice, která spadá do správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Třešť. Obě tyto obce jsou členy mikroregionu Telčsko.

První část diplomové práce je věnována regionální politice obecně a změnám v jejím pojetí. V souvislosti se změnami v pojetí regionální politiky bude uveden stručný přehled definic regionální politiky tak, jak jej vnímají různí čeští i zahraniční autoři. Nebudou opomenuty ani nástroje této politiky, které jsou členěny na mikroekonomické, makroekonomické a ostatní.

V rámci druhé subkapitoly s názvem Regionální politika Evropské unie budou vyjmenovány jednotlivé cíle regionální politiky v letech 2000 – 2006 a 2007 – 2013, které jsou následně komparovány. Na cíle regionální politiky navazuje problematika fondů EU, jejichž prostřednictvím jsou přerozdělovány prostředky k financování projektů vedoucích k naplnění těchto cílů. Fondy budou rozděleny a dále stručně charakterizovány. Poslední část této subkapitoly poskytne čtenáři přehled o územním členění ČR pro potřeby regionální politiky EU, aby mohlo být využíváno strukturálních fondů.

V pořadí třetí subkapitola bude zaměřena na strategické dokumenty potřebné pro aplikaci regionální politiky EU v České republice s důrazem na Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec a operační programy pro ČR, které jsou dále klasifikovány na operační programy tématické, regionální, operační programy Praha a Programy Evropské územní spolupráce. Jelikož obce Třeštice a Knínice spadají svým obvodem do regionu soudržnosti Jihovýchod, bude blíže rozveden Regionální operační program NUTS II Jihovýchod, neboť může být pro tyto obce z hlediska čerpání finančních prostředků klíčový.

Teoretickou část diplomové práce uzavírá podkapitola zaměřená na oblast financování obcí z národních zdrojů. Obce mohou získat finanční prostředky pro svůj rozvoj nejen

z výše zmiňovaných Fondů EU, ale i ze státního rozpočtu nebo jeho mimorozpočtových fondů, z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev či z rozpočtů krajů.

V první části práce je teoreticky ukotvena problematika regionální politiky, která tvoří základ pro zpracování části praktické.

Část praktická ve svém počátku představí dané obce a poskytne i stručnou charakteristiku mikroregionu Telčsko, na jehož území se obce nacházejí. Pomocí vybraných statistických dat bude provedena socioekonomická analýza těchto obcí s důrazem na demografickou situaci a nezaměstnanost. Není opomenut ani popis stavu občanské a technické infrastruktury. Posléze se provede komparace obcí dle různých hledisek zjištěných analýzou, ale i z hlediska projektových žádostí. Pro úplnost tématu je stručně charakterizován i rozpočet obce Třeštice a Knínice.

Za pomoci rozdělení realizovaných projektů do skupin dle jednotlivých oblastí rozvoje se identifikují a případně i kvantifikují dopady těchto skupin projektů, a to formou vyčíslení příznivé změny socioekonomických ukazatelů vlivem realizace projektu, vyhodnocení dopadu projektu na změnu vzhledu obce nebo zlepšení občanské či technické infrastruktury atd.

Na základě provedených analýz a komparací bude porovnána účinnost uplatnění nástrojů v jednotlivých obcích. Závěr praktické části je věnován problémům souvisejícím s čerpáním prostředků z národních i evropských zdrojů, se kterými se starostové daných obcí potýkají. Výstupem závěrečné části bude návrh řešení na úpravu stávajících nástrojů a opatření regionální politiky.

2. Literární rešerše

2.1 Regionální politika a změny v jejím pojetí

Regionální politika je součástí nástrojů hospodářské politiky, která se prostřednictvím veřejného sektoru snaží ovlivnit hospodářské procesy v jednotlivých územních částech státu. „Důvody tohoto ovlivňování jsou různé a dají se shrnout do motivů ekonomických, sociálních, ekologických a politických. Společným důvodem těchto motivů jsou regionální problémy a problémové regiony, které jsou hlavním cílem regionální politiky.“¹

Kolébkou regionální politiky je Velká Británie a její vznik se datuje do 30. let 20. století. Velká hospodářská krize v té době postavila vládu Británie před nelehkou úlohu, a sice zabránit dalšímu zvyšování už tak vysokých socioekonomických rozdílů mezi jednotlivými regiony. Velikost těchto socioekonomických rozdílů ilustrovali autoři Armstrong a Taylor² údaji o nezaměstnanosti v jednotlivých regionech, jejíž úroveň dosahovala v Londýně 14,2 %, v Severním Irsku 28,9 %, ve Skotsku 30,2 % a ve Walesu dokonce 37,8 %.

Od této doby se pojetí regionální politiky neustále vyvíjí. Mnohé země vyspělého světa i Evropské unie za posledních deset let reformovaly tradiční pojetí regionální politiky a podrobněji se zaměřily na definované cíle. Rovněž došlo i ke změně cílových segmentů, kterými se staly nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti spravované municipalitami. Toto tradiční pojetí se posunulo v několika rovinách. Jednak v cíli regionální politiky a jednak v rovině hypotézy o rozdílech mezi regiony jako o determinantech růstu.

¹ WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : Linde Praha a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.

² ARMSTRONG, H.; TAYLOR, J. *Regional economics and policy* [online]. 3rd ed. Malden, Mass.: Blackwell, 2000, 437 s. [cit. 2012-03-21]. ISBN 06-312-1713-4. Dostupné z WWW: <http://books.google.cz/books?id=zFngqF5EPYMC&printsec=fro nco ver&hl=cs&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>.

Cílem regionální politiky se stalo snižování rozdílů mezi regiony. Původní myšlenka harmonického rozvoje veškerých regionů byla nahrazena myšlenkou tzv. rovnosti šancí a v rámci Evropské unie pak tvorbou společných finančních zdrojů pro financování regionální politiky. „Novým uplatňovaným názorem je požadavek návratnosti či spíše efektivnosti vložených prostředků. Financované projekty mají řešit místní problémy a současně mají mít charakter tzv. růstového efektu.“³

Změna tradičního pojetí regionální politiky v rovině hypotézy o rozdílech mezi regiony jako o determinantech růstu spočívá v tom, že silně se vyvíjející regiony mají poskytovat hospodářské příležitosti pro ekonomické subjekty ze slabších regionů, a tak by mělo být dosaženo přirozené transformace těchto slabších regionů.

Jako tradiční regionální politika je označována regionální politika uplatňovaná zhruba do poloviny 70. let 20. století. Od druhé poloviny 70. let se začal formovat nový koncept regionální politiky, který jednoznačně převládá ve většině evropských zemí i v současném období. Rozdíly mezi tradičním a současným pojetím regionální politiky schématicky znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 1: Rozdíly mezi tradičním a současným pojetím regionální politiky

Aspekt	Regionální politika	
	tradiční	současná
Regiony	Geograficky relativně stálé problémové regiony	Geograficky relativně rychle se měnící problémové regiony
Problémy	Rozvinutost / zaostalost	Strukturální změny
Strategie	Regionální růst	Regionální inovace
Nástroje	Meziregionální přerozdělování	Mobilizace vnitřních zdrojů
Orientace na:	Kapitál, suroviny, velké firmy	Informace, technologie, služby, malé a střední firmy
Organizační forma	Centralizace	Decentralizace

Zdroj: Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

³ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

Tradiční regionální politika byla orientována na rozdíly dichotomního typu, kdy na jedné straně stály vysoce rozvinuté regiony a na straně druhé pak regiony zaostávající. „Šlo zejména o agrární oblasti, které zvyšovaly svoji rozvojovou úroveň standardním procesem industrializace.“⁴

Jako nejvýznamnější směry v dlouhodobém vývoji regionální politiky členských států EU Bachtler a Yuill⁵ uvádí především posun v cílech regionální politiky od snižování regionálních rozdílů k podpoře regionální konkurenceschopnosti, růst ekonomických iniciativ na lokální úrovni, posun směrem k decentralizaci a ke koordinaci politiky, nebo zúžení oblastí, které obdrží regionální pomoc.

2.1.1 Definice regionální politiky

Regionální politika je těžko definovatelným pojmem. Pojem regionální politiky není jednoznačný a její definice se mění v závislosti na změnách jejího pojetí, jak ilustruje následující stručný přehled.

Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2007 – 2013⁶ definuje regionální politiku jako soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority. Jejím významným cílem je konvergence regionů v rámci určitého územního celku a klíčovým znakem je její selektivnost, to znamená diferenciaci zaměření intervencí na podporu vybraných problémových regionů, které výrazně zaostávají ve svém rozvoji za průměrem v míře, která je společensky uznána za nežádoucí.

⁴ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

⁵ BACHTLER, J.; YUILL, D. *Policies and strategies for regional development: a shift in paradigm?* [online]. University of Strathclyde, European Policies Research Centre, 2001 [cit. 2012-03-22]. ISBN 18-711-3052-2. Dostupné z WWW: <http://www.eprc.strath.ac.uk/eprc/Documents/PDF_files/R46PoliciesandStrategiesforRegionalDevelopment.pdf>.

⁶ VLÁDA ČR: *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013* [online]. 2006 [cit. 2011-09-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionálního-rozvoje-Ceske-republiky-pro>>.

„Regionální politika je na nejobecnější úrovni definována jako soubor cílů a opatření, který má vést ke snižování rozdílů v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů.“⁷

Dle Wokouna⁸ je regionální politika také chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů. Jejím cílem je vyvážený a harmonický rozvoj jednotlivých regionů, dále snižování neodůvodněných rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a zlepšení regionální hospodářské struktury.

Výkladový slovník Dictionary of Human Geography⁹ vnímá regionální politiku jako součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění aktivit a ekonomických zdrojů v části státu nebo na jeho celém území. Zároveň je souborem opatření, které na jedné straně napomáhají růstu ekonomické aktivity ve státě, kde je vysoká nezaměstnanost a malá pravděpodobnost na přirozený ekonomický růst, a které slouží ke kontrole ekonomických činností v územích s nadměrným růstem na straně druhé.

Nicke¹⁰ popisuje regionální politiku jako souhrn práva, strategií a opatření pro stanovení a ovlivňování rámců a procesů v jednotlivých oblastech národa prostřednictvím vlády. Speciální regionální politikou vláda usiluje o snížení prostorových rozdílů v ekonomice.

Autoři Tödting a Maier¹¹ vnímají regionální politiku jako synonymum pro regionální hospodářskou politiku, která má za cíl ovlivňovat rozvoj velkých hospodářských celků určitého státu, a to prostřednictvím veřejného sektoru.

⁷ MATOUŠKOVÁ, Z., et al. *Regionální a municipální ekonomika*. Praha : VŠE, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0061-2.

⁸ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN: 978-80-7201-699-0.

⁹ GREGORY, D. *The dictionary of human geography*. 5th ed. Malden, MA: Blackwell, 2009, 1052 s. [cit. 2012-03-22]. ISBN: 9781405132886 (PBK. : ALK. PAPER).

¹⁰ NICKE, Ch. *Tools for Regional Policy with Case Study* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. ISBN 978-3-638-87062-7. Dostupné z WWW:<http://books.google.cz/books?id=gLB_bgd_Ss_bdcC&printsec=f_rontcover&dq=definition+of+regional+policy&hl=cs&sa=X&ei=yI5wT8LjAOM4gSG1MS_Ag&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=definition%20of%20regional%20policy&f=false>.

¹¹ TÖDTLING, G.; MAIER, F. *Regional- und Stadtökonomik* [online]. 3. aktualisierte und erw. Aufl. Wien [u.a.]: Springer, 2006 [cit. 2012-03-22]. ISBN 32-112-7955-5. Dostupné z WWW:<<http://books.google.cz/books?hl=cs&id=y-TPXvQBJ00C&q=Definition+#v=snippet&q=Definition&f=false>>.

Výše uvedené definice pojmají regionální politiku jako cílevědomou činnost organizací a představitelů státní správy a samosprávy, jež směřuje k zajištění ekonomického růstu daného území. Z definic dále vyplývá, že regionální politika musí mít jasně definované cíle a nástroje, které mohou organizace využívat.

Je nutné si uvědomit, že konkrétní obsahové vymezení regionální politiky vychází z aktuální sociálně ekonomické situace státu.

2.1.2 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky jsou užívány k naplňování jejích cílů, které musí vycházet z aktuálních potřeb a regionálních či místních problémů. Nástroje regionální politiky:¹²

- je třeba používat s rozvahou a aplikovat nejvhodnější nástroje po podrobné analýze stavu a problémů spravovaného území;
- je vhodné je používat v souladu se strategickými a s územními plány daného území;
- není vhodné aplikovat je pouze na regiony zaostalé či hospodářsky nebo strukturálně postižené;
- mají pomoci dosáhnout cíle, a to za podmínky optimalizace.

Existuje mnoho různých taxonomií, jak lze dělit nástroje regionální politiky. Spousta autorů má svoji vlastní taxonomii, nicméně mezi nejzákladnější dělení nástrojů regionální politiky patří dělení do 3 skupin, a sice na nástroje mikroekonomické, makroekonomické a nástroje ostatní, které jsou typické pro svoji absenci ekonomického obsahu.

¹² STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009.

2.1.2.1 Mikroekonomické nástroje regionální politiky

Dle Žáka¹³ mikroekonomické nástroje působí na rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci, jde o nástroje relokace pracovních sil a kapitálu za pomoci účelově poskytnutých subvencí. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce, a to tím způsobem, že je ovlivňována práce nebo kapitál, resp. obě složky.

Nástroj relokace pracovních sil se dle kolektivu autorů¹⁴ většinou zaměřuje na přilákání pracovních sil do regionu především tvorbou nových pracovních míst nebo na rekvalifikaci místních pracovních sil na požadovanou profesi.

Autoři Wokoun a Mates¹⁵ konstatují, že zatímco přesun kapitálu do oblastí s lepšími příležitostmi probíhá rychle, obyvatelstvo je ve své lokalitě vázáno.

Stejskal a Kovárník¹⁶ uvádějí, že ekonomická podpora ve formě dotace nemusí hrát zásadní roli, protože lidé se o migraci rozhodují zejména na základě hodnocení cílové lokality a doprovodné nabídky služeb (zdravotnické, sociální, kulturní a další služby) i obecně známé image regionu.

Hlavním úkolem *nástrojů relokace kapitálu* je ovlivňování tvorby nových pracovních příležitostí v regionu, čehož je možné dosáhnout buď prostřednictvím již zavedených firem (rozšíření stávající výroby, převedení na jiný druh produkce), nebo přilákáním nových firem.

„Etablované podniky jsou podporovány k dalšímu růstu např. dotacemi na nově vytvořené pracovní místo.“¹⁷

¹³ ŽÁK, M. *Hospodářská politika*. Praha : Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. 212 s. ISBN 80-86730-04-2.

¹⁴ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

¹⁵ WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : Linde Praha a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.

¹⁶ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

¹⁷ WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : Linde Praha a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.

Hojně využívaným nástrojem v praxi českých regionů je podpora přímých zahraničních investic. Hovoří se zejména o systému investičních pobídek, daňových zvýhodněních a o subvencích (např. kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, na hotovou produkci, na dopravu atd.). Tyto nástroje jsou nabízeny vládou ČR, resp. pověřenými státními institucemi. Menší, ale zásadnější pomoc nabízejí i obce a kraje, a to formou nabídky průmyslových zón a ploch včetně infrastruktury, nemovitostí k podnikání apod.

2.1.2.2 Makroekonomické nástroje regionální politiky

Dle Wokouna a Matese¹⁸ se makroekonomické nástroje používají pro účely regionální politiky pouze omezeně, neboť jejich hlavním cílem je udržení inflace na žádoucí úrovni a vyrovnaná platební bilance. Autoři Stejskal a Kovárník¹⁹ doplňují, že tyto nástroje nemohou představitelé regionů ovlivňovat vůbec nebo jen z malé části, např. pomocí své zákonodárné iniciativy. Mezi makroekonomické nástroje patří fiskální, monetární a zahraničněobchodní politika, resp. protekcionismus.

Fiskální politika má podobu přerozdělování finančních prostředků přes státní rozpočet. Na jedné straně působí odvody, poplatky a daně, které jsou odváděny ekonomickými subjekty, a na druhé straně pak působí transfery a další výdaje veřejných rozpočtů, které se připisují k jejich prospěchu. Platí zde, že vysoce příjmové regiony přispívají do státního rozpočtu více, než regiony s nižšími příjmy. Prostřednictvím sociálních výdajů, jako jsou podpory v nezaměstnanosti nebo rekvalifikační programy, plyne více prostředků do nízkopříjmových regionů.

Využití *monetární politiky* je pro řešení regionálních problémů velmi omezené. Žák²⁰ uvádí, že monetární politika je od poloviny 70. let používána výhradně jako nástroj boje s inflací.

¹⁸ WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : Linde Praha a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.

¹⁹ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁰ ŽÁK, M. *Hospodářská politika*. Praha : Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. 212 s. ISBN 80-86730-04-2.

„Regionalizace monetární politiky se může provádět prostřednictvím usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, tedy regionalizací objemů poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry, ale i lhůt splatnosti.“²¹

Třetí skupinu makroekonomických nástrojů regionální politiky tvoří *zahraničně obchodní politika*, která má podobu opatření omezujících dovoz zejména prostřednictvím cel a kvantitativních restrikcí na dovážené zboží, tzv. protekcionismus. Po vstupu ČR do EU, resp. po vytvoření jednotného celního území podstatně klesl význam cel, a proto nejsou nástroje protekcionismu využívány. Samuelson a Nordhaus²² tvrdí, že opačný přístup – volný obchod, je vnímán i v regionálních přístupech za efektivnější, a tedy přínosnější pro všechny zúčastněné strany.

2.1.2.3 Ostatní nástroje regionální politiky

Mezi ostatní nástroje se řadí administrativní a institucionální nástroje, které se rovněž používají jen zřídka, neboť jde v zásadě o nástroje zasahující do práv ekonomických subjektů.

Účinky *administrativních nástrojů* bývají tlumící. Lze hovořit například o správním rozhodnutí, které přikázalo zastavit ekonomickou činnost, která nevyhovovala potřebám vyváženého rozvoje daného území. „Tímto způsobem bylo např. v 60. letech minulého století zrušeno několik hutnických, chemických, energetických a dalších firem v pařížské aglomeraci, které neúměrným způsobem zhoršovaly životní prostředí a způsobovaly velké zatížení infrastruktury.“²³

Daleko více jsou využívány *nástroje institucionální*, mezi něž spadají regionální rozvojové agentury, jejichž hlavní náplní práce bývá tvorba regionálních programů a plánů, poskytování služeb pro podniky a pro regionální a místní orgány veřejné správy, prezentace regionu a obcí, vzdělávací a školící aktivity apod.

²¹ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

²² SAMUELSON, P.; NORDHAUS, W. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha : NS Svoboda, 2007. 775 s. ISBN 80-205-0590-3.

²³ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

2.2 Regionální politika Evropské unie

Regionální politika EU, nazývaná též politika hospodářské a sociální soudržnosti, má významné postavení v celkové politice Evropské unie. Dlouhodobě zaujímá druhou pozici hned za společnou zemědělskou politikou, co do výše finančních prostředků vynakládaných na zabezpečování jejích cílů, přičemž primárním cílem regionální politiky EU je snižování regionálních disparit členských zemí.

Mezi dvě základní hodnoty, ze kterých regionální politika EU vychází, patří solidarita a soudržnost. Solidarita je vnímána jako pomoc občanům a regionům hospodářsky či sociálně znevýhodněným oproti průměrné situaci ve členských zemích. Soudržnost pak představuje skutečnost, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny zúčastněné.²⁴

V Evropské unii je regionální politika prováděna na několika úrovních, a sice na:²⁵

- nadnárodní úrovni
- národní úrovni
- regionální úrovni

Nadnárodní úroveň je relativně nezávisle prováděna přímo EU. Nositeli regionální politiky na této úrovni je Evropská komise a další evropské instituce.

Diferencovanou politiku na národní úrovni provádějí jednotlivé členské země, konkrétně ji provádí vláda, ministerstva a ostatní orgány státní správy příslušného státu.

Nositeli regionální úrovně, jejíž pozice je dlouhodobě posilována, jsou orgány územní samosprávy a také tzv. klíčoví aktéři – podniky, podnikatelé a instituce.

²⁴ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁵ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

2.2.1 Cíle regionální politiky EU

Na úvod této podkapitoly připomeňme, že Evropská unie realizuje regionální politiku prostřednictvím cílů, které jsou stanoveny na příslušné programovací období. Zároveň jsou tyto cíle stanoveny v souladu s Lisabonskou strategií, která byla přijata Radou EU v roce 2000. Lisabonská strategie deklaruje nový strategický cíl EU – posílení zaměstnanosti, hospodářských reforem a sociální soudržnosti jako součásti znalostní ekonomiky EU. Na základě těchto cílů byla komplexní strategie v závěrech lisabonského zasedání Evropské rady formulována takto: „Unie se má stát nejkonzurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností.“²⁶

2.2.1.1 Cíle regionální politiky v letech 2000 – 2006

Oproti období 1994 – 1999 došlo v programovém období 2000 – 2006 k podstatné redukci cílů a Iniciativ. Důvodem bylo zefektivnění využívání prostředků EU, neboť v 90. letech 20. století čelil výkon strukturální politiky kritice za její široký obsahový záběr i velikou plošnost (v roce 1999 žilo 50 % obyvatel Evropské unie v některém z regionů získávajících podporu). Reakcí na toto dění bylo přijetí dokumentu Agenda 2000, který mj. určil reformu strukturální politiky.

Tabulka 2: Přehled změn v letech 2000 – 2006

	1994 - 1999	2000-2006
Cíle	7	3
Iniciativy Společenství	13	4
Podíl populace EU v regionech získávajících podporu (v %)	50	41

Zdroj: Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

²⁶ *Evropská komise : Evropská unie v České republice* [online]. 2010 [cit. 2011-09-14]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>.

Vlivem Agendy 2000 byly cíle sníženy na tři, Iniciativy na čtyři a podíl obyvatel žijících v podporovaných regionech poklesl před vstupem dalších kandidátských zemí (v r. 2004) na 41 %. V programovém období 2000 – 2006 byly stanoveny 3 cíle:²⁷

Cíl 1 Podpora rozvoje zaostávajících regionů zůstal i nadále prioritním a zahrnoval regiony čelící největším problémům v souvislosti s výší průměrných příjmů, zaměstnaností, produkčními kapacitami a infrastrukturou. Matoušková a kol.²⁸ dále uvádí, že jde o regiony, jejichž HDP nepřesahuje 75 % průměru HDP za EU.

Cíl 2 Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací byl zaměřen na obnovu oblastí se strukturálními potížemi a byl určen pro regiony, které nezískávají pomoc z Cíle 1.

Cíl 3 Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání je zaměřen na pomoc regionům při modernizaci vzdělávacích systémů i aktivních politik zaměstnanosti a na boj se sociální vyloučeností. Pod tento cíl opět spadaly pouze regiony, které nezahrnoval první cíl.

Iniciativy Společenství, jakožto zvláštní programy zřízené Evropskou komisí k řešení specifických problémů dotýkajících se většiny nebo dokonce všech členských států a evropských regionů, byly zredukovány z původních třinácti na čtyři:²⁹

INTERREG III napomáhá rozvoji přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce, *URBAN II* podporuje hospodářskou a sociální regeneraci měst i příměstských oblastí prostřednictvím inovačních strategií, *LEADER+* má za cíl pomáhat projektům na rozvoj venkova a *EQUAL* je zaměřen na boj proti všem formám diskriminace a nerovnosti na trhu práce.

²⁷ *Fondy Evropské unie* [online]. 2004 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/fb8656e9-b738-44d4-af43-5c5675e54ac6/Regionalni-politika-EU-2004-2006>>.

²⁸ MATOUŠKOVÁ, Z., et al. *Regionální a municipální ekonomika*. Praha : VŠE, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0061-2.

²⁹ *Fondy Evropské unie* [online]. 2004 [cit. 2011-09-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/ad125217-6e1f-438c-95d6-5728b9e519ab/Iniciativy-Spolecenstvi>>.

2.2.1.2 Cíle regionální politiky EU v letech 2007 - 2013

„Pro nové programovací období provedla Evropská komise poměrně radikální změnu v základním zaměření regionální politiky na zvyšování konkurenceschopnosti a budování hospodářství založeném na znalostech a inovacích.“³⁰

Konkrétními cíly jsou:³¹

Cíl 1 Konvergence – hlavním posláním je podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech. Tato podpora se týká regionů soudržnosti s HDP nižším než 75 % průměru Evropské unie. „Dále jsou k čerpání z tohoto cíle způsobilé státy, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Pod tento cíl spadá i Česká republika s výjimkou hl. m. Prahy.“³²

Cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – zaměřuje se na podporu regionálních programů pro regiony a orgány regionální správy podporující ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech. Tato podpora je zaměřena na regiony nespádající pod Cíl 1 (v případě ČR jde o hl. město Praha).

Cíl 3 Evropská územní spolupráce - podpora harmonického, vyváženého a trvale udržitelného rozvoje na území Unie. Navazuje na předchozí Iniciativu Společenství INTEREG III, tzn. na podporu další integrace EU spoluprací na různých úrovních (přeshraniční, mezinárodní a nadnárodní).

³⁰ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

³¹ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN: 978-80-7201-699-0.

³² PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

2.2.1.3 Srovnání cílů pro období 2000 – 2006 a pro období 2007 – 2013

Tabulka 3: Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojích regionální politiky

2000 - 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroje	Cíle	Finanční nástroje
CF	CF	Konvergence	ERDF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF FIFG		ESF
			CF
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, regionální úroveň národní úroveň	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
Interregio	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF (orientační sekce)		
Rozvoj venkova a restrukturalizace odvětví rybolovu, vyjma cíle 1	EAGGF – Záruční sekce FIFG	Problematika rozvoje venkova a rybolovu již nebude součástí politiky soudržnosti, bude zařazena pod společné zemědělské politiky.	
9 cílů	6 nástrojů	3 cíle	3 nástroje

Zdroj: STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

Pozn.: zkratky finančních nástrojů jsou vysvětleny v následující kapitole 2.2.2 Fondy EU

V programovém období 2000 – 2006 bylo celkem devět cílů, které byly podporovány šesti různými nástroji. V současném programovém období existují pouze tři cíle, jež jsou podporované třemi nástroji. Opět došlo k zestručnění a současnému zefektivnění využívání prostředků EU. „Cesta k lepšímu hospodaření s prostředky Strukturálních fondů je spatřována zejména ve zjednodušení řízení, ve větší flexibilitě a v decentralizaci. Nicméně pozornost je věnována i jednoznačnějšímu definování priorit, zkvalitnění postupů při výběru projektů spolufinancovaných ze Strukturálních fondů, zdokonalení systému monitorování, vyhodnocování a kontroly, který bude muset být účinnější a tím i přísnější.“³³

³³ MATOUŠKOVÁ, Z., et al. *Regionální a municipální ekonomika*. Praha : VŠE, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0061-2.

2.2.2 Fondy EU

Fondy EU jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti a zahrnují širokou škálu nástrojů finanční a technické pomoci. Prostřednictvím fondů EU jsou přerozdělovány finanční prostředky, jimiž jsou financovány projekty vedoucí k naplnění cílů této politiky. V programovém období 2007 – 2013 má Evropská unie k dispozici tři hlavní fondy, z toho dva strukturální a Fond soudržnosti:³⁴

- Strukturální fondy:
 - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
 - Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti, resp. Kohezní fond (CF)

Existují i další fondy jako např. Fondy předvstupní pomoci, které napomáhají kandidátským zemím při řešení úkolů spojených s plněním podmínek pro vstup do Evropské unie, nebo Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (*EAFRD*).

Hlavními nástroji strukturální politiky jsou strukturální fondy, jejichž zdrojem jsou finanční příspěvky všech členských států do společného rozpočtu Společenství. „Ze strukturálních fondů nejsou financovány odděleně jednotlivé projekty konkrétních žadatelů, ale víceleté programy, které tvoří rozvojové strategie vypracované regiony či členskými státy ve spolupráci s Evropskou komisí.“³⁵

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF – European Regional Development Fund) je největším a nejvýznamnějším strukturálním fondem co do objemu prostředků. Základním posláním ERDF je pomoc při odstraňování regionálních nerovností, přičemž prostředky jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst a na investice do dopravní, vzdělávací, sociální a zdravotní infrastruktury.

³⁴ *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-09-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.

³⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Evropský sociální fond (ESF- European Social Fund) je nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti EU. Hlavním posláním ESF je dle serveru Inforegio³⁶ zvýšení zaměstnanosti a rozšíření pracovních příležitostí. Dále podporuje sociální začleňování osob a rovné příležitosti se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.

Kohezní fond stojí mimo okruh strukturálních fondů. Dle EurActiv³⁷ jde o nástroj solidarity, jehož úkolem je pomáhat slabším zemím splnit kritéria pro vstup do Hospodářské a měnové unie. Fond poskytuje finanční prostředky na velké investiční projekty v oblastech životního prostředí a infrastruktury transevropských dopravních sítí, jako jsou např. dálnice a silnice I. třídy, ale i vodní doprava a železnice.

V programovém období 2000 – 2006 se mezi finanční nástroje řadil rovněž *Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)*, který byl v roce 2006 nahrazen Evropským rybářským fondem, a *Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (EAGGF)*. Účelem EAGGF bylo financování Společné zemědělské politiky EU. Fond se dělil na 2 části. Garanční část sloužila k financování Společné zemědělské politiky EU, podpůrná část poté strukturálním fondům a soustředila se na rozvoj venkova, obnovu vesnic apod. V novém programovém období 2007 – 2013 byl tento fond nahrazen Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD).³⁸

EAFRD se stal hlavním finančním nástrojem Společné zemědělské politiky EU na podporu rozvoje venkovských oblastí. Společná zemědělská politika EU je vedle politiky hospodářské a sociální soudržnosti důležitá pro rozvoj zejména malých venkovských obcí. Základním koncepčním nástrojem realizace této politiky v ČR je Program rozvoje venkova. (viz kapitola 2.4.2.2)

³⁶ *Regionální politika - Inforegio* [online]. 2010 [cit. 2011-09-12]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/fse/index_cs.htm>.

³⁷ *EurActiv.cz* [online]. c2004-2011 [cit. 2011-23-09]. Kohezní fond. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/kohezni-fond>>.

³⁸ *Abeceda strukturálních fondů*. Praha : MMR ČR, 5/2007. 29 s. Dostupné z WWW: <www.msmt.cz/file/11686_1_1/>.

2.2.3 Členění České republiky pro potřeby regionální politiky EU

Jednotlivé členské státy se odlišovaly rozdílným správním členěním. Pro úspěch regionální politiky při využívání strukturálních fondů EU vznikla potřeba vytvoření jednotného územního členění EU. Klasifikace NUTS byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU již počátkem 70. let 20. století. Zkratka NUTS pochází z francouzského Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (nomenklatura územních statistických jednotek). V ČR vstoupila Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS v platnost dne 1. ledna 2000. Tato klasifikace nahradila do té doby platný číselník krajů a okresů.³⁹

Jednotky na území České republiky byly po dohodě s Eurostatem stanoveny následujícím způsobem (Usnesení vlády ČR č. 707 ze dne 26. 10.1998):⁴⁰

- NUTS 1 – 1 jednotka, tj. celé území České republiky
- NUTS 2 – je tvořen 7 regiony soudržnosti, které sdružují vždy jeden či více krajů, a hlavním městem Prahou (viz následující Obrázek 1).
- NUTS 3 – je tvořen 14 kraji
- LAU 1 (dříve NUTS 4) – v ČR tuto územní jednotku představuje 77 okresů
- LAU 2 (dříve NUTS 5) – nejmenší lokální jednotka zastoupená obcemi nebo skupinami obcí. Na území ČR se nachází cca 6245 obcí⁴¹.

Systém LAU (Local Administrative Units, neboli místní administrativní jednotky) je v ČR platný od 1. ledna 2008 a je určen zejména pro potřeby statistiky regionů. Dle ČSÚ⁴² na rozdíl od systému NUTS, který je postaven na právním základě, LAU legislativní oporu nemá. Z hlediska statistiky však mají LAU závazný charakter.

³⁹ Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. c2009-2010 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/>>.

⁴⁰ WOKOUN, R.: NUTS - otázka souvislostí. *Regionální studia : recenzovaný vědecký časopis*. 01/2007, s. 4. ISSN 1803-1471.

⁴¹ Zdroj: MVČR, údaj k 1. 1. 2012. (Z celkového počtu 6245 mělo 4867 obcí méně než 1000 obyvatel.)

⁴² Český statistický úřad : *Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) - 2008* [online]. c2011 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/uvod_nuts_2008>.

Obrázek 1: Administrativní členění ČR

Zdroj: RIS : *Regionální informační servis* [online]. c2010-2011 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW: <http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Admin_RIS_A3.jpg>.

„V současnosti je zásadní územní jednotkou pro čerpání pomoci ze strukturálních fondů NUTS 2, a to pro cíl Konvergence a rovněž pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, v menší míře hraje roli i NUTS 3, a to pro cíl Evropská územní spolupráce. Faktem však je, že v řadě případů NUTS 3, tedy kraje hrají dominantní roli při rozhodování o přijetí projektů k realizaci a jejich spolufinancování.“⁴³

Možnost České republiky čerpat finanční prostředky z EU nevyplývá pouze z rozdělení území na jednotky NUTS, ale především ze strategických dokumentů, které upřesňují implementaci této politiky na území ČR.

⁴³ WOKOUN, R.: NUTS - otázka souvislostí. *Regionální studia : recenzovaný vědecký časopis*. 01/2007, s. 4. ISSN 1803-1471.

2.3 Strategické dokumenty pro aplikaci regionální politiky EU v České republice

Regionální politika ČR vychází ze zákona č. 248/2000 Sb.⁴⁴, o podpoře regionálního rozvoje v platném znění, a je realizována v kontextu evropské regionální politiky. Implementuje ji Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, aby vyrovnalo větší i menší disparity mezi jednotlivými regiony.

Ve strategických dokumentech musí být kladen důraz nejen na udržitelný rozvoj, ale i na rovné příležitosti, vyvážený rozvoj regionů a podporu nových pracovních příležitostí. „V současném plánovacím období nastala i v regionální politice České republiky řada změn, neboť s ohledem na změny v programování strukturálních fondů dochází ke změně v potřebných dokumentech, kdy jsou důležité zejména Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec, operační programy.“⁴⁵

2.3.1 Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013

Národní rozvojový plán ČR na léta 2007 – 2013 (dále NRP) je výchozím zastřešujícím strategickým dokumentem, na jehož základě dochází k zapojení do Rámce podpory Společenství, resp. do evropské regionální politiky.

„NRP vychází z textů nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti, jeho strategie se opírá o klíčové evropské (Strategické obecné zásady Společenství) i domácí strategické dokumenty (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje pro léta 2007—2013 a další platné resortní a regionální strategie)“⁴⁶

⁴⁴ Tento Zákon tvoří spolu s dalšími zákony (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze) základní legislativní a institucionální rámec regionální politiky v ČR.

⁴⁵ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁴⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

NRP si vytváří každý členský stát na jednotlivá plánovací období a popisuje v něm hlavní sociálně ekonomické problémy v jednotlivých regionech soudržnosti ČR. Jeho obsahem je mj. i stanovení globálního cíle, který je pro období 2007 – 2013 definován jako: „přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.“⁴⁷

Tento cíl bude naplňován prostřednictvím 4 strategických cílů a na ně navazujících 4 prioritních os, které se dále dělí na jednotlivé priority (Schéma viz Příloha 1).

2.3.2 Národní strategický referenční rámec

Národní strategický referenční rámec ČR (NSRR) je rovněž základním programovým dokumentem ČR pro využívání fondů EU v období 2007 – 2013. NSRR představuje průnik NRP a Strategických obecných zásad Společenství, které jsou nejvyšším strategickým dokumentem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti na evropské úrovni a obsahují hlavní priority této politiky.

NSRR popisuje strategické cíle země, představuje a odůvodňuje počet a charakter operačních programů pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

„Analytická část Národního strategického referenčního rámce se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek České republiky pro posilování její konkurenceschopnosti, stejně tak jako problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti.“⁴⁸

⁴⁷ *Fondy Evropské unie* [online]. 2006 [cit. 2011-09-20]. Národní rozvojový plán České republiky 2007—2013. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>>.

⁴⁸ *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-09-20]. Národní strategický referenční rámec ČR 2007—2013 . Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007%E2%80%942013->>>.

2.3.3 Operační programy pro ČR

Operační programy (OP) zajišťují, aby nebyly projekty k financování vybírány nahodile, ale podle toho, zda napomáhají uskutečňovat záměry politiky soudržnosti. Jsou dokumentem finanční a technické povahy, pro konkrétní tématickou oblast nebo pro konkrétní region soudržnosti. Jsou zde podrobně popsány cíle a priority, které chce členská země v dané oblasti dosáhnout v daném programovacím období, a typové aktivity, na které je možné čerpat prostředky ze strukturálních fondů. Součástí je i výčet těch, kteří mohou o finanční prostředky žádat.⁴⁹

V období 2007–2013 si Česká republika vyjednala u Evropské komise 26 OP, které jsou rozděleny do čtyř skupin (viz Tabulka 4).

Tabulka 4: Rozdělení operačních programů do skupin

Regionální OP	Programy Evropské územní spolupráce
1) ROP NUTS II Severozápad 2) ROP NUTS II Severovýchod 3) ROP NUTS II Střední Čechy 4) ROP NUTS II Jihozápad 5) ROP NUTS II Jihovýchod 6) ROP NUTS II Moravskoslezsko 7) ROP NUTS II Střední Morava	1) OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko 2) OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 3) OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko 4) OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 5) OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko 6) OP Mezinárodní spolupráce 7) OP Nadnárodní spolupráce 8) Síťový operační program ESPON 2013 9) Síťový operační program INTERACT II
Tematické OP	Operační programy Praha
1) Integrovaný operační program 2) OP Podnikání a inovace 3) OP Životní prostředí 4) OP Doprava 5) OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost 6) OP Výzkum a vývoj pro inovace 7) OP Lidské zdroje a zaměstnanost 8) OP Technická pomoc	1) OP Praha Konkurenceschopnost 2) OP Praha Adaptabilita

Zdroj: vlastní tvorba, zpracováno na základě: *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-09-20]. Programy 2007 - 2013 . Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.

⁴⁹ Vypracováno podle *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-09-20]. Slovník pojmů. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/o>>.

Cíl 1 Konvergence zahrnuje veškeré regionální i tématické OP. Pod cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost spadá hlavní město Praha se dvěma OP – Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita. Pod cíl 3 Evropská územní spolupráce je přiřazeno celkem 9 OP Evropské územní spolupráce, z toho dva jsou síťové.

2.3.3.1 ROP NUTS II JIHOVÝCHOD⁵⁰

Regionální operační program NUTS II Jihovýchod (ROP JV) je určen pro region soudržnosti Jihovýchod, který je tvořen Jihomoravským krajem a krajem Vysočina. Vybrané obce, které jsou předmětem praktické části této diplomové práce, jsou součástí mikroregionu Telčsko, který svým obvodem spadá pod kraj Vysočina, a proto je klíčový z hlediska čerpání finančních prostředků z fondů EU.

O podporu z toho regionálního programu mohou žádat jak kraje, obce a svazky obcí, tak i organizace zřizované nebo zakládané kraji či obcemi, provozovatelé dráhy, nestátní neziskové organizace, malí a střední podnikatelé i občané.

Řídícím orgánem ROP JV je Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod. Je financován z ERDF a zaměřuje se zejména na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu vč. modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.

ROP JV má 4 prioritní osy, které navazují na globální cíl ROP JV (viz Příloha 2) a které rozdělují operační program na logické celky. Ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny (viz Příloha 3).

⁵⁰ Zpracováno podle: *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-09-21]. ROP NUTS II Jihovýchod. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Jihovychoed>>.

2.4 Financování obcí z národních zdrojů

V posledních letech se pro obce stalo zásadní získávání prostředků z dotací, grantů a dalších finančních mechanismů, protože se díky těmto prostředkům mohou snáze rozvíjet a zajistit tak lepší životní podmínky pro své obyvatele.

Obce České republiky mohou získávat finanční prostředky pro svůj rozvoj nejen z výše zmiňovaných Fondů EU, ale mohou získávat i dotace:⁵¹

- vyplácené na základě souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k územním rozpočtům;
- z kapitoly všeobecná pokladní správa (VPS) státního rozpočtu;
- ze státních mimorozpočtových fondů;
- z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev;
- z rozpočtů krajů.

2.4.1 Dotace v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí, dotace z kapitoly VPS a státních mimorozpočtových fondů

Kromě daňových příjmů, které tvoří největší část obecních příjmů, jsou dotace a transfery druhý nejvýznamnější zdroj pro financování obcí.

Dotace, jež jsou schválené v rámci souhrnného finančního vztahu mezi státním rozpočtem a rozpočtem obcí, musí být obcím poskytnuty. Obce mají na tyto dotace nárok a jsou jim poskytnuty i v případě neplnění státního rozpočtu, tedy pouze pokud nedojde k jeho změně. Z tohoto pohledu jde o stabilní a předvídatelný příjem obcí na daný rozpočtový rok. Dotace ze státního rozpočtu lze dělit na 2 segmenty. Jedním z nich je finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a druhý představuje dotace investičního i neinvestičního charakteru, které jsou obcím uvolňovány v průběhu roku.

⁵¹ Vypracováno podle: PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Dále mohou obce čerpat dotace z VPS. V tomto případě jde o dotace, které nejsou sledovány podle jejich odvětvového určení a které nelze zahrnout do určité kapitoly státního rozpočtu. Dle Eliáše⁵² slouží tyto dotace z hlediska účelu k dofinancování přenesené působnosti, tzn. k výkonu státní správy, kterou obce vykonávají. Pod VPS spadá např. příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti obcí nebo dotace na dávky sociální péče. Od r. 2007 dochází k postupnému přesunu dotačních titulů z této kapitoly do odvětvově příslušných ministerstev.

Kromě již uvedených dotací mohou územní samosprávy získat i jiné formy dotací, jejichž získávání závisí na různých okolnostech – např. na finanční situaci obce, její zadluženosti i na finančních možnostech státu. O tyto formy dotace se musí obec individuálně ucházet, což je v literatuře označováno jako „nenárokové“ dotace, a jsou obcím poskytovány především prostřednictvím státem vyhlašovaných programů. Mezi tyto dotace se řadí např.:⁵³ Účelová dotace na zachování památkových rezervací, Účelové ekologické dotace pro nejvíce postižená území, Účelová dotace na pozemkové úpravy, Dotace na opravy a rekonstrukce vybraných kulturních objektů a dotace na strategii prevence kriminality na místní úrovni.

V některých případech jsou obcím poskytovány i dotace ze státních mimorozpočtových účelových fondů, jež jsou spravovány příslušnými ministerstvy. Na podporu bytové výstavby jsou vypláceny dotace ze Státního fondu rozvoje bydlení, na údržbu a opravy komunikací dotace ze Státního fondu dopravní infrastruktury, dotace podmíněné poskytnutím vlastních finančních prostředků obcí na investice s ekologickým aspektem plynou ze Státního fondu životního prostředí. Na dotační politice se dále podílí Státní fond kultury ČR nebo Státní zemědělský intervenční fond, jež náleží do působnosti Ministerstva zemědělství a je zprostředkovatelem finanční podpory, kterou EU poskytuje ČR v rámci opatření Společné zemědělské politiky.

⁵² ELIÁŠ, A. Dotace obcím – jejich struktura a využití. *Deník veřejné správy* [online]. 23.9.2010, 3/2010, [cit. 2011-09-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6448273>>.

⁵³ Dle BAUEROVÁ, A., et al. *Řízení obcí I. : Strategické plánování rozvoje obcí - Marketing v řízení obcí - Finanční řízení obcí - Projektové řízení obcí - Legislativa ČR a EU v podmínkách obce*. Praha : Grada Publishing, 2008. 263 s. ISBN 978-80-86946-76-4.

2.4.2 Dotace z rozpočtových kapitol ministerstev

Národní dotační tituly jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých ministerstev vlády ČR, které pro každý rok vypisují své dotační programy. Tyto dotační tituly se řadí mezi nenárokové a často navazují nebo doplňují možnosti čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU.

V rámci grantových programů vyhlášených jednotlivými ministerstvy je přidělení dotace v kompetenci příslušného ministerstva. Mezi zastoupené rezorty patří Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo kultury, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí i další. Z hlediska významnosti pro rozvoj venkovských obcí je však nejzásadnější především Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo zemědělství.

2.4.2.1 Ministerstvo pro místní rozvoj a Program obnovy venkova

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je garantem dotačního programu s názvem Program obnovy venkova (POV). POV se soustředí především na dotace obecních programů a akcí, které není možno dotovat z ostatních resortů. Prostřednictvím tohoto programu se rozdělují dotace na podporu obnovy a rozvoje venkova, přičemž se předpokládá participace obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. POV zahrnuje následujících 5 dotačních titulů:⁵⁴

- Dotační titul č. 1 - Podpora vítězů soutěže Vesnice roku
- Dotační titul č. 2 - Podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci
- Dotační titul č. 3 - Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova
- Dotační titul č. 4 - Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci
- Dotační titul č. 5 - Podpora zapojení romské komunity do života obce a společnosti

⁵⁴ *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-09-28]. Podpora obnovy a rozvoje venkova. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-regionu-v-roce--2011/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova>>.

Příjemci podpory jsou vymezeni a specifikováni pro každý z 5 dotačních titulů zvlášť, obecně se však jedná o obce do 3000 obyvatel či svazky obcí (konkrétnější vymezení příjemců podpory, její formy a dotačních titulů je obsahem Přílohy 4). Objem rozdělených prostředků v rámci POV však není příliš velký.

„V roce 2004 došlo k převedení části kompetencí v oblasti Programu obnovy venkova z Ministerstva pro místní rozvoj na jednotlivé kraje. Tím byla dána krajům určitá volnost v zaměření jednotlivých dotací dle jejich aktuální potřeby.“⁵⁵

Tyto krajské programy přímo navazují na státní POV a mohou mít řadu dotačních titulů různého zaměření. Každý kraj si rovněž určuje své vlastní podmínky čerpání jako např. výše dotace na projekt, tematické zaměření dotačního titulu nebo hranice velikosti obcí.

2.4.2.2 Ministerstvo zemědělství a Program rozvoje venkova

Ministerstvo zemědělství (MZ) a jeho vyplácené podpory se zaměřují na udržování zemědělského potenciálu a jeho podílu na rozvoji venkovských oblastí. MZ je řídicím orgánem Programu rozvoje venkova (PRV), který je nástrojem pro získání podpory poskytované Evropskou unií z EAFRD⁵⁶. Zprostředkujícím subjektem PRV je Státní zemědělský intervenční fond, který zajišťuje výplatu dotací a administraci projektů.

PRV 2007–2013⁵⁷ určuje politiku rozvoje venkova ČR v období 2007–2013. Jeho realizace přispěje k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. k rozvoji venkovského prostoru ČR na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. PRV rovněž napomáhá vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit soudržnost obyvatel na venkově.

⁵⁵ Regionální rozvoj. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2009 [cit. 2011-09-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/fin.html>>.

⁵⁶ EAFRD je finančním nástrojem Společné zemědělské politiky EU, nikoliv politiky regionální

⁵⁷ Zpracováno dle: *Agri Dotace* [online]. c2009-2010 [cit. 2011-09-21]. Program rozvoje venkova 2007–2013. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>>.

PRV má 4 osy, které konkrétněji vymezují opatření pro alokaci finančních prostředků z EAFRD, s následujícím zaměřením:

- Osa I je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví;
- Osa II má společný cíl zvýšit biologickou rozmanitost, chránit vodu a půdu a zmírnit klimatické změny;
- Osa III směřuje ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova;
- Osa IV – LEADER, jejímž cílem je realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství, má napomoci místním obyvatelům venkovských mikroregionů principem „zdola-nahoru“ vypracovat vlastní strategii rozvoje území, ve kterém žijí a podpořit projekty pro jeho rozvoj. Pro rozvoj venkovských oblastí jsou principy Leaderu velmi vhodnou metodou.

„Princip Leader neznamena antagonistickou podobu místních samospráv, je naopak jejich vhodným doplňkem v cílených aktivitách pro obnovu a rozvoj obcí a přispívá také k rozvoji zemědělského sektoru a péči o přírodu a krajinu.“⁵⁸

O podporu v rámci PRV mohou požádat i obce do 500 obyvatel. Ve velké míře je Program využíván na obnovu místních komunikací a veřejných prostranství obce, různá kulturní zařízení, výsadbu parkové zeleně, výstavbu vodovodu, čističky odpadních vod a kanalizace, rekonstrukce občanského vybavení apod. Bližší informace o struktuře jednotlivých os PRV jsou součástí Přílohy 5.

⁵⁸ *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. c2000-2011 [cit. 2011-09-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafrd/osa4>>.

2.4.3 Dotace z rozpočtů krajů

V neposlední řadě mohou obce získávat dotace i od krajů, a to nejen v rámci samostatné působnosti kraje, který může vyhlašovat různé programy – např. na podporu rozvoje cestovního ruchu, obnovy venkova apod., ale i přerozdělováním některých typů dotací, které kraje získaly ze státního rozpočtu. V tomto případě lze hovořit o dotacích na jednotky dobrovolných hasičských požárních sborů nebo dotacích na sociální služby atd. Obec může obdržet dotace i od jiných obcí nebo svazků obcí pokud jde o dotace např. na mateřskou či základní školu v souvislosti s tím, že některá obec využívá služeb těchto zařízení v jiné obci.

Dotační programy krajů se vyskytují na celém území ČR. Z hlediska tématu diplomové práce jsou důležité zejména programy obnovy a rozvoje venkova, pro které je charakteristická jednodušší administrativa a relativně vysoká šance získat dotaci, i když nepřilíší velkou. Velkou výhodou je i velmi účelná a účinná alokace prostředků v důsledku zaměření programů na klíčové aktivity obcí. Z tohoto důvodu by jejich význam neměl být podceňován.

V rámci Programu obnovy venkova Vysočiny je podporováno celkem 22 typů projektů, mezi něž patří např.⁵⁹ mateřské a základní školy, kulturní zařízení, hasičské zbrojnice, sakrální stavby, místní rozhlas, úpravy veřejných prostranství, místní komunikace, veřejné osvětlení, veřejná kanalizace vč. čističek odpadních vod, nebo veřejný vodovod. Z dotovaných projektů jsou vyloučeny ty, které jsou dotovány současně z jiných dotačních programů kraje Vysočina nebo z fondů EU. Příjemcem této podpory je obec do 1500 obyvatel. V kalendářním roce může obec podat nanejvýš jednu žádost. Minimální výše požadované dotace na jednu žádost činí 30 000 Kč, horní hranici uzavírá částka 140 000 Kč, přičemž maximální výše dotace u obcí do 300 obyvatel je dána 60 % nákladů projektu v běžném roce (u obcí s 301 – 1500 obyvateli jde o nižší procento, a sice 50 % nákladů projektu v běžném roce).

⁵⁹ *Kraj Vysočina* [online]. 12/2010 [cit. 2011-10-08]. Zásady Programu obnovy venkova Vysočiny pro rok 2011 . Dostupné z WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz/program%2Dobnovy%2Dvenkova%2DDr%2D2011/ds-301677/p1=41288>>.

3. Cíl a metodika

Primárním cílem diplomové práce je identifikovat efekty uplatňování nástrojů a opatření regionální politiky na základě analýzy rozvoje vybraných obcí, a sice obcí Třeštice a Knínice, jež jsou součástí mikroregionu Telčsko v kraji Vysočina.

Prvním krokem k vytvoření teoretické části bylo sbírání dostupných materiálů a nastudování potřebné literatury k problematice, která se v tomto případě týká regionální politiky, a to na úrovni nadnárodní a národní, resp. regionální. Předmětem teoretické části bylo rovněž prostudování základních strategických dokumentů pro aplikaci regionální politiky Evropské unie v České republice a studium možných zdrojů financování obcí, které jsou dle nového správního členění ČR z roku 2008 označovány jako LAU2. Veškeré uváděné informace z použité literatury a jiných zdrojů jsou uvedeny v přehledu použité literatury.

Stěžejní částí této práce je část praktická, kde je využita především metoda deskripce doplněná o přehledné tabulky a grafy tak, aby byla práce názorná.

K naplnění primárního cíle diplomové práce jsou stanoveny cíle sekundární, kterými jsou:

- zpracování socioekonomické analýzy obcí Třeštice a Knínice
- vytvoření přehledu dotací, které obce obdržely
- rozbor příjmů a výdajů rozpočtů obcí Třeštice a Knínice v časové řadě
- komparace vývoje obcí na základě provedené socioekonomické analýzy
- identifikace, popř. kvantifikace dopadů uplatnění nástrojů regionální politiky
- zjištění problémů obcí spojených s čerpáním prostředků z národních i evropských zdrojů.

V rámci zpracování socioekonomické analýzy obcí v rozmezí let 2003 – 2011 bude zkoumána demografická situace obce, nezaměstnanost a stav místní občanské a technické infrastruktury. Při této analýze bude využito:

- veřejné databáze Českého statistického úřadu, konkrétně Městské a obecní statistiky
- dostupných informací na webových stránkách obcí
- interních materiálů obcí.

Přehled obdržených dotací na jednotlivé projektové žádosti je zpracován na základě poskytnutých materiálů od starostů daných obcí, které byly zjištěny při jednotlivých návštěvách. Následná analýza obdržených dotací probíhá v rámci jiného časového rozmezí. V obci Třeštice v rozmezí let 2006 – 2010 a v obci Knínice v rozmezí let 2005 – 2008, což jsou léta, ve kterých byly z hlediska projektových žádostí aktivní. Realizované projekty jsou rozděleny do tří, resp. čtyř skupin podle sledované oblasti:

- první skupina: projekty směřující do oblasti ochrany kulturních a historických památek
- druhá skupina: projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce
- třetí skupina: projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce
- čtvrtá skupina: ostatní projekty nezařazené do předchozích skupin.

Rozpočet obcí je zjišťován v časové řadě let 2005 – 2010. V letech 2005 – 2009 byl zpracován na základě údajů z aplikace ARISweb, jež se nachází na webových stránkách Ministerstva financí ČR. Rozpočet obcí z roku 2010 je vypracován na základě Prezentačního systému finančních a účetních informací státu ÚFIS, který navázal na ARISweb.

Případné problémy obcí spojené s čerpáním prostředků z národních i evropských zdrojů jsou zjišťovány řízeným rozhovorem se starosty daných obcí. Je sestaveno 11 otázek, k nimž jsou přesně zaznamenány odpovědi. Na základě sekundární analýzy záznamu odpovědí budou dedukovány závěry formou návrhů, které by se případně mohly stát podkladem pro zavedení do praxe jako úprava stávajících nástrojů a opatření regionální politiky.

4. Charakteristika vybraných obcí

Vybrané obce, Třeštice a Knínice, se dle administrativního rozdělení státu řadí do vyššího územně samosprávného celku – do kraje Vysočina, v bývalém okrese Jihlava. Tyto obce jsou spolu s dalšími 47 obcemi součástí svazku obcí mikroregionu Telčsko, jež byl založen v roce 2003.

Z hlediska příslušnosti ke statistickým jednotkám pro potřeby EU mikroregion Telčsko zaujímá jihozápadní část regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod, dále jižní část NUTS III kraje Vysočina a jižní část LAU1 (okresu) Jihlava. Umístění mikroregionu Telčsko v rámci ČR a vyobrazení jednotlivých obcí v jeho obvodu je součástí Přílohy 6.

Dříve, než budou charakterizovány samostatné obce, bude stručně popsán i mikroregion Telčsko, jelikož existují shodné a styčné charakteristiky pro celé území, v jehož obvodu se obce nacházejí.

4.1 Mikroregion Telčsko

Mikroregion Telčsko se snaží napomoci členským obcím při řešení problémů plynoucích z nedostatečné odbornosti místních samospráv a zároveň umožňuje snazší komunikaci mezi jednotlivými obcemi svazku. Hovoří se především o členství obcí z důvodu ochrany a prosazování společných zájmů s cílem dosáhnout změn zejména v oblasti obecného rozvoje území, výměny informací a zkušeností, zavádění, zdokonalování či rozšiřování sítí technického vybavení, společné propagace obcí a v neposlední řadě i z důvodu zvyšování absorpční kapacity území pro získávání externích finančních prostředků.

4.1.1 Všeobecná charakteristika

Z geografického hlediska jde o homogenní území, kterým protéká řeka Dyje a jeho charakter je ryze venkovský. To dokládá fakt, že se na území rozprostírají převážně drobné obce do 200 obyvatel (viz Příloha 7). Přestože naprostá většina vesnic nemá více než 200 obyvatel, v současnosti tvoří téměř každá ves samostatnou obec. Jádrem mikroregionu je bývalé panství Telč, jakožto spádové centrum celé oblasti.

Většina vesnic mikroregionu vznikala v průběhu 13. století tím způsobem, že se určil počet usedlostí, který byl dán kvalitou půdy a klimatologickými podmínkami tak, aby se zde obyvatelé usedlostí užívali. Domy byly vyprojektovány kolem pravidelné návsi často v údolí, a tak se charakteristickým znakem stávají úvozové cesty strmým svahem vedoucí ven z vesnice. Dalším typickým prvkem pro celý mikroregion jsou drobné sakrální stavby (Boží muka na vrcholcích kopců, kříže označující bývalá rozcestí, zvoničky na návších a spousta kapliček).

Co se týče přírodních podmínek, charakter krajiny je vrchovinný s průměrnou nadmořskou výškou 570 metrů. Nejvyšším vrcholem celé Vysočiny je Javořice, kolem níž se rozprostírají rozsáhlé lesní komplexy. Dříve šlo o lesy smíšené, v současné době jsou však nahrazovány smrkovými monokulturami. Životní prostředí celého mikroregionu patří mezi nejčistší, čemuž napomohla absence velkého průmyslu, a tak se čisté životní prostředí spolu s krásnou krajinou a množstvím památek (zejména v renesanční Telči – městě UNESCO) stává hlavním cílem turistů.

Průmysl na Telčsku je orientován na zpracování místních surovin – jde především o výrobu s nižší přidanou hodnotou. V roce 2009 měla většina zaměstnavatelů v mikroregionu existenční problémy vlivem následků hospodářské krize, v důsledku čehož se snižoval počet pracovních míst. Pracovní místa ubývala rovněž v důsledku restrukturalizace zemědělství.⁶⁰

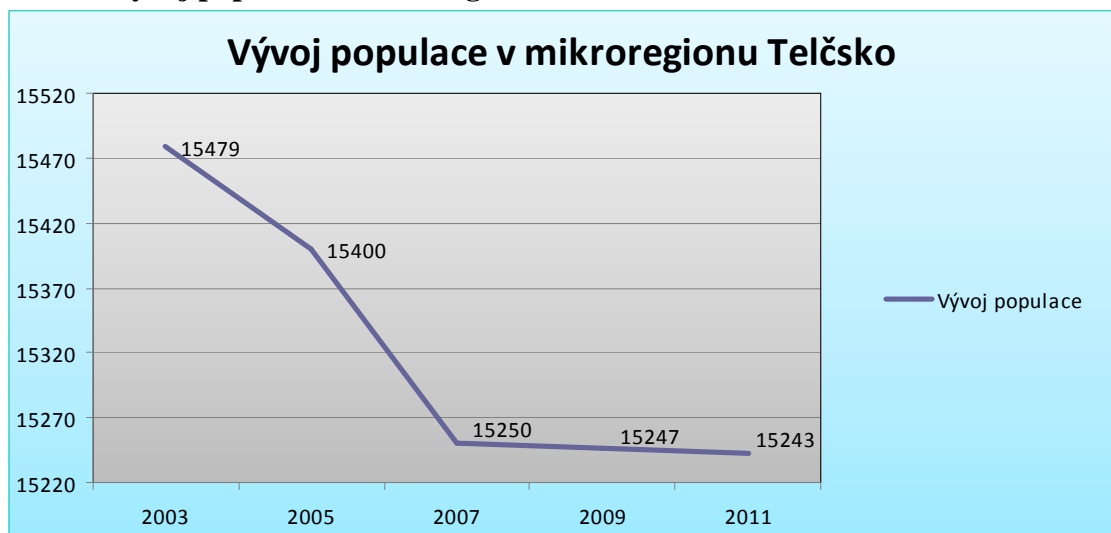
⁶⁰ Vypracováno na základě: *Mikroregion Telčsko* [online]. 2006 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.telcsko.cz/page.php?mx=122_o-mikroregionu&lx=cz&ft=>>.

Nejen pro mikroregion Telčsko, ale i pro celý kraj Vysočina, je typická rozdrobenost vesnic. Hustota osídlení mikroregionu je pouhých 46 obyvatel na km², což je hluboko pod republikovým průměrem (131 obyvatel na km²). Tato rozdrobenost obcí a současná odlehlost od velkých sídel s sebou přináší různé problémy jako například odliv mladých a vzdělaných lidí do měst, horší dostupnost občanské vybavenosti, ale i nedostatek pracovních příležitostí pro občany mikroregionu. Mezi všeobecně rozšířené problémy postihující nejen tuto oblast lze jmenovat nízkou daňovou výtěžnost obcí nebo vzrůstající byrokracii.

4.1.2 Demografické poměry

Na území mikroregionu Telčska dochází dlouhodobě k poklesu počtu obyvatel. Pouze v 19 obcích daného území došlo v roce 2011 k mírnému nárůstu počtu obyvatel. Tento negativní trend ve vývoji populace Telčska do jisté míry souvisí s městem Telč, které zaznamenává v posledních letech výrazný pokles počtu obyvatel, a to až o 5 %. Následující graf ilustruje vývoj populace v mikroregionu Telčsko.

Graf 1: Vývoj populace v mikroregionu Telčsko

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z www.czso.cz

V dané časové posloupnosti činil úbytek celkem 236 obyvatel, z původních 15479 na současných 15243 obyvatel. Z grafu 1 je dále zřejmé, že k největšímu úbytku obyvatel došlo mezi léty 2003 – 2007, a sice o 229. Od roku 2007 je úbytek obyvatel méně patrný, což vyplývá i z porovnání souhrnných úbytků mezi danou časovou posloupností a obdobím mezi léty 2003 – 2007.

Je-li k hodnocení věkové struktury populace Telčska použit index stáří⁶¹, lze konstatovat, že daná oblast v porovnání s celou ČR vykazuje vyšší podíl poproduktivního obyvatelstva. Zatímco index stáří mikroregionu vykazuje hodnotu 123, v celé ČR dosahuje hodnoty nižší, a sice 106,99.⁶²

Poměr ekonomicky aktivního obyvatelstva k obyvatelstvu staršímu 15 let, neboli tzv. míra ekonomické aktivity, dosahuje v mikroregionu hodnoty 56,9. Oproti hodnotě 58,6⁶³, která je dosahována průměrem v ČR, lze hodnotu míry ekonomické aktivity v mikroregionu považovat za podprůměrnou.

4.1.3 Trh práce a nezaměstnanost

Pro mikroregion je typická početně slabá nabídka pracovních míst. Ve většině z obcí chybí významnější zaměstnavatel, jenž by obyvatelům nabízel dostatek pracovních příležitostí. Ve struktuře zaměstnanosti má nejvýznamnější postavení sektor služeb, co do absolutního počtu zaměstnaných osob. Je nutné si uvědomit, že sektor služeb je dominantní především v Telči. Struktura zaměstnanosti v mikroregionu bude jiná, pokud bude území charakterizováno bez města Telč. V tomto případě by se sektor služeb řadil až na 3. místo. První pozici by zaujal sektor průmyslu a druhou pozici oblast zemědělské výroby.

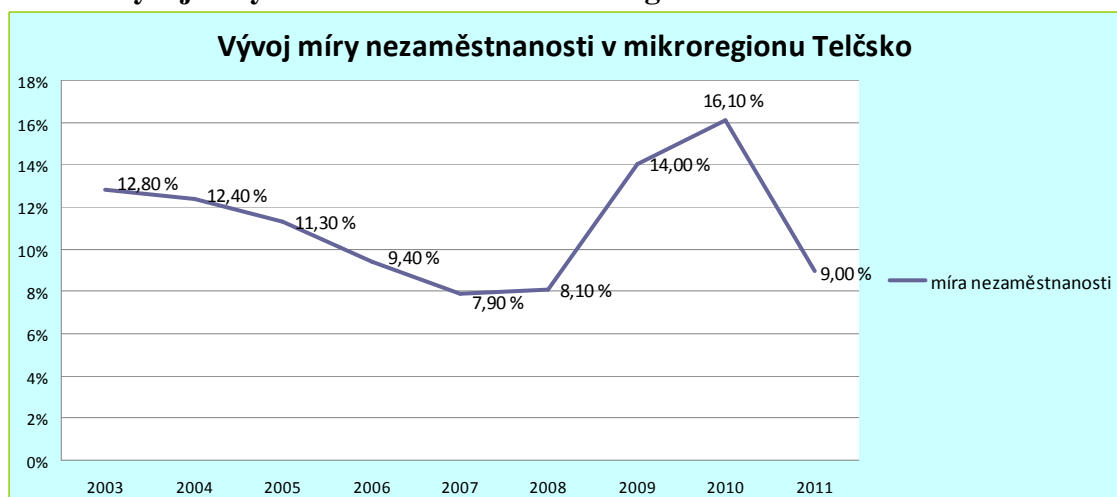
⁶¹ Poměr poproduktivního (65+) ku předproduktivnímu (0-14 let) obyvatelstvu vyjádřený na sto obyvatel

⁶² Dle ČSÚ v roce 2010

⁶³ Dle agentury pro regionální rozvoj (údaj k III/ 2010)

V rámci mikroregionu existují výrazné rozdíly v míře nezaměstnanosti obyvatel. Ve většině případů je vyšší míra nezaměstnanosti vykazována u obcí s malým počtem obyvatel, kde i jedna osoba vzhledem k malému počtu ekonomicky aktivních obyvatel výrazně změní výslednou míru nezaměstnanosti.

Graf 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionu Telčsko

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info/stat/analyzy/jiokres1208.pdf

Z grafu 2 je patrné, že od roku 2003 míra nezaměstnanosti tendovala k nižším hodnotám. Avšak v roce 2009 nastal zlom, když došlo k prudkému nárůstu míry nezaměstnanosti na 14 %, a to v důsledku celosvětové hospodářské krize. Bylo to způsobeno tím, že strojírenský průmysl, který utrpěl krizí nejvíce, zajišťoval zaměstnanost velkému procentu praceschopného obyvatelstva Telčska. Omezený odbyt místních firem zabývajících se výrobou komponentů do automobilů byl příčinou postupného propouštění a nárůstu nezaměstnanosti na celém území.

Ke konci roku 2010 celková míra nezaměstnanosti v mikroregionu dosahovala 16,1 %, čímž se pohybovala 5,37 % nad průměrem kraje Vysočina a 8,9 % nad průměrem ČR. Od roku 2011 dochází opět k postupnému poklesu této míry, což naznačuje oživení činnosti místních podniků.

4.1.4 Občanská infrastruktura

Obcím v obvodu zájmového území není dopřáno rovnocenného občanského vybavení, a to vlivem uspořádání jednotlivých obcí. Stěžejní pozici z pohledu občanské vybavenosti (oblast školství, zdravotní a sociální) má město Telč, jakožto přirozené a dominantní centrum mikroregionu.

V oblasti mikroregionu působí 9 mateřských škol, 4 základní školy a 7 malotřídek. Středoškolské vzdělání bylo do roku 2004 zastoupeno 2 školami, a sice Gymnáziem Otokara Březiny a Střední odbornou školou. Po roce 2004 však došlo ke sloučení obou jmenovaných škol. Lze říci, že síť předškolních a školních zařízení je v regionu na výborné úrovni. Do školských zařízení musí dojíždět pouze děti z nejmenších obcí. Důležitou úlohu z hlediska rozvoje území hraje působnost stálých pracovišť Masarykovy univerzity Brno a Českého vysokého učení technického Praha.

V Telči dále působí Základní umělecká škola a Domov dětí a mládeže, které nabízejí mimoškolní zájmovou činnost pro děti i mladistvé.

V Telči jsou soustředěny i zdravotní a sociální služby. V omezené míře je zdravotnická péče poskytována i ve větších obcích. Sociální oblast je zastoupena Domovem důchodců či Domem s pečovatelskou službou Telč.

4.1.5 Dopravní infrastruktura

Přes území mikroregionu vede hustá síť silnic II. a III. třídy spojující většinu obcí. Tato síť silnic je z velké části původní, tedy středověká, a proto je stálým problémem špatný stav místních komunikací, zejména silnic III. třídy.

Mezi nejvýznamnější silnice I. třídy procházející skrz mikroregion patří silnice I/38, dříve známá jako „císařská silnice“. Tato komunikace má pro mezinárodní dopravu tranzitní význam v úseku Odbočka z dálnice D1 – Jihlava – Znojmo – Hatě (Wien). Další významnou silnicí, a sice z vnitrostátního pohledu, je silnice I/23 vedoucí z Brna přes Třebíč, Telč, Jindřichův Hradec a Třeboň do Českých Budějovic.

Propojení všech obcí mikroregionu zajišťuje veřejná autobusová doprava (především firma ICOM Transport Jihlava a.s.). Je nutné podotknout, že stále dochází ke snižování počtů spojů, a tak obyvatelé mikroregionu raději upřednostňují dopravu vlastním motorovým vozidlem. Železniční doprava v mikroregionu je omezená na jedinou trať: Kostelec – Telč – Slavonice, a tudíž má spíše místní význam.

4.1.6 Technická infrastruktura

Zajištění technické infrastruktury je omezeno na finanční možnosti obcí. Mezi obcemi existují rozdíly v oblasti systému čištění odpadních vod. V popisované oblasti mají 3 obce vlastní čističky odpadních vod, jejichž výstavba byla spolufinancována z prostředků PHARE CBC. Pro ostatní obce zůstává stavba čističek odpadních vod nereálná vzhledem k vysokým nákladům, a tak je situace v lepších případech řešena biologickými rybníky.

V současné době je plynofikována více než polovina obcí Telčska, ale i přes to lidé často využívají alternativní způsob vytápění, který je finančně výhodnější, za to ale více zatěžuje ovzduší. Z tohoto důvodu byl na území mikroregionu realizován pilotní projekt „Podpora rozvoje využití biomasy na Telčsku“, který spočíval v instalaci ukázkového topidla na biomasu téměř ve všech obcích, a ten občany seznamoval s různými možnostmi využití biomasy k vytápění.

Na území mikroregionu proběhl v posledních letech prudký rozvoj vysokorychlostního internetu. Za koordinace mikroregionu Telčsko a za finanční podpory Fondu Vysočiny byla zhruba ve čtyřiceti obcích vybudována bezdrátová síť SOMTNET.

4.2 Obec Třeštice⁶⁴

Obec Třeštice je malou obcí nacházející se v jižní části Českomoravské vrchoviny nedaleko nejvyššího vrcholu Vysočiny – Javořice. Obec se rozkládá na 702 hektarech půdy téměř na půli cesty mezi městy Telč a Třešť. Třešť obci poskytuje obslužnou i pracovní funkci na vyšší úrovni – obec Třeštice k ní náleží zdravotním obvodem, Policií ČR, ale i stavebním či matričním úřadem. Na město Telč je obec napojena poštovním úřadem a hasebním obvodem. Finanční úřad musí občané Třeštice od 1. ledna 2007 navštěvovat v krajském městě Jihlavě, neboť byl v Třešti ke stejnému datu zrušen.

První zmínka o Třeštici pochází již z roku 1385, kdy byla zmiňována jako majetek pánů z Hradce. Obec byla vystavena do tvaru okrouhlice a až do 18. století byla celá roubená. Z této doby se dochovala jediná „roubenka“, která je zapsána jako kulturní památka v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. V tomto seznamu je zapsána i dřevěná zvonice z roku 1863 stojící uprostřed návsi, která je dominantou obce a zároveň jejím symbolem – je jak ve znaku obce, tak i ve znaku Sdružení dobrovolných hasičů a hokejového klubu Třeštice. Jako další kulturní památku lze jmenovat barokní „boží muka“ z roku 1858 nebo kostelík sv. Antonína stojící v horní části obce, ve kterém se dodnes konají mše.

Ačkoliv je obec Třeštice jednou z nejmenších obcí kraje Vysočina, může se pyšnit bohatým společenským životem, o který se stará především Sdružení dobrovolných hasičů Třeštice (SDH) a místní hokejový klub.

První kulturní společenskou akcí v roce je tradiční masopustní průvod. Účastní se ho jak místní občané, tak i spousta návštěvníků z okolí. Celý průvod je ukončen večerní taneční zábavou. Mezi další společenské akce, spíše sportovního rázu, lze zařadit každoroční jarní pochod na Javořici či Pout'ový fotbalový turnaj v malé kopané. Během roku pořádá obec spolu s SDH několik velmi oblíbených tanečních zábav. SDH Třeštice

⁶⁴ Vypracováno na základě osobních rozhovorů a webových stránek obce: Třeštice [online]. 2009 [cit. 2011-09-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.trestice.cz/>>.

se nestará pouze o kulturní život obce, zároveň poskytuje i dobrovolnou a bezplatnou pomoc při zvelebování obce.

Obec Třeštice je členem svazku obcí mikroregionu Telčsko, Spolku pro obnovu venkova nebo Sdružení obcí Javořice, jehož prioritním úkolem byla plynofikace obcí a zajištění dotací ze Státního fondu životního prostředí a společné jednání s tímto subjektem, díky jehož podpoře došlo k plynofikaci obce. Od roku 2008 je členem i Sdružení místních samospráv.

4.2.1 Demografická situace obce

Třeštice se řadí mezi nejmenší obce okresu Jihlava a současně i kraje Vysočina. V současné době zde žije 127 stálých obyvatel. Pouze o víkendech a v období prázdnin počet obyvatel mírně narůstá o turisty ubytované v rekreačních chalupách. Vývoj počtu obyvatel znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	110	109	107	108	106	106	116	125	127

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislatab=MOS+A04+OB2.24&kapitola_id=370&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0.

V průběhu let 2003 – 2008 lze vypočítat pouze mírný pokles počtu obyvatel. Dostupná data ČSÚ prokazují, že úbytek obyvatel obce zapříčinila vyšší mortalita, než-li natalita, přirozený přírůstek obyvatel byl tedy záporný. Záporný přirozený přírůstek obyvatel byl často doprovázen i záporným saldem migrace, přičemž počet osob vystěhovalých převyšoval počet osob přistěhovalých. Tato situace se změnila v roce 2009. Od této doby se počet obyvatel Třeštice postupně zvyšoval až na současných 127 obyvatel (68 mužů a 59 žen). Nárůst počtu obyvatel mezi roky

2009 a 2010 byl zapříčiněn pouze kladným saldem migrace, přirozený přírůstek obyvatel byl téhož roku nulový.

Od roku 2009 se v obci začal projevovat trend, který je typický i pro celou Českou republiku, kdy počet obyvatel stoupá, ale nikoliv v důsledku přirozeného přírůstu, nýbrž přírůstkem migračním. Počet obyvatel za ono devítileté období vzrostl o 17, přičemž ve čtrnácti případech vlivem migračního přírůstu. Nově přistěhovalými jsou především mladé rodiny s dětmi, a tak se příznivým způsobem mění věková struktura občanů a zároveň se snižuje průměrný věk v obci. Vývoj struktury obyvatel obce Třeštice dle věku znázorňuje Tabulka 6.

Tabulka 6: Struktura obyvatel obce Třeštice dle věku (k 1. lednu)

Věková kategorie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0 – 14 let	20	20	17	18	17	17	16	20	23
15 – 64 let	70	70	71	68	68	70	81	88	88
65 a více let	20	19	19	22	21	19	19	17	16

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: < http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_vysociny >.

Podíl obyvatelstva v předproduktivním věku vzrostl v této časové řadě o 15 %. Zároveň vzrostl i podíl obyvatelstva v produktivním věku, a sice o 25,7 %. Naopak poproduktivní složka zaznamenala v daném období úbytek o 20 %. V roce 2011 tvořila tato část pouhých 12,6 % na celkovém počtu obyvatel. Občané do 14 let tvořili 18,1 % celkového počtu obyvatel obce a nejvyšší procentuální podíl obec tradičně vykazuje u osob ve věku 15 – 64 let, a sice 69,3 %. Na základě těchto informací lze tvrdit, že průměrný věk obyvatel bude v daném časovém rozmezí postupně klesat. To dokládá i následující tabulka, která mj. uvádí, že průměrný věk v obci za poslední 3 roky nedosahuje ani úrovně 40 let, což je hodnota nižší, než celorepublikový průměr, který činí 40,8 let (k 1. lednu 2011).

Tabulka 7: Průměrný věk obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrný věk	40,6	41,2	42,1	42,3	42,3	41,3	39,9	37,8	37,5

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView &count>>.

Věkovou strukturu obyvatel lze hodnotit i dle indexu stáří, jehož vývoj je zaznamenán v Tabulce 8.

Tabulka 8: Vývoj indexu stáří v obci Třeštice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Index stáří	100,0	95,0	111,8	122,2	123,5	111,8	118,8	85,0	69,6

Zdroj: vlastní tvorba na základě výpočtů z Tabulky 6.

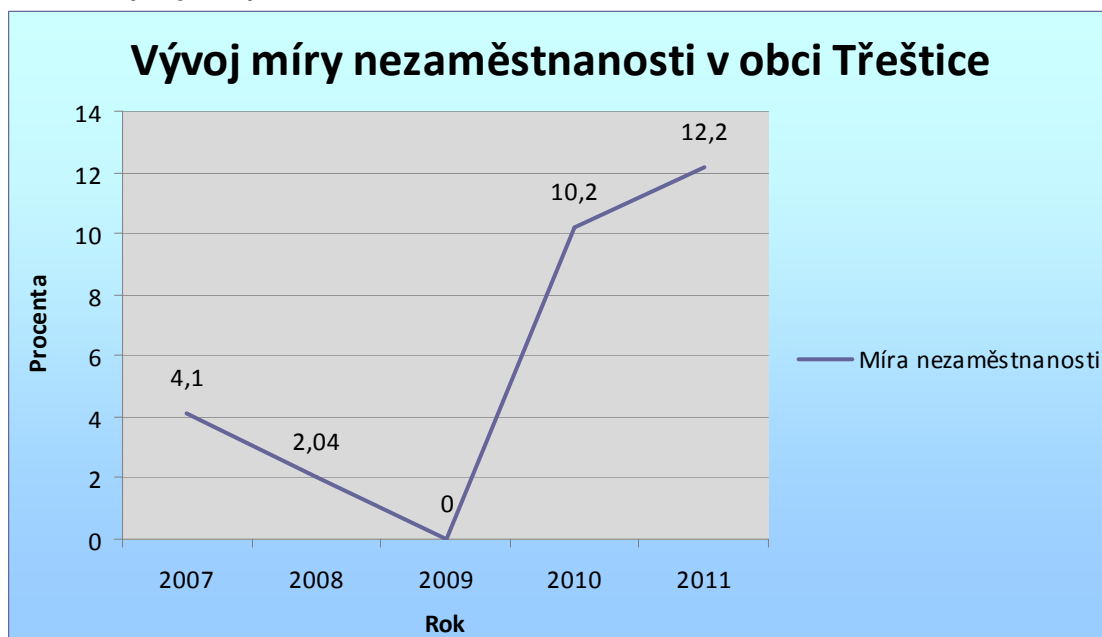
V roce 2011 dosahoval index stáří hodnoty 69,6, tzn., že na sto osob do 14 let připadá zhruba 70 osob starších 65 let. Ve výchozím roce 2003 byl tento index roven 100, z čehož vyplývá vyrovnanost počtu obyvatel předproduktivního věku s počtem obyvatel starších 65 let. Index stáří v této obci zaznamenal oproti výchozímu roku příznivý pokles hodnoty o 30,4.

4.2.2 Trh práce a nezaměstnanost

V obci Třeštice působí pouze 1 firma, a sice firma Ing. Dušan Tripal – TRIPET, jež byla založena na jaře roku 2000 jako firma fyzické osoby. Jediným majitelem je její zakladatel, výše zmiňovaný pan Tripal.

Obec zaznamenala poměrně dramatický vývoj nezaměstnanosti, kterou ilustruje Graf 3. Jak již bylo zmiňováno, vyšší míra nezaměstnanosti je vykazována zejména u obcí s malým počtem obyvatel, kde i jedna osoba vzhledem k malému počtu ekonomicky aktivních obyvatel výrazně změní výslednou míru nezaměstnanosti.

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v obci Třeštica (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=AGTPR6010PU_OB1.62&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Míra nezaměstnanosti byla vypočtena jako podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání k ekonomicky aktivní populaci (EAO), přičemž údaj o počtu EAO byl zjištěn v roce 2001 při Sčítání lidu, domů a bytů. To znamená, že uvedené míry nezaměstnanosti mohou být do jisté míry zkresleny.

4.2.3 Občanská a technická infrastruktura

Stěžejní pozici z pohledu občanské vybavenosti má město Třešť, kam obyvatelé dojíždějí do škol, do zaměstnání, k lékařům i na úřady a za dalšími službami. Kdysi bývala v obci škola, která však byla před mnoha lety zrušena a přestavěna, resp. zrekonstruována na kulturní zařízení, ve kterém se konají různé společenské akce jako např. svatby, srazy rodáků, taneční zábavy, ale i veřejné schůze.

V roce 2009 byla slavnostně otevřena nově zrekonstruovaná budova hasičské zbrojnice a obecního úřadu, jež stojí na místě původní staré kovárny. Místní sbor dobrovolných hasičů tak získal své zázemí pro zásahovou techniku a vybavení.

Rovněž v roce 2009 začala v obci probíhat výstavba inženýrských sítí pro 13 rodinných domů. V současnosti se již rodinné domy budují. Tímto způsobem se podařilo do této malé obce přilákat zejména mladé rodiny s dětmi.

V obci se nenachází žádný hostinec a ani žádný obchod s potravinami či smíšeným zbožím, a tak do Třeštic zajiždí dvakrát týdně pojízdná prodejna Jednoty Třešť.

Domácnosti jsou zásobovány pitnou vodou z obecního vodovodu. Celá obec je plynofikována a všechny domy jsou napojeny na kanalizaci.

4.2.4 Přehled dotací, které obec získala

V obci Třeštic bylo do současné doby realizováno celkem 15 projektů v souhrnné hodnotě 14 955 154 Kč. Celkem obec využila a dostala proplaceny dotace ve výši 13 096 788 Kč, což je 87,57 % částky všech realizovaných projektů. Jelikož různé dotační tituly vyžadují různý procentní podíl spoluúčasti žadatele, obec k celkové přidělené dotaci za dané časové rozmezí připočetla minimální vlastní podíl (v tomto případě 12,43 %, tj. 1 858 366 Kč) a za tuto částku realizovala projekty. Tabulka 9 přehledně zobrazuje jednotlivé realizované projekty v daných letech, celkové náklady na ně vynaložené, výši dotace a její podíl na celkových nákladech a dotační program, ze kterého bylo čerpáno.

Tabulka 9: Projekty realizované v obci Třeštic

Rok	Název projektu	Celkové náklady	Výše dotace	Podíl dotace na celkových nákladech	Dotační Program
2006	Nákup hasičské techniky	142 000 Kč	85 000 Kč	59,86 %	POV, kraj Vysočina
2007	Oprava zvonice v Třeštic	90 200 Kč	27 060 Kč	30,00 %	Granty kraje Vysočina
2007	Výměna střešní krytiny obytné budovy	200 340 Kč	119 000 Kč	59,40 %	PRV, kraj Vysočina

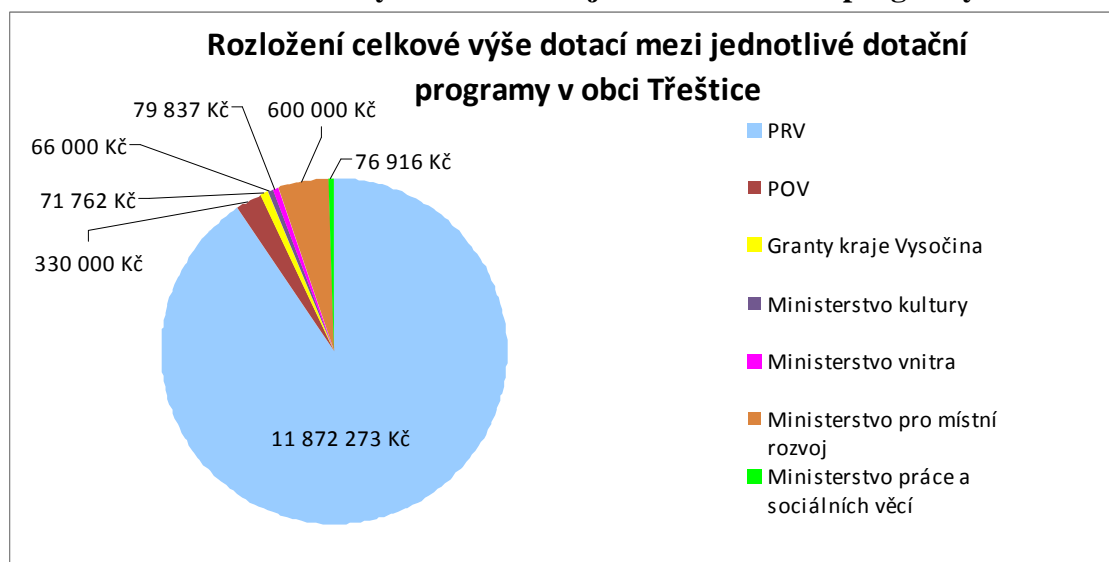
Rok	Název projektu	Celkové náklady	Výše dotace	Podíl dotace na celkových nákladech	Dotační Program
2007	Oslava 120. výročí SDH Třeštice	32 375 Kč	13 875 Kč	42,86 %	Granty kraje Vysočina
2008	Obnova domu č.p. 19 v Třeštici	7 927 000 Kč	7 134 300 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
2008	Obnova místních komunikací v obci Třeštice	4 999 970 Kč	4 499 973 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
2008	Obnova nemovité kulturní památky Boží muka	88 660 Kč	66 000 Kč	74,44 %	Ministerstvo kultury
2008	Modernizace topného systému obytné budovy, výměna dveří a oken	200 340 Kč	119 000 Kč	59,40 %	PRV, kraj Vysočina
2008	Upgrade webových stránek, včetně redakčního systému pro obec Třeštice	7 235 Kč	2 894 Kč	40,00 %	Granty kraje Vysočina
2009	Nákup hasičské výstroje a výzbroje	224 636 Kč	134 000 Kč	59,65 %	POV, kraj Vysočina
2009	Ochrana obecního nemovitého majetku	46 555 Kč	27 933 Kč	60,00 %	Granty kraje Vysočina
2009	Provozování CZECH Point	93 927 Kč	79 837 Kč	85,00 %	Ministerstvo vnitra
2009	Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů	600 000 Kč	600 000 Kč	100 %	Ministerstvo pro místní rozvoj
2010	Modernizace vodovodu	225 000 Kč	111 000 Kč	49,33 %	POV, kraj Vysočina
2010	Verejně prospěšné práce	76 916 Kč	76 916 Kč	100 %	Ministerstvo práce a sociálních věcí
CELKEM		14 955 154 Kč	13 096 788 Kč		

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Třeštice

První projekt obec Třeštice realizovala v roce 2006, a to díky Programu obnovy venkova. V dalších letech se zapojila i do nabízených grantových a dotačních programů Krajského úřadu Vysočina a jednotlivých ministerstev. Od r. 2007 též žádala o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR, který je financován Evropským zemědělským fondem rozvoje venkova (EAFRD). Z Tabulky 9 zobrazující přehled dotací, které obec doposud čerpala, lze vyčíst, že z hlediska četnosti zastoupení jednotlivých dotačních programů vládne vyrovnanost mezi využíváním dotačních titulů v rámci Programu rozvoje venkova a grantových programů kraje Vysočina, přičemž každý z nich byl využit čtyřikrát. Dále zde dominuje Program obnovy venkova, v jehož rámci byly uskutečněny 3 projekty. Zbývající 4 projekty byly realizovány v rámci dotačních programů Ministerstva kultury, Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Z celkové výše dotace 13 096 788 Kč tvoří více polovinu dotace na obnovu domu č.p. 19 (Obecní úřad v Třešticích) a více než třetinu dotace za účelem obnovy místních komunikací. Oba tyto projekty byly financovány v rámci Programu rozvoje venkova a jako jediné se pohybují v milionových částkách. Je tedy zřejmé, že největší objem finančních prostředků obec Třeštice získala právě z tohoto dotačního programu, což dokládá i následující graf.

Graf 4: Rozložení celkové výše dotací mezi jednotlivé dotační programy

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Třeštice

V rámci této diplomové práce jsou projekty rozděleny do několika následujících skupin: *Do první skupiny* lze zařadit projekty, jež směřují do oblasti ochrany kulturních a historických památek – např. Oprava zvonice v Třešticích a Obnova nemovité kulturní památky Boží muka.

Druhou skupinu tvoří projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce – Nákup hasičské techniky, Výměna střešní krytiny obytné budovy, Obnova domu č.p. 19 v Třešticích, Ochrana obecního nemovitého majetku, Modernizace topného systému obytné budovy, výměna dveří a oken, Nákup hasičské výstroje a výbroje.

Třetí skupina zahrnuje projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce. Do této skupiny lze zařadit projekt Obnova místních komunikací v obci Třešticích, Modernizace vodovodu a Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů. V rámci dotace na projekt Obnovy místních komunikací byl pořízen i zahradní traktůrek na údržbu zeleně a bezdrátový rozhlas napojený na jednotný integrovaný záchranný systém.

Poslední skupina je tvořena ostatními projekty, které nejsou zahrnuty v předchozích skupinách – např. Oslava 120. výročí SDH, Provozování CZECH Point, Upgrade webových stránek nebo projekt Veřejně prospěšných prací.

U takto rozdělených projektů je zjištěno, do jakých oblastí rozvoje obce směřoval největší objem finančních prostředků, což zobrazuje následující Tabulka 10.

Tabulka 10: Rozložení finančních prostředků dle jednotlivých skupin projektů

Skupina projektů	Název projektu	Náklady projektu	Výše dotace
1. skupina: Projekty směřující do oblasti ochrany kulturních a historických památek	Oprava zvonice v Třešticích	90 200 Kč	27 060 Kč
	Obnova nemovité kulturní památky Boží muka	88 660 Kč	66 000 Kč
Celkem skupina 1		178 860 Kč	93 060 Kč

Skupina projektů	Název projektu	Náklady projektu	Výše dotace
2. skupina: Projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce	Nákup hasičské techniky	142 000 Kč	85 000 Kč
	Výměna střešní krytiny obytné budovy	200 340 Kč	119 000 Kč
	Obnova domu č.p. 19 v Třešticích	7 927 000 Kč	7 134 300 Kč
	Ochrana obecního nemovitého majetku	46 555 Kč	27 933 Kč
	Modernizace topného systému obytné budovy	200 340 Kč	119 000 Kč
	Nákup hasičské výstroje a výzbroje	224 636 Kč	134 000 Kč
Celkem skupina 2		8 740 871 Kč	7 619 233 Kč
3. skupina: Projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce	Obnova místních komunikací v obci Třešticích	4 999 970 Kč	4 499 973 Kč
	Modernizace vodovodu	225 000 Kč	111 000 Kč
	Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů	600 000 Kč	600 000 Kč
Celkem skupina 3		5 824 970 Kč	5 210 973 Kč
4. skupin: Ostatní projekty	Oslava 120. výročí SDH	32 375 Kč	13 875 Kč
	Provozování CZECH Point	93 927 Kč	79 837 Kč
	Upgrade webových stránek	7 235 Kč	2 894 Kč
	Veřejně prospěšné práce	76 916 Kč	76 916 Kč
Celkem skupina 4		210 453 Kč	173 522 Kč

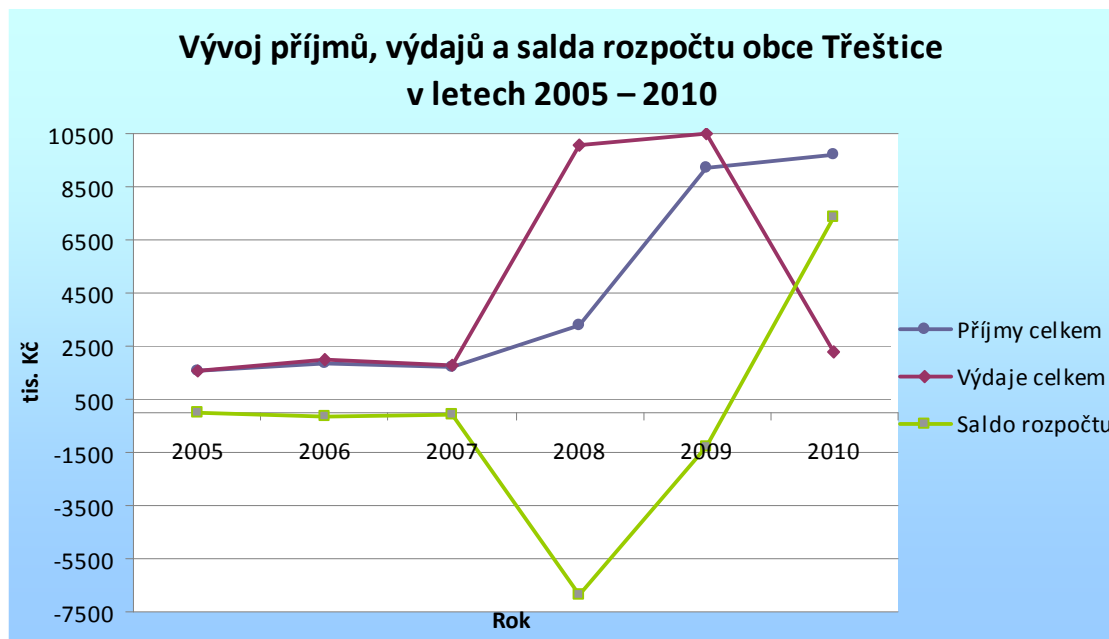
Zdroj: vlastní tvorba na základě podkladů Obecního úřadu v Třešticích

Z této tabulky vyplývá, že největší část finančních prostředků směřovala k projektům zaměřeným na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce a naopak nejmenší pro projekty z oblasti ochrany kulturních a historických památek. Dopady těchto skupin projektů na rozvoj obce jsou mj. předmětem kapitoly 6.

4.2.5 Rozpočet obce Třeštice

Cílem této kapitoly je stručný rozbor rozpočtu obce Třeštice v letech 2005 – 2010. Důraz je kladen zejména na příjmy obce, zda tyto příjmy stačí na pokrytí výdajů nebo zda obec Třeštice hospodaří s deficitem. Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Třeštice v letech 2005 – 2010 ilustruje následující graf.

Graf 5: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Třeštice v letech 2005 – 2010

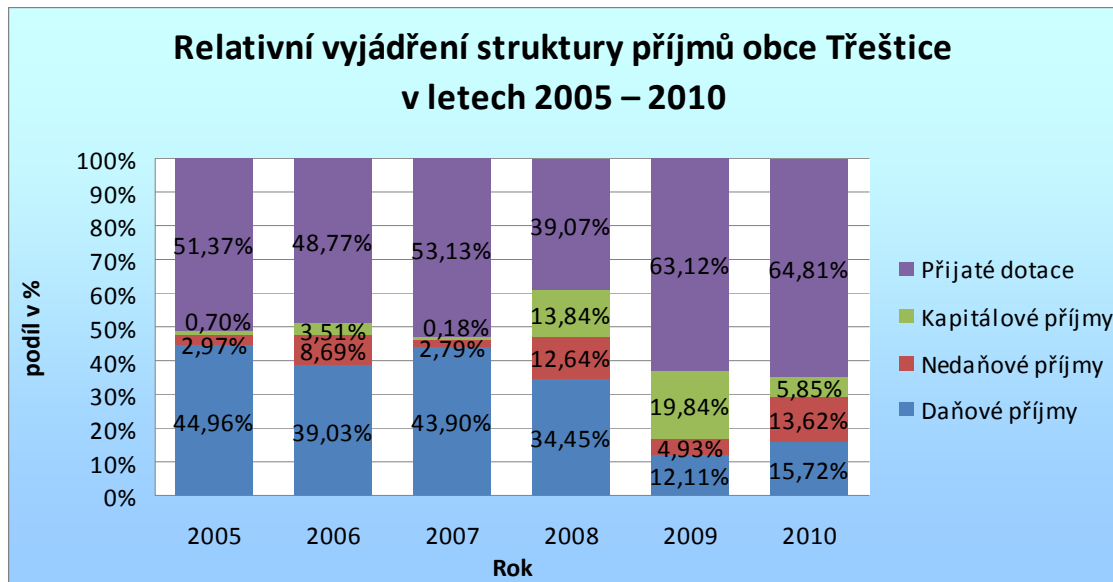

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Z Grafu 5 je patrné, že do roku 2007 obec hospodařila pouze s mírným deficitem rozpočtu (konkrétní hodnoty příjmů, výdajů a salda rozpočtu jsou součástí Přílohy 8). Od roku 2008 se deficit náhle prohloubil. Prudký nárůst výdajů byl zapříčiněn realizací finančně náročných projektů financovaných z Programu rozvoje venkova. Tyto výdaje směřovaly na obnovu Obecního úřadu v Třešticích a na opravu místní komunikace. V roce 2009 výdaje kulminovali zejména v důsledku výstavby infrastruktury pro nové rodinné domy, avšak za současného výrazného růstu příjmů, a tak se deficit rozpočtu snížil o zhruba 5,5 mil. Kč. Po roce 2009 se situace stabilizovala a obec hospodařila s přebytkem.

Celkové příjmy obce lze dělit na daňové, nedaňové, kapitálové a příjmy plynoucí z dotací, resp. transfery. Tuto strukturu příjmů v daných letech zobrazuje Graf 6.

Graf 6: Relativní vyjádření struktury příjmů obce Třeštice v letech 2005 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Na základě Grafu 6 je možno tvrdit, že největší část příjmů obce Třeštice tvoří právě přijaté dotace, a to v každém roce dané časové řady. Dalším důležitým zdrojem příjmů obce Třeštice jsou příjmy daňové, v jejichž souvislosti je nutné zmínit novelu Zákona o rozpočtovém určení daní, díky které se od roku 2007 obecní daňové příjmy značně navýšily. V tomto případě nelze vycházet z Grafu 6, který ilustruje relativní pokles daňových příjmů. Ačkoliv relativně daňové příjmy klesají, absolutní hodnoty hovoří jinak (viz Příloha 8). Relativně nízkých hodnot dosahují příjmy nedaňové a téměř mizivé jsou i příjmy kapitálové, výjimkou byly pouze roky 2008 a 2009, kdy byly kapitálové příjmy navýšeny zejména z důvodu prodeje pozemků.

Jsou-li přijaté dotace rozděleny podle druhového třídění rozpočtové skladby (viz. Tabulka 11), lze zjistit, zda jde o dotace investiční nebo neinvestiční.⁶⁵

⁶⁵ Podle druhového třídění dotací patří mezi investiční dotace pouze finanční prostředky určené na pořízení dlouhodobého majetku (kromě drobného). Nepatří sem tedy prostředky na opravy, rekonstrukce atd.

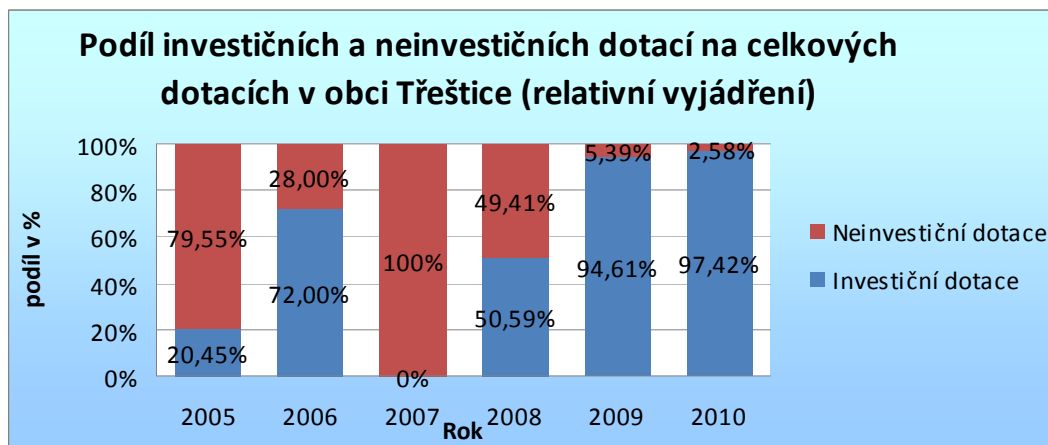
Tabulka 11: Přijaté dotace podle druhového třídění rozpočtové skladby (v tis. Kč)

Číslo položky a druh dotace	2005	2006	2007	2008	2009	2010
4111 Neinvestiční přijaté dotace z VPS státního rozpočtu (SR)	-	16,52	-	12,06	24,13	60,29
4112 – Neinvestiční přijaté dotace ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu	1,50	1,62	6,96	7,20	7,40	-
4116 – Ostatní neinvest. přijaté dotace ze SR (z různých ministerstev nebo úřadů práce v rámci aktivní politiky zaměst.	-	-	-	66,00	79,84	76,92
4121 – Neinvestiční přijaté dotace od obcí	45,19	-	-	-	-	-
4122 – Neinvestiční přijaté dotace od krajů	-	24,49	176,99	28,05	179,28	25,00
4134 – Převody z rozpočtových účtů ⁶⁶	750,00	750,00	721,50	1050,00	410,00	-
4213 - Investiční přijaté dotace ze stát. fondů	-	-	-	-	4471,63	6009,58
4216 – Ostatní investiční přijaté dotace ze SR (z různých ministerstev)	-	-	-	-	600,00	-
4221 – Investiční přijaté dotace od obcí	12,00	-	-	-	-	-
4222 – Investiční přijaté dotace od krajů	-	109,50	-	116,00	27,93	111,00

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Z Tabulky 11 je za sledované období patrná početní převaha neinvestičních dotací, v jejichž rámci tvořily největší podíl přijaté dotace od krajů. Další významnou položkou jsou ostatní neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu. Na druhou stranu investiční dotace byly za daný časový úsek nejtědřeji vypláceny ze státních fondů.

Graf 7 prezentuje podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích z hlediska objemu alokovaných finančních prostředků.

Graf 7: Podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtů z dat prezentovaných na ARIS MF ČR a ÚFIS

⁶⁶ Zřizuje se pro účely zatřídění např. převodu ze základního běžného účtu obce do fondu rezerv a rozvoje, ale i např. pro převody ze základního běžného účtu na vkladový výdajový účet obce a naopak. V rámci diplomové práce nebude k této položce přihlíženo, jelikož značně mění smysl údajů za dotace.

Toto grafické vyjádření Tabulky 11 dokládá, že podíl investičních a neinvestičních dotací byl v obci Třeštice značně kolísavý. Zatímco v roce 2007 obec neobdržela žádnou dotaci investičního charakteru, v letech následujících podíl investičních dotací na celkových dotacích výrazně vzrostl, což lze přičíst zejména realizaci projektu obnovy místních komunikací nebo vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů. V roce 2010 lze vysoký podíl přijatých investičních dotací odůvodnit průběžným dokončováním jednotlivých investičních projektů.

4.3 Obec Knínice⁶⁷

Obec Knínice se rozkládá na 1066 hektarech půdy v nejjižnější části bývalého okresu Jihlava, resp. v nejjižnější části Českomoravské vrchoviny. Nachází se 15 kilometrů jihovýchodně od Telče, a sice na trase mezi Želetavou a Dačicemi. Obec je na Telč napojena poštovním i finančním úřadem a hasebním obvodem. Na matriční či stavební úřad musí obyvatelé dojíždět do Nové Říše. K obci náleží i osada Bohusoudov, jakožto místní část obce Knínice, která je vzdálená zhruba 2 kilometry severozápadním směrem.

První písemná zpráva o existenci vesnice se datuje roku 1262. Jméno obce vzniklo jako název vesnice lidí, jež byli poddáni knieni neboli kněhyni, tedy kněžně nebo abatyši ženského kláštera. V historických pramenech lze dohledat různé názvy obce v různých letech. Např. v roce 1262 název De Kneniz, 1301 De Knehniz, 1310 von Knyenitz, 1371 in Knyhnicz. V roce 1512 se obec jmenovala Knihnicze, poté Kinitz, Kynice a v roce 1925 dostala obec název Knínice. Podle vsi Knínic se psali příslušníci starobylého rodu. Nejprve to byl Jaroš z Knínic z rodu Ranožírova. Roku 1385 se Knínice dostaly do majetku rodu Koňasů z Vydří, za kterého byly v pobělohorské době konfiskovány a roku 1624 přešly do majetku jezuitské koleje v Jihlavě, která statek po vzniku koleje v Telči o třicet let později pronajala telčským jezuitům. Po zrušení řádu r. 1773 náležel statek Knínice studijnímu fondu, od něhož jej koupil r. 1789 hrabě Josef Wallis. V majetku rodu Wallisů setrval statek Knínice až do konce feudálního období r. 1849.

V obci se nachází celá řada různých pamětihodností, mezi které lze jmenovat např. barokní kostel Povýšení sv. Kříže, který byl vystaven v roce 1717 jako součást kláštera a stal se tak nejstarší budovou ve správě obce, která ho postupně opravuje. Z téhož roku je dochována i barokní kaplička. Na území se dále nachází bývalý zámek, který dnes slouží jako sídlo obecního úřadu. Po celém katastru obce je

⁶⁷ Vypracováno na základě osobních rozhovorů a webových stránek obce: *Knínice* [online]. 2009 [cit. 2011-09-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-knínice.cz/>>.

rozmístěno 10 kapliček, které tvoří jednotlivá zastavení při křížové cestě, kudy se dříve konaly vyhlášené poutě. Na nejvyšším bodě u obce – Na Mandě – stojí kříž, který připomíná, že tu kdysi stávala šibenice a stínadlo.

Mezi pravidelné společenské akce v obci patří především pouť a posvícení. Nárazově se zde konají výstavy místních amatérských umělců. Dle slov místního starosty pana Veselého se o kulturní život v obci nikdo nestará, a tak ho neshledává příliš bohatým. Soukromé akce, jako jsou oslavy nebo přípravy na masopust, se často pořádají v místní hasičské klubovně.

Obec Knínice je mimo členství ve svazku obcí mikroregionu Telčsko zároveň členem Zájmového sdružení obcí pro plynofikaci oblasti Knínic a okolí, Sdružení obcí Vysočiny nebo Spolku pro obnovu venkova. Od roku 2008 je obec Knínice rovněž členem Sdružení místních samospráv, která sdružuje a hájí zájmy členských obcí zejména v oblasti spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR.

4.3.1 Demografická situace obce

V obci Knínice žilo ke dni 1. 1. 2011 175 obyvatel, z toho 85 mužů a 90 žen. V letech 2003 – 2011 zaznamenala vývojová řada pokles počtu obyvatel o 28. Tuto situaci znázorňuje Tabulka 12.

Tabulka 12: Vývoj počtu obyvatel obce Knínice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	203	200	200	187	189	180	180	179	175

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=MOS+A04+OB2.24&kapitola_id=370&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0>.

Z tabulky lze vyčíst, že od roku 2003 dochází k postupnému poklesu počtu obyvatel. Pouze v roce 2007 došlo k mírnému nárůstu, nicméně v letech následujících se vývoj ubíral stejným směrem jako v letech předcházejících. Tento úbytek obyvatel v daném časovém rozhraní byl dán zejména přirozeným úbytkem obyvatel. Záporné saldo migrace se mezi jednotlivými roky též projevovalo, avšak ne v takové míře.

V této obci se projevují v posledních letech rysy demografického vývoje typické nejen pro mikroregion Telčsko, ale i pro celou Českou republiku, přičemž dlouhodobě dochází k pozvolnému stárnutí populace. Toto stárnutí populace se projevuje trvale rostoucím počtem osob v poproduktivním věku a naopak poklesem počtu osob ve věku předproduktivním. Vývoj struktury obyvatel obce Knínice dle věku znázorňuje Tabulka 13.

Tabulka 13: Struktura obyvatel obce Knínice dle věku (k 1. lednu)

Věková kategorie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0 – 14 let	28	27	33	27	29	26	25	24	20
15 – 64 let	134	133	127	121	119	112	111	109	108
65 a více let	41	40	40	39	41	42	44	46	47

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xi/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_vysociny>.

Zmíněné stárnutí populace dokládá navýšení počtu obyvatel starších 65 let v daném časovém rozmezí o 6 osob. Naopak osob do 14 let věku ubylo o osm. Skladba obyvatel dané obce dle věku není zcela příznivá. Zatímco v roce 2003 byl podíl předproduktivní složky na celkovém počtu obyvatel 13,79 %, v roce 2011 již pouze 11,43 %. Obyvatelstvo v produktivním věku zaznamenalo taktéž pokles, a sice z podílu 66 % dosahovaného v roce 2003 na 61,71 % v roce 2011. Poproduktivní složka se v roce 2003 podílela na celkovém počtu obyvatel 20,21 procenty. V roce 2011 již tento podíl dosahoval hodnoty 26,86 %.

Je-li věková struktura obyvatel hodnocena dle indexu stáří, situace je následující. Zatímco byl v roce 2003 index stáří roven hodnotě 146,4, v roce 2011 již dosahoval hodnoty 235, což znamená, že na 100 dětí připadá 235 obyvatel starších 65 let. V dané časové řadě došlo k nepříznivému nárůstu hodnoty o 88,6, což vyplývá i z Tabulky 14.

Tabulka 14: Vývoj indexu stáří v obci Knínice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Index stáří	146,4	148,1	121,2	144,4	141,4	161,5	176,0	191,7	235,0

Zdroj: vlastní tvorba na základě výpočtů z Tabulky13.

Na základě předešlých údajů lze snadno odvodit, že průměrný věk obyvatel obce poroste. Konkrétní hodnoty jsou součástí následující tabulky.

Tabulka 15: Průměrný věk obyvatel obce Knínice (k 1. lednu)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrný věk	43,4	42,9	41,8	42,6	42,8	44,5	44,6	45,0	45,7

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09 06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView &count>>.

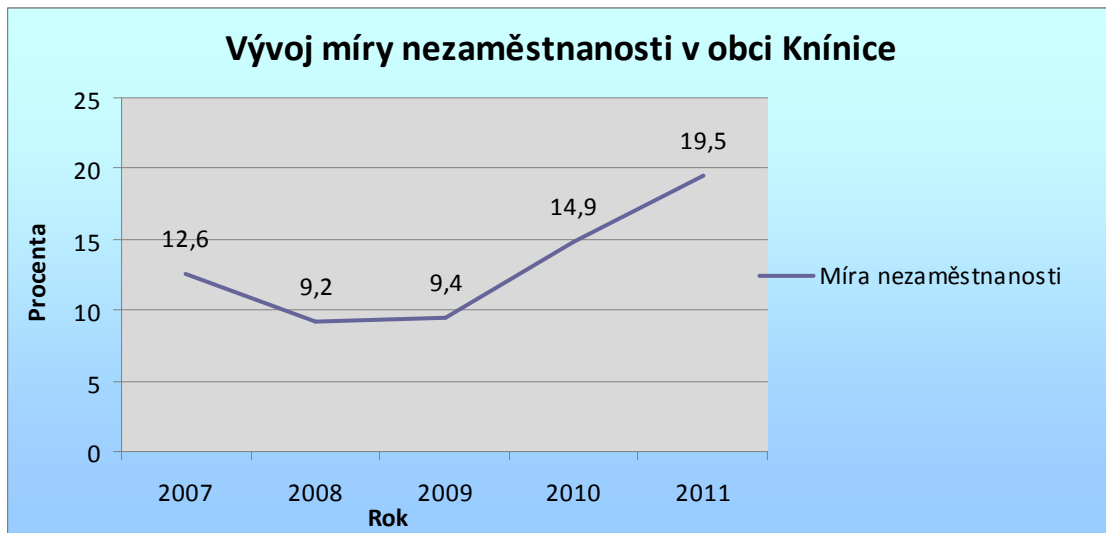
Tabulka 15 vykazuje, že průměrný věk občanů v obci Knínice nejprve klesal, ale od roku 2006 opět tendoval k vyšším a vyšším hodnotám. Oproti roku 2003 lze vysledovat zhruba 5% nárůst hodnoty. Průměrný věk v obci byl v každém roce daného časového období nad celorepublikovým průměrem, a to až o 5 let.

4.3.2 Trh práce a nezaměstnanost

Na území obce nepůsobí žádná firma, a proto musí občané za prací dojíždět do okolních měst či obcí. Míra nezaměstnanosti je v Knínicích dlouhodobě nad průměrem jak mikroregionu Telčsko, tak i celé České republiky. Následující graf ilustruje vývoj míry nezaměstnanosti, jež byla vypočtena stejným způsobem jako u obce Třeštice, tedy pomocí počtu ekonomicky aktivních obyvatel zjištěného při Sčítání lidu,

domů a bytů v roce 2001. Z grafu je patrné, že nezaměstnanost byla nejvyšší v roce 2011, a sice 19,5 %.

Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v obci Knínice (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=AGTPR6010PU_OB1.168&vo=tabulk>.

4.3.3 Občanská a technická infrastruktura

Obec Knínice je vybavena pouze některými zařízeními základní občanské infrastruktury. Uprostřed návsi se nachází kostel Povýšení sv. Kříže, kde se konají pravidelné mše. Ke společenským akcím je často využívána hasičská klubovna nebo kulturní dům, který vznikl přestavbou bývalé obecní hospody. Dočasné zázemí pro výstavy místních amatérských umělců poskytuje Poplužní dvůr. Pro sportovní vyžití je v obci k dispozici tenisový kurt a velmi oblíbená kuželna, kam se sjíždějí lidé z širokého okolí. V obci je jediný obchod, a sice prodejna JEDNOTA, spotřebního družstva v Třešti. V obci se nenachází pošta, škola, ani zdravotní zařízení, které občané navštěvují v Telči, Nové Říši, Dačicích či v krajském městě Jihlava.

Domácnosti jsou zásobovány pitnou vodou z obecního vodovodu nebo využívají své vlastní studny. Obec je plynofikována a všechny domy jsou napojeny na kanalizaci, ale pouze dešťovou.

4.3.4 Přehled dotací, které obec získala

V obci Knínice bylo do současné doby realizováno celkem 8 projektů, přičemž celkové náklady činily 26 985 303 Kč. Z těchto nákladů bylo obci formou dotace proplaceno 23 855 057 Kč, což je 88,40 % částky všech realizovaných projektů. Následující tabulka přehledně zobrazuje jednotlivé projekty v daných letech, celkové náklady na ně vynaložené, výši dotace, včetně podílu na celkových nákladech, a dotační program, ze kterého bylo čerpáno.

Tabulka 16: Projekty realizované v obci Knínice

Rok	Název projektu	Celkové náklady	Výše dotace	Podíl dotace na celk. nákladech	Dotační program
2005	Oprava střechy hasičské zbrojnice	258 063 Kč	120 000 Kč	46,50 %	POV, kraj Vysočina
2006	Výměna oken+rekonstrukce kanceláře v budově Obecního úřadu	259 602 Kč	127 000 Kč	48,92 %	POV, kraj Vysočina
2006	Metropolitní síť IV - WiFi síť v obcích (Knínice, Krasonice, Jindřichovice). Nositel projektu Knínice	294 643 Kč	117 857 Kč	40,00 %	Granty kraje Vysočina
2007	Odvhlčení budovy Obecního úřadu č.p. 2 Knínice	205 000 Kč	119 000 Kč	58,05 %	POV, kraj Vysočina
2008	Obnova místních komunikací v obci Knínice I. etapa	4 999 995 Kč	4 500 000 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
2008	Poplužní dvůr a kostel Povýšení sv. Kříže, Knínice	5 200 000 Kč	4 680 000 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
2008	Přístavba a stavební úpravy Obecního domu v Knínicích	15 000 000 Kč	13 500 000 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
2008	Rekonstrukce kapliček Křížové cesty	768 000 Kč	691 200 Kč	90,00 %	PRV (SZIF)
CELKEM		26 985 303 Kč	23 855 057 Kč		

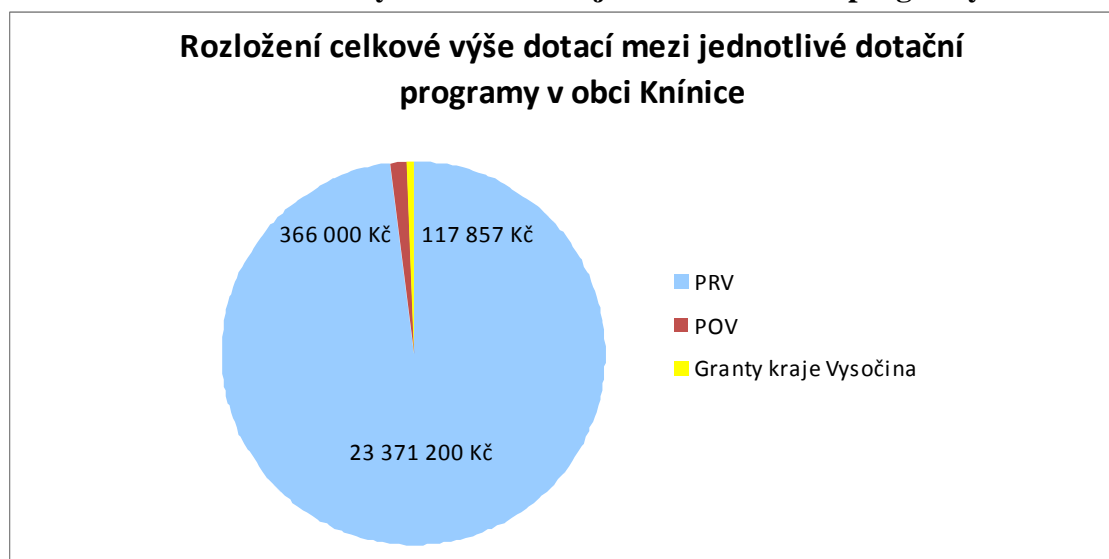
Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Knínice

Prvním projektem, jenž byl v obci realizován, byla oprava střechy hasičské zbrojnice v roce 2005, která se uskutečnila za podpory Programu obnovy venkova. O rok později se obec zapojila i do nabízených grantových programů Krajského úřadu Vysočina a od roku 2008 již čerpala finanční prostředky pro svůj rozvoj pouze z Programu rozvoje venkova ČR. Zatímco obec využila grantů kraje Vysočina pouze v jednom případě, daleko více bylo užito Programu rozvoje venkova, z něhož byly financovány 4 projekty, a Programu obnovy venkova, který je zastoupen 3 realizovanými projekty.

Z celkové výše dotace 23 855 057 Kč tvoří více než 56 % dotace na vybudování přístavby a stavební úpravy Obecního domu v Knínicích, necelých 20 % obnova Poplužního dvora a kostela Povýšení sv. Kříže a téměř 19 % projekt s názvem Obnova místních komunikací v obci Knínice. Právě tyto tři projekty představovaly pro obec nejvyšší vynaložené náklady, potažmo i nejvyšší část získaných finančních prostředků. Všechny tyto tři akce byly realizovány z Programu rozvoje venkova, neboť právě ten nabízí obcím dotaci ve výši 90 % veškerých uznatelných nákladů na projekt.

Velikost významu tohoto programu je zřejmá i v obci Knínice, což vykresluje i Graf 9, z něhož je vidět, že největší část finančních prostředků obec obdržela právě z Programu rozvoje venkova. Co do objemu výše dotací následuje Program obnovy venkova a pouze zanedbatelná část byla poskytnuta v rámci grantu kraje Vysočina.

Graf 9: Rozložení celkové výše dotace mezi jednotlivé dotační programy

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Knínice

Jsou-li projekty rozděleny do již zmíněných skupin, poté lze mezi projekty směřující do oblasti ochrany kulturních a historických památek přiřadit Rekonstrukci kapliček Křížové cesty nebo Obnovu Poplužního dvora a kostela Povýšení sv. Kříže.

Druhou skupinu zastupují projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce, a sice Oprava střechy hasičské zbrojnice, Výměna oken a rekonstrukce kanceláře v budově Obecního úřadu, Odvlhčení budovy Obecního úřadu a projekt Přístavba a stavební úpravy Obecního domu v Knínicích.

Třetí skupinu zaměřenou na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce reprezentuje pouze jeden projekt, a to Obnova místních komunikací v obci Knínice I. etapa. V rámci této skupiny by mohl být zmíněn i projekt Metropolitní síť IV – WiFi síť v obcích Knínice, Krasnice, Jindřichovice, přičemž nositelem projektu byla právě obec Knínice.

V rámci takto rozčleněných projektů je zjištěno, do jakých oblastí rozvoje obce směřoval největší objem finančních prostředků, což vyplývá z Tabulky 17. Dopady těchto skupin projektů budou mj. obsahem kapitoly 6.

Tabulka 17: Rozložení finančních prostředků dle jednotlivých skupin projektů

Skupina projektů	Název projektu	Náklady projektu	Výše dotace
1. skupina: Projekty směřující do oblasti ochrany kulturních a historických památek	Rekonstrukce kapliček Křížové cesty	768 000 Kč	691 200 Kč
	Poplužní dvůr a kostel Povýšení sv. Kříže	5 200 000 Kč	4 680 000 Kč
Celkem skupina 1		5 968 000 Kč	5 371 200 Kč
2. skupina: Projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce	Oprava střechy hasičské zbrojnice	258 063 Kč	120 000 Kč
	Výměna oken, rekonstrukce kanceláře v budově OÚ	259 602 Kč	127 000 Kč
	Odvlhčení budovy OÚ	205 000 Kč	119 000 Kč
	Přístavba a stavební úpravy Obecního domu v Knínicích	15 000 000 Kč	13 500 000 Kč
Celkem skupina 2		15 722 665 Kč	13 866 000 Kč

Skupina projektů	Název projektu	Náklady projektu	Výše dotace
3. skupina: Projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce	Obnova místních komunikací v obci Knínice	4 999 995 Kč	4 500 000 Kč
	Metropolitní síť IV – WiFi síť v obcích	294 643 Kč	117 857 Kč
Celkem skupina 3		5 294 638 Kč	4 617 857 Kč

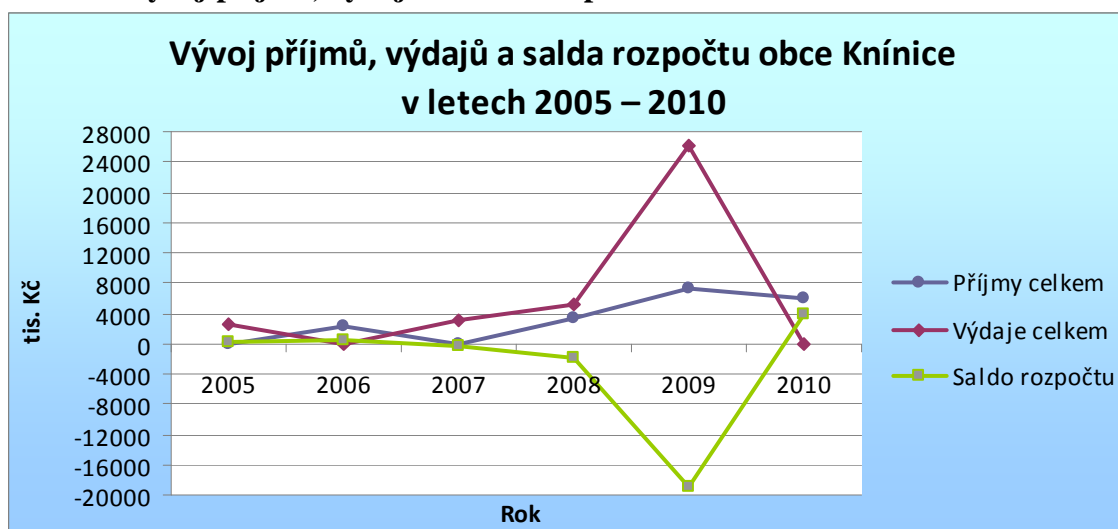
Zdroj: vlastní tvorba na základě podkladů Obecního úřadu v Knínicích

V případě obce Knínice směřovala největší část finančních prostředků k projektům zaměřeným na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce. Projekty z oblasti ochrany kulturních a historických památek zaujaly druhou pozici a nejmenší část finančních prostředků byla vynaložena na projekty směřující k rozvoji technické infrastruktury obce.

4.3.5 Rozpočet obce Knínice

Tato kapitola si klade za cíl stručně popsat rozpočet obce Knínice v letech 2005 – 2010. Důraz je rovněž jako u obce Třeštice kladen zejména na příjmy obce, zda tyto příjmy stačí na pokrytí výdajů nebo zda obec Knínice hospodaří s deficitem. Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Knínice v letech 2005 – 2010 ilustruje Graf 10.

Graf 10: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Knínice v letech 2005 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Jak je z Grafu 10 patrné, obec až do roku 2007 hospodařila s větším či menším přebytkem (konkrétní hodnoty příjmů, výdajů a salda rozpočtu jsou součástí Přílohy 9). Od roku 2008 výdaje skokově vzrostly, s čímž souvisí i prudké zvýšení deficitu, neboť příjmy rostly pozvolnějším tempem než výdaje. Takto skokově vzrůstající výdaje směřovaly na realizaci 4 projektů financovaných v rámci Programu rozvoje venkova, a sice na obnovu místních komunikací, opravu Poplužního dvora a kostela Povýšení sv. Kříže, na stavební úpravy Obecního úřadu v Knínicích a rekonstrukci kapliček Křížové cesty. Po této investiční „bouři“ výdaje opět tendovaly k nižším hodnotám a deficit byl postupně redukován. V roce 2010 již obec hospodařila s přebytkem.

Následující graf zobrazuje strukturu celkových příjmů dle jednotlivých druhů příjmů v relativním vyjádření.

Graf 11: Relativní vyjádření struktury příjmů obce Knínice v letech 2005 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Do roku 2009 ve struktuře příjmů převládaly příjmy daňové. Přijaté dotace do tohoto roku často nehrály tak velkou roli, jako příjmy nedaňové. Příjmy nedaňové nejčastěji plynuly z prodeje neinvestičního majetku. V roce 2009 daňové příjmy výrazně relativně

klesly, což bylo způsobeno prudkým nárůstem podílu přijatých dotací na celkových příjmech, nicméně absolutně vyjádřeno o takový propad daňových příjmů nešlo (viz. Příloha 9). Relativně nízkých hodnot dosahovaly v daném časovém rozmezí kapitálové příjmy, přičemž v roce 2009 byly dokonce nulové.

Obsahem Tabulky 18 je rozdělení přijatých dotací, resp. transferů dle druhového třídění rozpočtové skladby na investiční a neinvestiční. Opět je nutné zmínit, že mezi investiční dotace patří podle druhového třídění dotací pouze finanční prostředky určené na pořízení dlouhodobého majetku, nepatří mezi ně tedy prostředky na opravy a rekonstrukce.

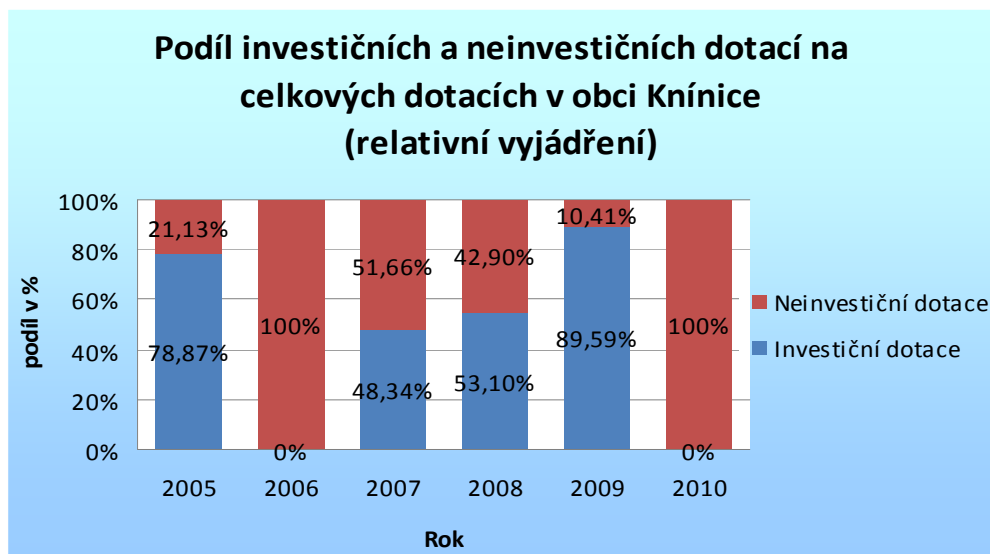
Tabulka 18: Přijaté dotace podle druhového třídění rozpočtové skladby (v tis. Kč)

Číslo položky a druh dotace	2005	2006	2007	2008	2009	2010
4111 – Neinvestiční přijaté dotace z VPS státního rozpočtu (SR)	2,74	13,22	6,96	10,36	10,69	46,98
4112 – Neinvestiční přijaté dotace ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu	-	3,02	-	7,21	7,4	-
4113 – Neinvestiční přijaté dotace ze státních fondů	-	-	-	-	56,03	-
4116 – Ostatní neinvest. přijaté dotace ze SR (z různých ministerstev nebo úřadů práce v rámci aktivní politiky zaměst.	40,00	91,05	-	187,57	285,03	139,43
4122 – Neinvestiční přijaté dotace od krajů	133,50	127,00	119,00	14,06	157,60	139,49
4213 - Investiční přijaté dotace ze státních fondů	-	-	-	-	4443,96	-
4216 – Ostatní investiční přijaté dotace ze SR (z různých ministerstev)	658,00	-	-	-	-	-
4222 – Investiční přijaté dotace od krajů	-	-	117,86	248,22	-	-

Zdroj: vlastní zpracování na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Dle druhového členění dotací spadá největší objem na získaných dotacích za celé sledované období na investiční přijaté dotace ze státních fondů. Je to logické, neboť obec Knínice realizovala několik finančně náročných projektů dotovaných se Státního zemědělského intervenčního fondu. Dalším významným zdrojem jsou neinvestiční přijaté dotace od krajů a ze státního rozpočtu. Následující Graf 12 ilustruje podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích dle výše financí na ně vynaložené.

Graf 12: Podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtů z dat prezentovaných na ARIS MF ČR a ÚFIS

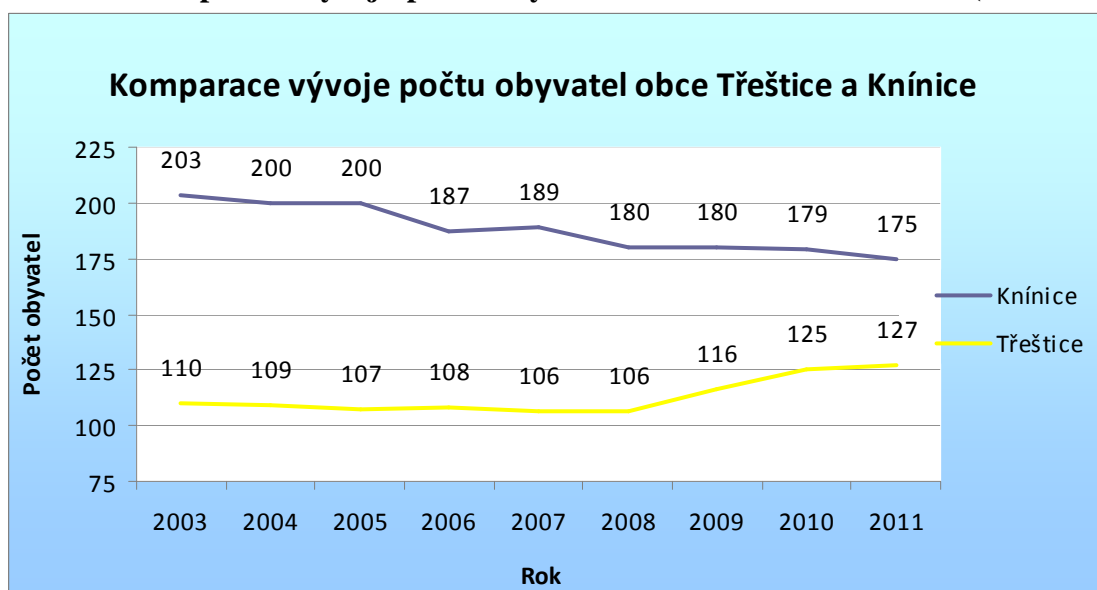
Podíl investičních a neinvestičních dotací, stejně tak jako u obce Třeštice, vykazuje v průběhu vyobrazených let značné kolísání. V roce 2006 a 2010 byl podíl investičních dotací na celkových dotacích nulový. Od roku 2007 lze vysledovat postupný nárůst podílu investičních dotací na celkových dotacích. V roce 2009 tento podíl dosahoval nejvyšší hodnoty, a sice 89,59 %. Jelikož už obec v tomto roce nežádala o dotaci, lze tuto vyšší podílu odůvodnit dokončením projektu obnovy místních komunikací.

5. Komparace vývoje ve vybraných obcích

5.1 Komparace z hlediska demografické situace

Při pohledu na následující graf, který znázorňuje populační vývoj daných obcí, jsou patrné diferencované vývojové křivky. Z grafu vyplývá, že obec Třeštice zažívá v posledních čtyřech letech progresivní růst počtu obyvatel. Vzhledem k roku 2003 počet vzrostl o 17 obyvatel. Oproti tomu v obci Knínice v určitých mezidobí dané časové řady počet obyvatel častěji stagnoval a oscilloval kolem průměrné hodnoty daného období a v posledních třech letech docházelo k úbytku obyvatel. Oproti výchozímu roku činí rozdíl 28 obyvatel.

Graf 13: Komparace vývoje počtu obyvatel obce Třeštice a Knínice (k 1. lednu)

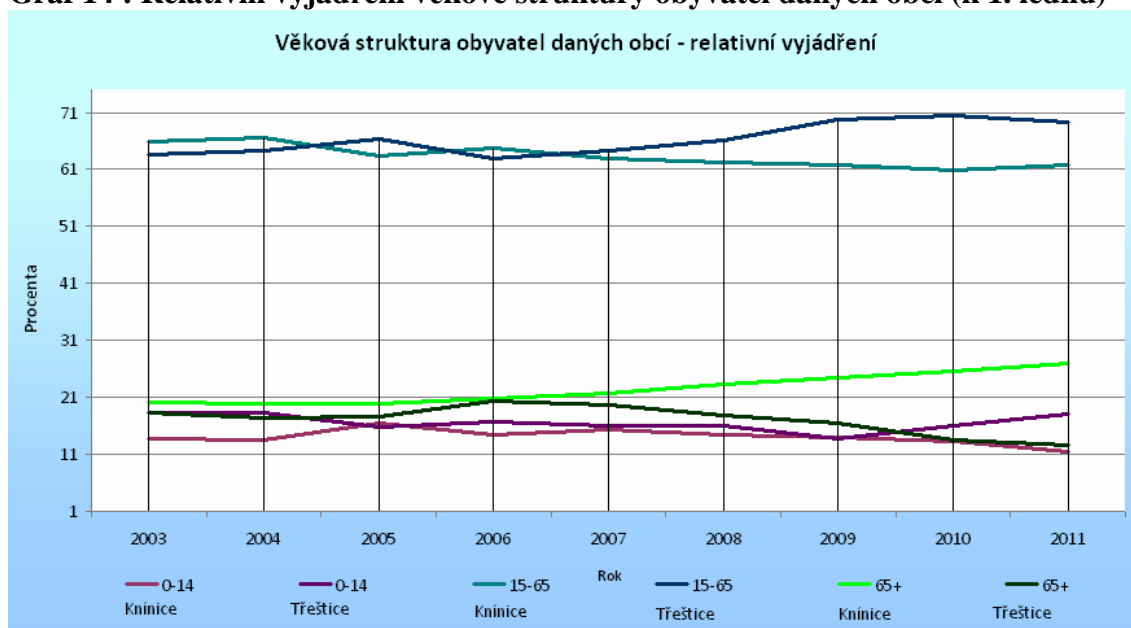

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislatab=MOS+A04+OB2.24&kapitola_id=370&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0.

K bližší analýze vývoje obyvatelstva v těchto obcích posloužilo porovnání vývoje obyvatel podle přirozeného a migračního přírůstku. Dle předcházejících šetření se prokázalo, že se v těchto obcích projevují určité rysy demografického vývoje, které jsou typické pro celou Českou republiku, přičemž každá z těchto obcí sleduje rozdílný

znak. V obci Třeštice dochází k přírůstku obyvatel, avšak nikoliv přirozeným způsobem, tedy v důsledku přirozeného přírůstku, nýbrž převážně přírůstkem migračním. Obec Knínice poté naplňuje druhý typický rys demografického vývoje, a sice, že v obci dochází k pozvolnému stárnutí občanů, který je doprovázen změnou struktury obyvatel, přičemž trvale roste počet osob v poproduktivním věku a naopak klesá počet osob ve věku předproduktivním. Graf 14 ilustruje věkovou strukturu obyvatel daných obcí v dynamickém vývoji.

Graf 14 : Relativní vyjádření věkové struktury obyvatel daných obcí (k 1. lednu)

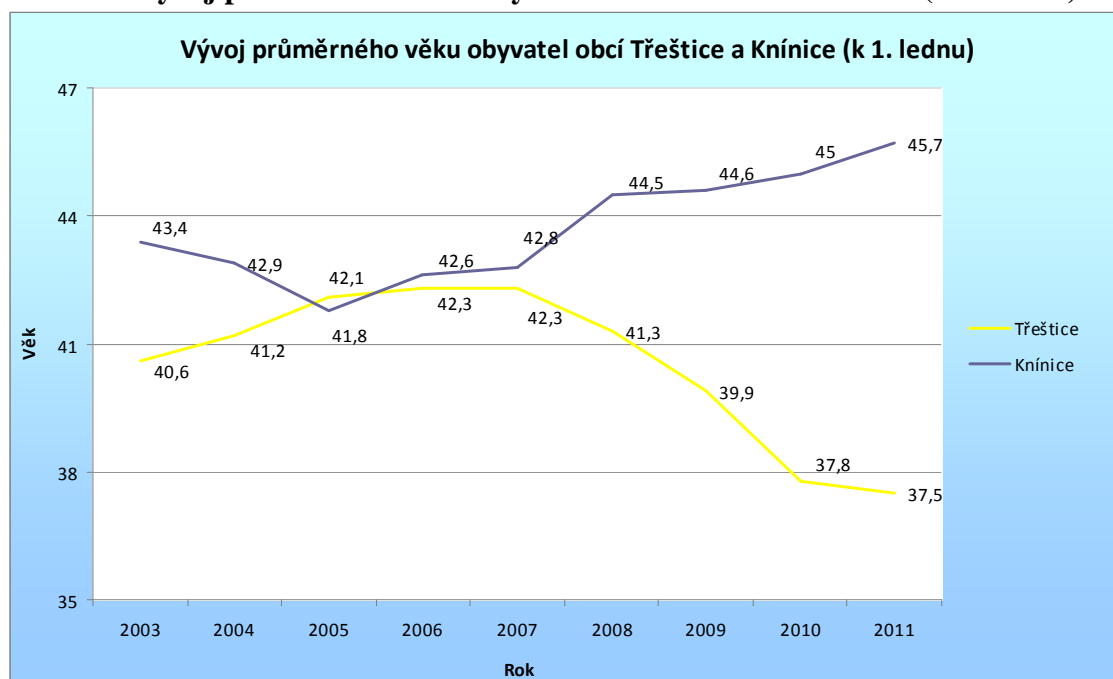

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_vysociny>.

Věková struktura obce Třeštice je příznivější než v obci Knínice. Zatímco je relativní podíl předproduktivní složky obyvatelstva v obci Třeštice téměř v každém roce vyšší než v obci Knínice, u poproduktivní části obyvatelstva je tomu naopak. V dané časové řadě obec Knínice vykazuje větší podíl poproduktivní složky a tento rozdíl se vzhledem k obci Třeštice neustále zvyšuje. Do roku 2006 byl vyšší podíl produktivní složky v obci Knínice, avšak od roku 2007 se situace obrátila a z grafu je patrné, že produktivní složka v obci Třeštice od tohoto roku vykazuje vyšší podíl než v obci Knínice.

Dle současného relativního poklesu nejstarší kategorie a relativního nárůstu nejmladší kategorie v obci Třeštice lze usoudit, že na daném území bude klesat průměrný věk obyvatel. Obdobně lze na základě faktu rostoucího relativního podílu nejstarší kategorie a relativního poklesu nejmladší věkové kategorie v obci Knínice odvodit, že průměrný věk v dané obci bude růst. To dokládá i následující graf, jenž ilustruje vývoj průměrného věku obyvatel v daných obcích.

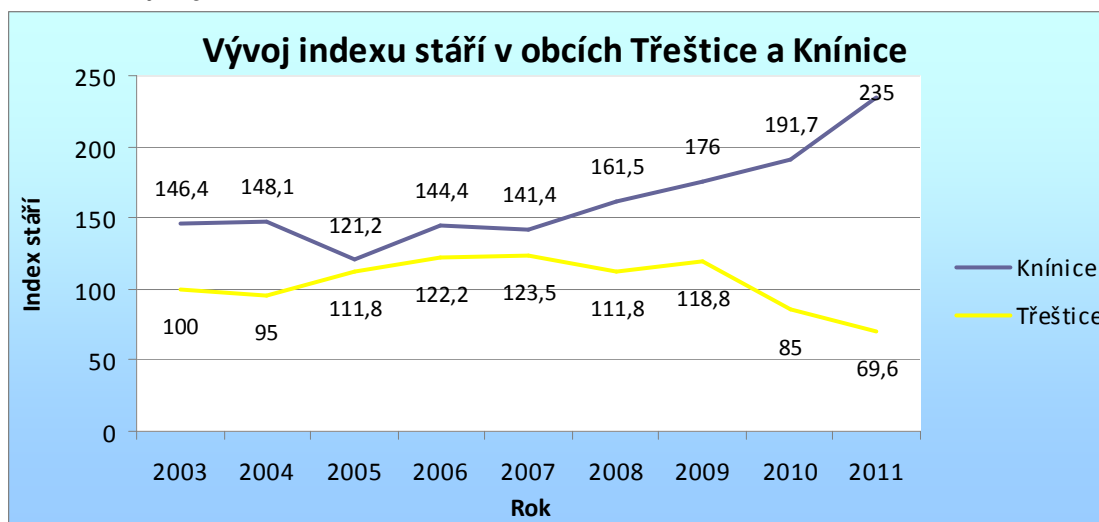
Graf 15 : Vývoj průměrného věku obyvatel obcí Třeštice a Knínice (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView &count>>.

Je-li pro komplexnost hodnocení věkové struktury použit index stáří, v obcích existují rozdílné směry vývoje. V obci Třeštice index stáří dosahoval v roce 2011 hodnoty 69,6, což je přibližně třikrát méně než v obci Knínice, kde hodnota činila 235. Jinak řečeno, zatímco počet obyvatel do 14 let v obci Třeštice převyšuje počet obyvatel starších 65 let, v obci Knínice poproduktivní složka výrazně převyšuje složku předproduktivní. Vývoj indexu stáří v daných obcích uvádí Graf 16.

Graf 16: Vývoj indexu stáří v obcích Třeštice a Knínice (k 1. lednu)

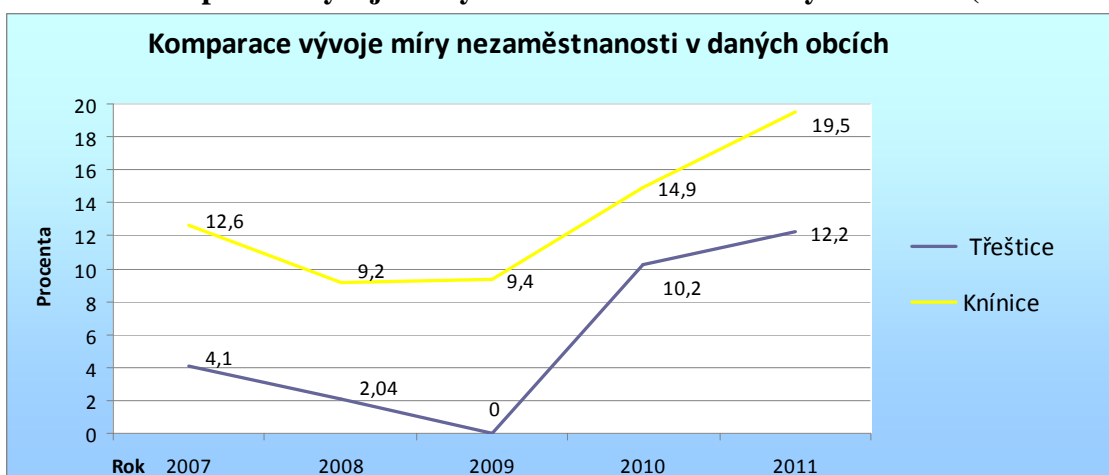

Zdroj: vlastní tvorba na základě výpočtů z Tabulky 8 a Tabulky 14

5.2 Komparace z hlediska trhu práce a nezaměstnanosti

Situace na trhu práce prošla v českých podmínkách velkými změnami, a to zejména v souvislosti s dopady ekonomické krize, které se na daném území začaly projevovat od počátku roku 2009. Došlo k velkému útlumu řady odvětví a k následnému propouštění. Dopady ekonomické krize v souvislosti s růstem nezaměstnanosti ilustruje Graf 17.

Graf 17: Komparace vývoje míry nezaměstnanosti v daných obcích (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ

Obec Knínice vykazovala v daném časovém úseku vyšší míru nezaměstnanosti než obec Třeštice. Na počátku roku 2011 dosahovala míra nezaměstnanosti v Knínicích 19,5 %, což je o 3,4 % více než míra nezaměstnanosti v rámci mikroregionu Telčsko a o 7,3 % více než míra nezaměstnanosti v obci Třeštice.

Zatímco v obci Třeštice působí jedna firma, v Knínicích zaměstnavatel chybí, a proto musí občané do zaměstnání dojíždět. Příčinu vyšší nezaměstnanosti v obci Knínice lze spatřovat v tom, že jde o obec periferní z hlediska umístění v rámci mikroregionu Telčsko. Dále je nutné podotknout, že míra nezaměstnanosti daného území je ovlivněna sezónními výkyvy. Vzhledem k datu, ke kterému byly údaje zjišťovány, může být příčinou vyšší míry nezaměstnanosti počet pracujících v zemědělství a lesnictví, kteří jsou přes zimní období registrováni na úřadu práce.

5.3 Komparace z hlediska vybavenosti obcí

Jak již bylo zmiňováno, obcím v obvodu mikroregionu Telčsko není dopřáno rovnocenného občanského vybavení a stěžejní pozici z pohledu občanské vybavenosti má město Telč a Třešť. V obci Třeštice ani Knínice se nenachází škola. V oblasti sociální vybavenosti obyvatelé obce Třeštice pocítují nedostatky zejména ve zrušení místní mateřské školky. V obci Třeštice se nenachází žádná hospoda ani kamenný obchod s potravinami. V Knínicích se sice kamenný obchod s potravinami nachází, ale stejně tak jako v Třeštici zde obyvatelům schází hospoda, pošta nebo zdravotní zařízení.

5.4 Komparace obcí z hlediska projektových žádostí

V obci Třeštice bylo doposud realizováno 15 projektů, přičemž celkové náklady na tyto projekty činily 14 955 154 Kč. Obec Knínice má na svém kontě pouze 8 úspěšných projektových žádostí, avšak jejich celková hodnota 26 985 303 Kč značně převýšila celkové vynaložené náklady v obci Třeštice. Lze tedy říci, že obec Knínice realizovala méně nákladnějších projektů, zatímco v Třeštici bylo uskutečněno více méně nákladných aktivit.

Podíl dotací na celkových nákladech za všechny projekty byl u obou obcí relativně vysoký, a sice 87,57 % v Třešticích a 88,40 % v Knínících. Souhrnný přehled těchto informací poskytuje Tabulka 19.

Tabulka 19: Podíl dotací na celkových nákladech za všechny projekty a výsledná finanční spoluúčast

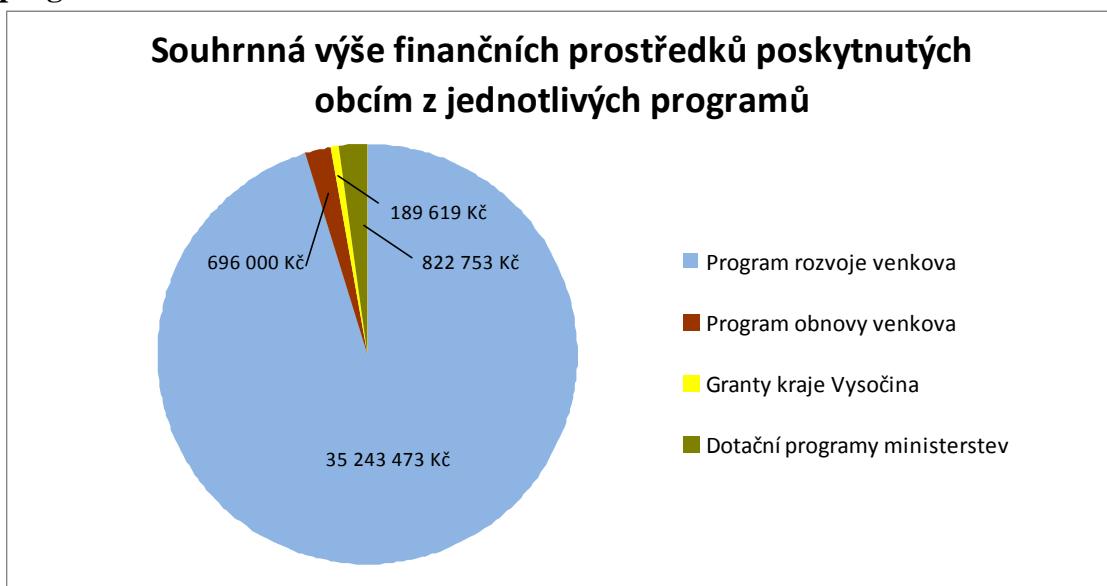
Obec	Počet projektů	Celkové náklady	Celková výše dotace	Podíl dotací na celk. nákladech	Výsledná finanční spoluúčast
Třeštice	15	14 955 154 Kč	13 096 788 Kč	87,57 %	1 858 366 Kč
Knínice	8	26 985 303 Kč	23 855 057 Kč	88,40 %	3 130 246 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Knínice a Obecního úřadu Třeštice

Obě obce realizovaly svůj první projekt za podpory Programu obnovy venkova. V dalších letech využily i nabízené grantové programy Krajského úřadu Vysočina a Program rozvoje venkova. Obec Třeštice navíc realizovala 4 projekty v rámci dotačního programu Ministerstva kultury, Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva práce a sociálních věcí. V obci Knínice se nejčastěji projekty realizovaly za pomoci finančních prostředků z Programu rozvoje venkova (celkem 4krát z 8 realizovaných projektů), v obci Třeštice výrazně převládaly projekty financované z národních a regionálních zdrojů.

Náklady jednotlivých akcí se u obou obcí nejčastěji pohybují ve statisících korun. Obce však realizovaly i projekty za miliony Kč. Všechny projekty pohybující se v řádech milionů (celkem 5 projektů) byly financovány z Programu rozvoje venkova, což je zřetelné i z následujícího grafu, kdy největší část finančních podpor plynula oběma obcím právě z tohoto Programu.

Graf 18: Souhrnná výše finančních prostředků poskytnutých obcím z jednotlivých programů

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Knínice a Obecního úřadu Třeštice

Lze tvrdit, že čerpání dotací z Programu rozvoje venkova ČR má pro obce velký význam, a to zejména v souvislosti komplexního řešení problému. Je vhodné zmínit, že zatímco většina národních dotačních titulů je omezena maximální výší dotace v řádech desítek, resp. stovek tisíc korun a konečná částka dotace je navíc mnohdy výrazně snížena oproti požadované částce, u Programu rozvoje venkova jsou předem stanoveny podmínky, jež zaručují dotaci ve výši 90 % veškerých uznatelných nákladů na projekt. Tato opatření u národních dotačních titulů má sice kladný vliv na to, že je dotace udělena více žadatelům, avšak z přidělené finanční podpory mohou zrealizovat pouze část zamýšlených aktivit. Na druhou stranu v rámci PRV je uspokojeno méně žadatelů, nicméně projekty mohou být vlivem vyšší finanční podpory realizovány v celém zamýšleném rozsahu, tedy komplexně.

Obsahem následující Tabulky 20 je přehled nákladů projektů a výše dotací alokovaných v rámci jednotlivých skupin projektů v daných obcích.

Tabulka 20: Přehled nákladů projektů a výše dotací alokovaných v rámci jednotlivých skupin projektů v daných obcích.

Skupina projektů	TŘEŠTICE		KNÍNICE	
	Náklady projektů (Kč)	Výše dotací (Kč)	Náklady projektů (Kč)	Výše dotací (Kč)
Celkem skupina 1 Projekty směřující do oblasti ochrany kulturních a historických památek	178 860	93 060	5 968 000	5 371 200
Celkem skupina 2 Projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce	8 740 871	7 619 233	15 722 665	13 866 000
Celkem skupina 3 Projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce	5 824 970	5 210 973	5 294 638	4 617 857
Celkem skupina 4 Ostatní projekty	210 453	173 522	0	0

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů Obecního úřadu Knínice a Obecního úřadu Třeštice

Největší objem finančních prostředků obce a zároveň i největší část poskytnutých dotací směřovala u obou obcí k financování projektů zaměřených na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce. U projektů směřujících do oblasti ochrany kulturních a historických památek existuje největší diference mezi vynaloženými prostředky. Zatímco obec Knínice vynaložila na tyto činnosti milionové částky, v Třešticích tato částka nedosáhla ani dvou set tisíc korun. Milionové částky naopak obec Třeštice alokovala do projektů zaměřených na rozvoj technické infrastruktury.

6. Identifikace a případná kvantifikace dopadů uplatnění konkrétních nástrojů regionální politiky

Obsahem této kapitoly je identifikace a případná kvantifikace dopadů, které mohou jednotlivé skupiny projektů přinášet. Ne všechny typy projektů mají prokazatelný vliv na příznivý vývoj socioekonomických ukazatelů.

6.1 Projekty, jež směřují do oblasti ochrany kulturních a historických památek

Realizace projektů zařazených do této skupiny přináší bezesporu záchranu kulturního dědictví venkova a přispívá ke zlepšení vzhledu obce a krajiny. Prostřednictvím změn, které opravy památek přináší, se obec, resp. její okolí stává více atraktivní, a to nejen pro místní obyvatele, ale i pro turisty, neboť budou nově opravené památky lákat k častějším návštěvám a k zamyšlení nad jejich historickým i současným významem. Například obnova kapliček Křížové cesty by mohla výrazně přispět k znovuzavedení kulturní a společenské tradice „Procházení Křížové cesty“. Oprava Poplužního dvora v Knínicích naopak poskytla nové a kvalitnější zázemí pro výstavy místních amatérských umělců, přičemž pořádané výstavy mohou do obce taktéž přilákat návštěvníky se zájmem o toto dění.

Jako hlavní dopady takto zaměřených projektů lze posléze označit zejména již zmíněnou rostoucí atraktivitu obce pro místní obyvatele i návštěvníky daných obcí, ale i podporu rozvoje cestovního ruchu nebo zkvalitnění zázemí a podmínek pro pořádání kulturních akcí obecního významu, tak jako se stalo například v Knínicích, kdy oprava Poplužního dvora poskytla zázemí pro výstavy místních umělců.

Přínosy projektů zařazených v této skupině lze jen obtížně kvantifikovat a vysledovat ve změně socioekonomických ukazatelů. Účelnost a dopady těchto projektů lze spíše spatřit z řady spokojených občanů daných obcí, kterým realizace těchto projektů

přinesla jakési vnitřní uspokojení, což my, jakožto externí pozorovatelé, příliš nedokážeme rozpoznat. Tyto přínosy lze tedy spíše označit jako kvalitativní v tom slova smyslu, že mohou zlepšit do jisté míry kvalitu života a spokojenost občanů v obci.

6.2 Projekty zaměřené na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce

V obou obcích byla na tuto skupinu projektů vynaložena největší suma finančních prostředků a zároveň i poskytnuta největší část dotací, z čehož vyplývá, že se obce v rámci svých projektů nejvíce zaměřily na opravy a rekonstrukce obecního majetku nebo na pořizování nového vybavení.

Projekty této skupiny vedou bezesporu k oživení vzhledu obce, k jejímu „dovybavení“ nebo v příkladě nákupu hasičské techniky ke zvýšení pocitu bezpečnosti obyvatel. V Třešticích byla největší akcí přestavba stávající budovy Obecního úřadu a skladu materiálu obce. Tato přestavba si vyžádala částku 7 927 000 Kč a vznikla tak nejen nová budova obecního úřadu, ale i zázemí pro kulturní, spolkové či vzdělávací aktivity místních i okolních obyvatel. Tímto došlo k obnově společenského života v obci a přestože je obec Třeštica jednou z nejmenších obcí kraje Vysočina, stala se obcí s bohatým společenským životem, a to i přes to, že se v obci nenachází žádné restaurační zařízení. Zbývající část nové budovy obecního úřadu je využívána Sborem dobrovolných hasičů a zásahovou jednotkou obce.

V Knínicích byla rovněž největší akcí přístavba a stavební úpravy Obecního domu, na které bylo vynaloženo 15 000 000 Kč (obec spolufinancovala z vlastních zdrojů 1,5 milionu). Kromě zlepšení vzhledu budovy zde také vzniklo nové místo pro setkávání občanů a klubovna místních dobrovolných hasičů.

Otázkou zůstává, do jaké míry tyto projekty ovlivňují socioekonomické ukazatele. Přímá souvislost daných aktivit na změny demografických a ekonomických ukazatelů nebyla na základě provedených analýz obcí prokázána, nicméně došlo k obnově a zlepšení společenského života v obcích, vytvořilo se zázemí pro setkávání občanů a

v neposlední řadě rovněž došlo ke zlepšení vzhledu místních budov a doplnění vybavenosti obce, čímž do jisté míry vzrostla kvalita života místních obyvatel.

6.3 Projekty zaměřené na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce

Pod záštitou této skupiny projektů došlo k vybudování metropolitní sítě WiFi v Knínicích, k modernizaci vodovodu, k vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů v Třeštici a k obnově místních komunikací, která tvořila největší finanční částku v rámci této skupiny projektů v obou obcích.

Obnova místních komunikací byla pro obě obce důležitým projektem, protože jejich stav byl v naprosto nevyhovujícím stavu. Na mnoha místech byly propadlé, čímž nebyl zajištěn ani optimální odtok vody, nemluvě o častých výmolech či dokonce travním nárůstu. Komunikace v těchto obcích jsou silnicemi III. třídy, a tak jsou hojně využívány zejména místními občany. Prvotním dopadem těchto projektů bylo zajištění bezpečnosti a provozuschopnosti těchto komunikací, což s sebou přináší i zatraktivnění obytného prostředí obce a zlepšení kvality života místních obyvatel. V tomto případě jde opět o kvalitativní dopady, které lze jen stěží vysledovat ve změnách socioekonomických ukazatelů.

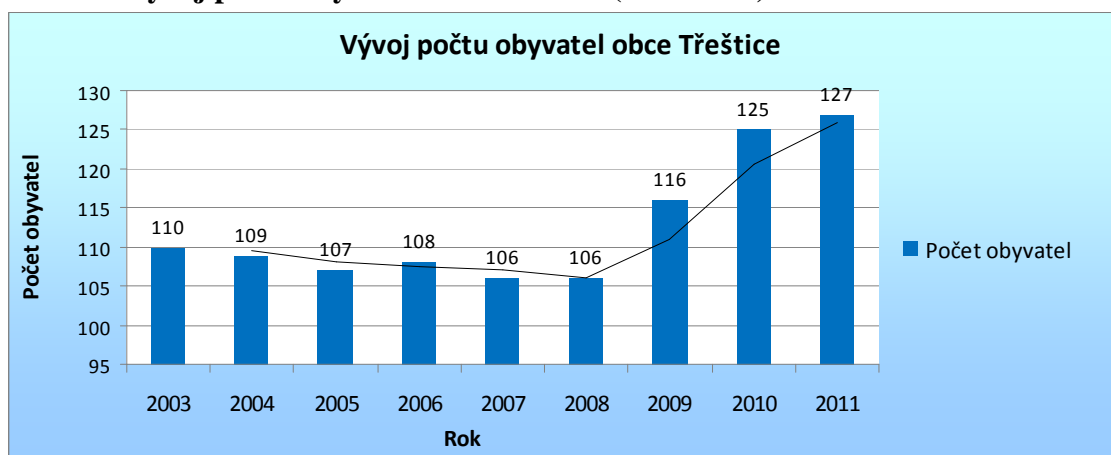
Nahlédneme-li na přínosy těchto projektů z jiného úhlu pohledu, situace bude odlišná. Je zřejmé, že „zanedbanost“ místních komunikací činí problémy v oblasti dopravní dostupnosti obcí. Tato zhoršená dopravní dostupnost by mohla zejména v obci Knínice, jakožto odlehlé periferní obci mikroregionu Telčsko, omezovat další rozvoj bydlení nebo podnikání. I přes to, že k opravě komunikace došlo, počet obyvatel další rok po uskutečnění projektu stagnoval a v letech následujících dokonce klesal. Bohužel ani takto zlepšená dostupnost do obce nepřinesla žádnou podnikatelskou činnost.

V obci Třeštice se dopady projektu projeví příznivěji. Opravou zdejší komunikace se zpřístupnila i část obce, ve které byla o rok později, tedy v roce 2009, vybudována za finanční podpory Ministerstva pro místní rozvoj infrastruktura pro 13 rodinných domů.

Projekt vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů bezprostředně navazoval na projekt obnovy místních komunikací. Pokud by totiž nebyla zpřístupněna tato část obce, jen těžko by zde mohlo být vybudováno zázemí pro nové rodinné domy. Tímto způsobem se podařilo do této malé obce přilákat zejména mladé rodiny s dětmi. Příliv nových obyvatel přímo ovlivnil socioekonomickou situaci obce, zejména z pohledu demografických ukazatelů. Této změně bude v následujících řádcích věnována pozornost.

Graf 19 ilustruje vývoj počtu obyvatel v obci Třeštice v jednotlivých letech tak, jak byl zjištěn v rámci podkapitoly 4.2.1 o demografické situaci obce. Svůj první projekt obec zrealizovala v roce 2006.

Graf 19: Vývoj počtu obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)

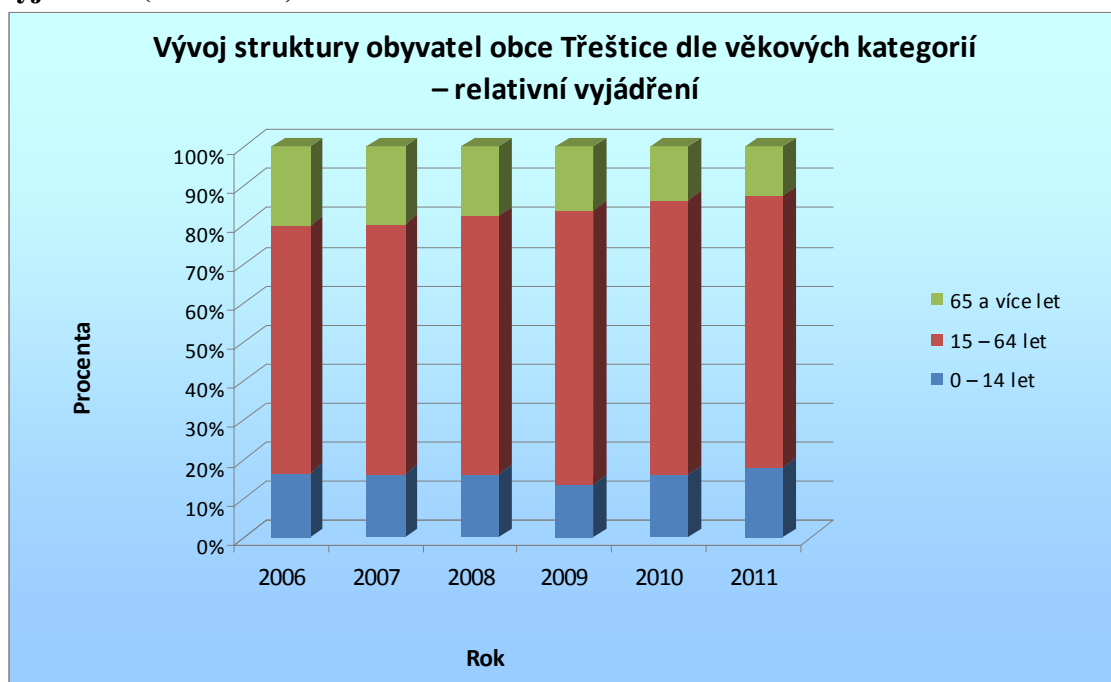

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislatab=MOS+A04+OB2.24&kapitola_id=370&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0.

Až do roku 2008 lze vypočítat mírný pokles počtu obyvatel. Z dat ČSÚ bylo zjištěno, že tento úbytek byl v jednotlivých letech často doprovázen záporným saldem migrace, z čehož lze vyvodit, že projekty realizované do tohoto roku neměly na udržení obyvatel v obci velký vliv. Zlom nastal v roce 2009, kdy byla vybudována výše zmíněná infrastruktura pro 13 nových rodinných domů. Jelikož byl nárůst počtu obyvatel mezi roky 2009 a 2010 zapříčiněn pouze kladným saldem migrace, znamená to, že se obec realizací tohoto projektu stala více přitažlivou a lidé si ji vybrali pro svůj život.

Fakt, že nově přistěhovanými obyvateli jsou především mladé rodiny s dětmi, dokládá příznivě se měnící věková struktura občanů a snižující se průměrný věk v obci.

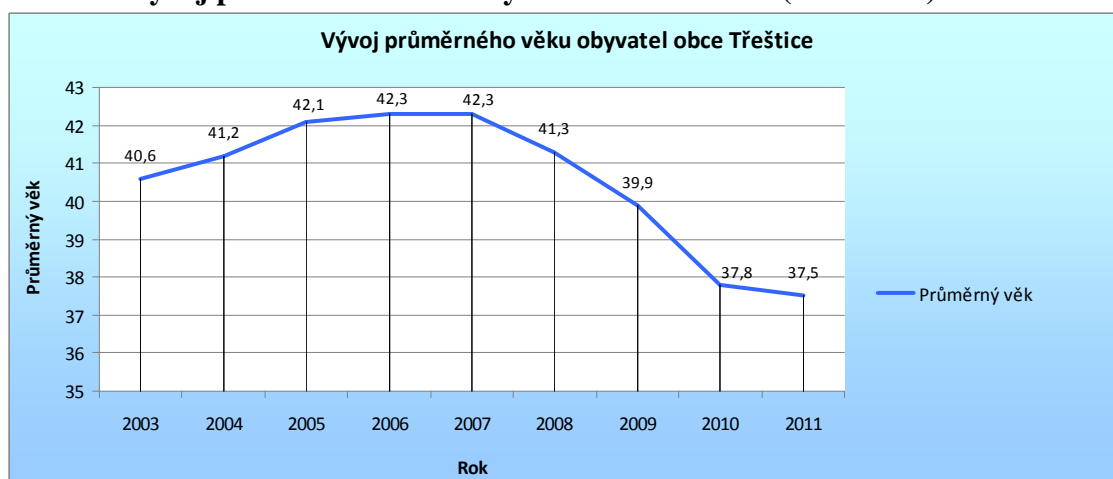
Graf 20: Vývoj struktury obyvatel obce Třeštice dle věkových kategorií – relativní vyjádření (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: < http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_vysociny >. Pozn. pro lepší přehlednost grafu byla použita pouze data od roku 2006

Graf 20 nahlíží na vývoj počtu obyvatel v obci Třeštice z hlediska věkového složení. Významným rysem je, že od roku 2009 neustále roste podíl občanů v kategorii 0 – 14 let a zároveň klesá podíl složky obyvatel v poproduktivním věku. Podíl produktivní části obyvatel mírně osciluje kolem 70 %. Na základě tohoto příznivého vývoje lze konstatovat, že průměrný věk občanů bude mít klesající trend. To vyplývá i z následujícího grafu, ze kterého je možno vyčíst, že hodnota průměrného věku místního obyvatelstva je za poslední tři roky pod úrovní 40 let a rozdíl oproti této hodnotě se neustále zvyšuje. Hodnota průměrného věku občanů Třeštice je nižší než celorepublikový průměr, který činil 40,8 (k 1. lednu 2011).

Graf 21: Vývoj průměrného věku obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView &count>>.

Jediným analyzovaným ukazatelem, který se v souvislosti s realizací projektu nevyvíjel příznivě, byla míra nezaměstnanosti, která od roku 2009 prudce stoukala až na úroveň 12,2 % (viz Graf 3). Tento prudký nárůst nezaměstnanosti nelze svázat s dopadem projektu do takové míry, jako ji způsobila špatná situace na trhu práce celého mikroregionu Telčsko.

Je-li podíl na tomto příznivém demografickém vývoji přičítán přínosu projektu „Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů“, lze ho brát jako jeden z nejdůležitějších zrealizovaných projektů, neboť se díky tomuto projektu jednak zvýšil počet stálých obyvatel obce a zároveň se zlepšila i věková struktura obyvatel. Dokonce došlo i k poklesu průměrného věku obyvatel obce Třeštice pod celorepublikový průměr. Pouze tento projekt největší měrou přispěl k trvale udržitelnému rozvoji obce, a to zejména z důvodu, že jeho realizace do obce přilákala především mladé rodiny s dětmi.

7. Porovnání účinnosti uplatnění nástrojů regionální politiky v jednotlivých obcích ve střednědobém časovém horizontu

Do roku 2007 byly projekty na území obcí Třeštice a Knínice realizovány pouze z národních a regionálních zdrojů. Zlomovým rokem byl rok 2008, kdy byly první projekty financovány i ze zdroje evropského, a sice z Programu rozvoje venkova, v tomto případě jediného zástupce evropských zdrojů v daných obcích.

Jsou-li shrnuty poznatky předchozích kapitol, obec Třeštice od roku 2006 podala celkem 13 žádostí o dataci z národních či regionálních zdrojů a 2 žádosti o dotaci v rámci evropských zdrojů. Obec Knínice úspěšně realizovala 4 projekty z národních nebo regionálních zdrojů a rovněž 4 projekty z Programu rozvoje venkova.

Účinnost uplatnění nástrojů regionální politiky v jednotlivých obcích je spjata s dopady, které realizace jednotlivých projektů přinesla.

Hodnocení vlivu evropských finančních prostředků na rozvoj obce Třeštice je možné stanovit pouze na základě 2 zrealizovaných projektů. Celková hodnota finanční podpory, kterou obec Třeštice získala z evropských zdrojů, činí 11 634 273 Kč. Téměř 62 % z těchto prostředků bylo určeno na obnovu domu č.p.19, tedy Obecního úřadu, a 48 % na obnovu místních komunikací v obci Třeštice.

V obci Knínice lze vliv evropských finančních prostředků hodnotit na základě 4 realizovaných projektů. Celková výše podpory z těchto zdrojů dosáhla hodnoty 23 371 200 Kč, z této částky připadlo téměř 58 % na stavební úpravy Obecního domu v Knínicích a vybudování přístavby, kolem 20% na projekty „Obnova místních komunikací“ a „Poplužní dvůr a kostel Povýšení sv. Kříže“ a zhruba 2 % na rekonstrukci kapliček Křížové cesty.

Největší finanční částky v obou obcích bezesporu nesou projekty zaměřené na opravu obecních úřadů a obnovu místních komunikací. Je jasné, že by si obce tyto akce nemohly dovolit financovat ze svého rozpočtu. Avšak ani u jednoho projektu

financovaného z evropského zdroje nebyl ve střednědobém časovém horizontu prokázán přímý vliv jeho realizace na příznivou změnu socioekonomických ukazatelů, zejména pak demografické situace obce nebo míry nezaměstnanosti.

Méně významným zdrojem financování projektů, co do objemu poskytnutých finančních prostředků, jsou zdroje národní a regionální.

Finanční podpory přijaté z národních nebo regionálních zdrojů tvoří v obci Třeštice přibližně 11 % a v obci Knínice pouhá 2 % celkové výše přijatých dotací za dané časové období. Projekty financované z národních, resp. regionálních zdrojů byly, stejně tak jako ze zdrojů evropských, z velké části zaměřeny na opravy a rekonstrukce stávajících budov v obci. Zejména v obci Knínice, kdy za podpory Programu obnovy venkova Vysočiny byla opravena střecha hasičské zbrojnice a v rámci jednotlivých projektů došlo k odvlhčení budovy Obecního úřadu, k výměně oken a k rekonstrukci kanceláře v této budově. Z grantu kraje Vysočina byla vytvořena metropolitní WiFi síť. Obcí Třeštice byly finanční prostředky z národních a regionálních zdrojů alokovány nejen do oprav a modernizace místních budov, ale i do nákupu hasičské techniky, výstroje a výzbroje, na péči o nemovité kulturní památky a zejména do vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů.

S ohledem na veškeré realizované projekty v daných obcích je projekt „Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů“ projektem ryze investičním a byl zcela financován Ministerstvem pro místní rozvoj. Pouze v rámci realizace tohoto projektu byla prokázána příznivá změna demografických ukazatelů obce Třeštice.

Na základě veškerých provedených analýz a komparací lze usoudit, že obce doposud realizovaly převážně projekty zaměřené na různé opravy, obnovy, modernizace či rekonstrukce obecního majetku, a to jak ze zdrojů evropských, tak i ze zdrojů národních a regionálních. Podíl projektů, který skutečně směřuje do rozvoje obce z hlediska příznivých změn socioekonomických ukazatelů, je velmi nízký. Nicméně je potřeba si uvědomit, že ačkoliv ke změně socioekonomických ukazatelů vlivem realizace takovýchto projektů nedochází, jejich dopady jsou kvalitativního rázu. V tomto smyslu lze hovořit o zlepšení kvality života nebo spokojenosti občanů v obci.

Účinnost uplatnění nástrojů regionální politiky lze v daných obcích zobecnit na dobudování obecní infrastruktury, zejména formou oprav nebo rozšíření místních komunikací, a oživení vzhledu obcí, které plyne z rekonstrukcí místních budov nebo památek. Pokud jsou v obcích zrekonstruovány obecní budovy nebo opraveny místní silnice, není tím ovlivněna socioekonomická situace obce, ale pouze odstraněn nějaký starý nedostatek, resp. zátěž. Realizace takto orientovaných projektů nedala vzniknout novým rozvojovým aktivitám, které by zajistily budoucí životaschopnost obcí, a tak zde může dojít k útlumu života. Jako příklad lze uvést obec Knínice, kde dlouhodobě dochází k úbytku počtu obyvatel a zhoršování věkové struktury, přičemž index stáří dosahoval v roce 2011 hodnoty 235.

Jedinou rozvojovou aktivitou, která zajistila další životaschopnost obce Třeštice, bylo dříve zmíněné vybudování infrastruktury pro nové rodinné domy. Realizací tohoto projektu obec přilákala nové obyvatele, zejména mladé rodiny s dětmi. Počet občanů obce rázem vzrostl a v roce 2011 jejich průměrný věk dokonce poklesl pod hodnotu celorepublikového průměru.

8. Problémy obcí spojené s čerpáním prostředků z národních i evropských zdrojů a návrhí úpravy stávajících nástrojů a opatření regionální politiky

Dotace mají do jisté míry vliv na ekonomickou situaci a rozvoj obce. Jelikož jsou v současné době ostatní příjmy obcí nedostatečné (např. viz výše zmiňovaná nízká daňová výtěžnost obcí) a nepokrývají tak většinou ani základní potřeby obcí, nebyly by bez dotací, zejména ty nejmenší obce, schopny dalšího rozvoje.

Plánované investice a budoucí projekty mohou být v obcích financovány různými nástroji, mezi které se řadí mj. finanční zdroje evropské, národní nebo regionální. Mezi evropské zdroje financování řadíme Program rozvoje venkova, regionální operační programy, tématické operační programy a operační programy přeshraniční spolupráce. Národní zdroje jsou reprezentovány dotačními tituly jednotlivých ministerstev i nadačními fondy s celostátní působností, regionální zdroje poté dotačními tituly krajů, místními akčními skupinami nebo nadačními fondy s regionální působností.

Při financování projektů z těchto zdrojů je potřeba překonat několik více či méně náročných „překážek“. Těmto překážkám, resp. problémům regionální politiky, kterým musí zpracovatelé žádostí čelit, je věnována tato kapitola. Její součástí je i nástin možného řešení těchto problémů.

8.1 Netransparentnost různých národních dotačních titulů

Většina subjektů na národní úrovni, jež přerozdělují veřejné prostředky, vypisuje dotační programy podle vlastních pravidel, a tak se tato oblast stává pro obce značně netransparentní. Některé programy subjektů, resp. poskytovatelů dotací, vykazují rozdílnost jak ve lhůtách při rozhodování o přidělení nebo zamítnutí dotace, tak i v požadované dokumentaci, kdy je potřeba na podobné projekty dokládat odlišné dokumenty a povolení.

Z důvodu této komplikovanosti a nejednotnosti pravidel se mezi příjemce dotace většinou řadí obce, které si mohou dovolit sjednat odborný personál nebo zaplatit služby poradenských firem, které v první řadě obci poradí, zda se dle daných pravidel a podmínek pro získání dotace řadí mezi vhodné žadatele a jaká dokumentace bude nutná pro kladné vyřízení žádosti. Na to však ve většině případů malých obcí nezbývají finanční prostředky.

Jedním z možných řešení tohoto problému je vypracování jednotných pravidel pro národní dotační tituly a sestavení seznamu povinných dokumentů, resp. příloh, jež budou pro podobné projekty stejné. K nejčastěji požadovaným přílohám patří např. výpis z katastru nemovitostí, projektová dokumentace, stavební povolení, formuláře ISPROFIN⁶⁸, prohlášení o kofinancování akce, cost benefit analýza, ale i řada dalších, které jsou stanoveny v podmínkách dotace.

Dalším řešením by mohlo být vytvoření jediného kontaktního místa – např. specializované poradny, v rámci které by bylo zájemcům o dotaci poskytováno komplexní poradenství z oblasti čerpání jednotlivých dotací (podmínky získání dotace, požadované přílohy, administrativní postup apod.), a to v tomto směru vysoce kvalifikovanými pracovníky. Došlo by tak ke zjednodušení přístupu žadatelů k veškerým relevantním informacím a zároveň by byl ušetřen jejich čas, který by strávili nad vyhledáváním těchto informací a snahou o jejich správné pochopení.

Takovéto poradny by měly mít své sídlo nejlépe ve všech bývalých okresních městech, aby byly snadno přístupné všem potřebným subjektům. Je nutné podotknout, že toto řešení nemá za cíl navýšit počet úředníků a zprostředkovaně i náklady na jejich platy. Jeho myšlenkou je přesun části stávajících úředníků z Odboru regionálního rozvoje, přičemž by došlo k rozložení jejich původních kompetencí na zbývající zaměstnance daného odboru. Dalšími pracovníky těchto poraden by mohli být řádně kurzem proškolení zájemci o tuto problematiku z řad vysokoškolských studentů, nejlépe studentů regionálních studií a příbuzných studijních programů.

Provoz těchto poraden (např. pronájem nebytových prostor nebo platy pracovníků) by mohl být financován v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod,

⁶⁸ Informační systém programového financování

konkrétně v rámci jeho prioritní osy 4 Technická pomoc⁶⁹, jejímž předmětem je mj. financování oblasti poskytování informací, poskytování asistence a metodické pomoci potenciálním předkladatelům projektů, příprava a realizace projektů vzdělávacích programů. Poskytnuté finance z této prioritní osy lze použít rovněž na nákup potřebného technického vybavení pracovišť – telefony, výpočetní technika atd.

8.2 Administrativní náročnost žádostí o dotace

Mezi národními a evropský dotacemi existuje rozdíl v náročnosti na zpracování žádostí. Navzdory výše uvedeným nedostatkům národních programů (rozdílná pravidla pro jednotlivé dotační programy, rozdílná požadovaná dokumentace u podobných projektů apod.) stojí fakt, že získat dotace z těchto programů je pořád poměrně jednodušší, než získávání dotací ze strukturálních fondů. Tato nižší administrativní náročnost na zpracování žádosti je dána zejména tím, že se nejčastěji jedná o relativně nízké finanční částky (v řádech deseti tisíců až statisíců), a to na úzce specifikované projekty. Pokud mají žadatelé přehled o různých dotačních programech a jsou jim známy veškeré informace a okolnosti, za kterých lze finanční podporu získat, s vyplněním žádosti a přípravou příloh nutných k posouzení projektu si většinou vědí rady sami.

V analytické části této práce bylo prokázáno, že velkou roli pro rozvoj sledovaných obcí hrál Program rozvoje venkova, jakožto jeden z evropských finančních zdrojů. V jeho rámci byly podpořeny nákladné projekty v řádech milionů korun, přičemž výše dotace činila 90 % veškerých uznatelných nákladů na projekt. Daleko vyšší finanční podpory pro realizování projektů je tedy možné získat z evropských zdrojů, z čehož vyplývá i vyšší administrativní náročnost při vypracovávání žádostí o dotaci. Evropská unie si totiž bedlivě hlídá, do jakých projektů bude finanční podpora směřována, přičemž klade důraz na hospodárnost a efektivnost ve využívání těchto finančních prostředků.

⁶⁹ *Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod 2007–2013* [online]. 11/2007 [cit. 2011-09-28]. Dostupné z WWW: <www.jihovychod.cz/download/rop/rop-jv.pdf>.

Komplikace při získávání prostředků z fondů EU přináší žadatelům nutnost zdlouhavého pročitání obsáhlých příruček či manuálů. Informace z těchto dokumentů je potřeba pochopit a vhodně je využít při zpracování žádosti tak, aby byla dobře bodově ohodnocena. Platí zde přímá úměra, tzn. čím vyšší je bodové ohodnocení žádosti, tím vyšší je pravděpodobnost, že finanční podporu získáme.

Na pročitání příruček a manuálů většinou nemají žadatelé, zejména pak neuvolnění starostové malých obcí, příliš času. Zpracování žádosti včetně vyhotovení povinných příloh sice mohou přenechat odborné firmě zabývající se těmito službami, nicméně jde o služby placené, které si malé obce mnohdy nemohou dovolit. Problém může nastat i přes to, že obce do vypracování projektové dokumentace zainvestují. Ani v tomto případě neexistuje jistota, že požadovanou dotaci na realizaci projektu obdrží. Jak již bylo zmiňováno, Program rozvoje venkova byl pro charakterizované obce důležitým nástrojem jejich rozvoje. Zajisté by na finanční prostředky z tohoto Programu rády „dosáhly“ i další obce, a proto by bylo vhodné zamyšlení, jak usnadnit přístup k těmto evropským finančním podporám.

Určitou pomoc přinesly úřady Regionálních rad regionů soudržnosti, jejichž posláním je zabezpečování vypracovávání a realizace programů spolufinancovaných z fondů EU, konkrétně administrace ROP NUTS II. Tyto Regionální rady regionů soudržnosti nejen přibližují a zjednodušují administrativu na projekty EU, zároveň i rozhodují o využití finančních prostředků na jednotlivá opatření a aktivity, odpovídají za efektivní využívání těchto prostředků, za kontrolu hospodaření s těmito prostředky a za realizaci přijatých kontrolních opatření. Sídlo Úřadu Regionální rady pro region soudržnosti Jihovýchod se nachází v Brně.⁷⁰ Na webových stránkách této Regionální rady lze dohledat informace pro příjemce i pro žadatele, zejména pak dotační možnosti pro daný rok, aktuální výzvy, oblasti dotace ROP Jihovýchod, ale i plán výzev na daný rok. Je-li obcím k dispozici plán výzev na daný rok, bylo by dobré, aby měly připravené projektové záměry na celé programové období. Zajisté by tak došlo k efektivnějšímu čerpání dotací z evropských fondů.

⁷⁰ *Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod* [online]. c2012 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.jihovychod.cz/>>.

Ke zlepšení situace v této oblasti by mohlo dále napomoci výraznější zjednodušení a harmonizace programových dokumentů veškerých operačních programů, přičemž by měla být zveřejňována kompletní dokumentace.

8.3 Problém zpětného proplácení a spolufinancování projektu

Problémy při financování projektů z evropských zdrojů obcím přináší i to, že pomoc ze strany EU je proplácena zpětně. Metodika Evropské unie uvádí faktické čerpání dotace až jako poslední fázi celého řetězce, tedy po ukončení celého projektu nebo po uzavření jeho dílčích etap. Z tohoto důvodu je potřeba nejprve zajistit vlastní předfinancování a obec musí důkladně zvážit, zda případnou finanční zátěž vydrží. Ve většině případů obce nemají dostatek peněz v rezervě, aby se mohly podílet na spolufinancování těchto projektů, a tak se kvůli možnosti získat peníze z fondů EU zadlužují. To potvrzuje i pan Kodýs (starosta obce Třeštice). Jak uvedl, obec Třeštice v roce 2008 uspěla se žádostmi o peníze z EU. Jedna ze schválených žádostí byla použita na přestavbu stávající budovy obecního úřadu a skladu materiálu obce, tato přestavba si vyžádala 7 927 000 Kč. Druhá ze schválených žádostí o dotaci byla využita na obnovu místních komunikací v k.ú. Třeštice. Tato poskytnutá dotace si vyžádala částku 4 999 970 Kč. Na obou dotacích se obec Třeštice musela finančně podílet 10 % z celkové částky, tj. 1 292 697 Kč. V období realizace těchto dvou akcí se obec svými dluhy vyšplhala v žebříčku zadluženosti na 5. místo v ČR! Na závěr dodal: „Jednou budeme s úsměvem vzpomínat.“ Z tohoto dodatku lze vycítit, že se jistě zadlužení vyplatilo. Je nutné zmínit, že dluhy obcí kvůli projektům financovaným ze strukturálních fondů budou spíše krátkodobé.

V mezidobí tedy často dochází k časovému nesouladu mezi potřebou uhradit uznatelné náklady projektu a čerpáním dotace, jež bude poskytnuta zpětně až po proplacení všech faktur dodavatelům. V tomto mezidobí a zároveň na úhradu spolufinancování, musí žadatelé vyvinout velké úsilí v hledání dodatečných zdrojů financování. Jistou pomoc přinášejí bankovní ústavy v ČR. Ty jsou s tímto principem zpětného financování

obeznámeny a připravily nabídku odpovídajících finančních produktů s upravenou úrokovou sazbou a dalšími výhodnějšími podmínkami. Jako příklad lze jmenovat úvěr od banky ČSOB skrze speciální produkt Program na spolufinancování projektů podporovaných z fondů EU⁷¹. Česká spořitelna poskytuje klientům v rámci jejího programu s názvem EU program Region komplexní služby spojené s financováním projektů v rámci programů finanční podpory z fondů EU, a to pro klienty z veřejného a neziskového sektoru⁷². Komerční banka nabízí úvěry pro financování projektů s dotací z evropských fondů skrze Program Ponte II⁷³. Volksbank má EU program, který tvoří speciální skupinu finančních produktů Volksbank CZ určených pro zabezpečení čerpání zdrojů ze strukturálních fondů EU klienty banky⁷⁴. Toto není kompletní výčet, existují i další programy v rámci různých bank, jejichž služeb mohou různí žadatelé využít.

Ačkoliv banky nabízí spoustu produktů, resp. úvěrů, daleko lepším řešením by bylo, aby si úvěry vyřizovat nemusely. Nezapomeňme, že i z těchto úvěrů se musí platit úroky, což přináší obcím další finanční zátěž.

Vhodným řešením by bylo, aby již v průběhu projektu byli žadatelé mezifinancováni, a to po dokončení jednotlivých etap daného projektu například formou zálohové platby. Tímto by se odstranil problém nárazového nedostatku finančních prostředků, byl by tak zajištěn přístup k finančním prostředkům i obcím, které byly až doposud limitovány výší vlastních disponibilních prostředků. Musíme mít však na vědomí, že tento návrh by s sebou přinesl větší administrativní náročnost. Otázkou zůstává, do jaké míry by byla takto zvýšená administrativní náročnost kompenzována kladným vnímáním snazšího způsobu financování projektů, tedy bez vyřizování úvěrů.

V případě nesplnění dohodnutých kritérií projektu nebo pokud nejsou naplněny indikátory projektu, které si žadatel již při vyplňování žádosti sám zvolil, musí být dotace, resp. její část žadatelem vrácena. Pokud by byl projekt mezifinancován po

⁷¹ ČSOB. *Program na spolufinancování projektů podporovaných z fondů EU* [online]. c2012 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Firmy/Municipality-a-neziskove-organizace/Uvery/Stranky/Program-spolufinancovani-projektu-EU.aspx>>.

⁷² ČESKÁ SPOŘITELNA. *EU program Region* [online]. c2011 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/eu-program-region-d00014351>>.

⁷³ KOMERČNÍ BANKA. *Program Ponte II* [online]. c2010 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/verejna-sprava/program-ponte-ii.shtml>>.

⁷⁴ VOLKSBANK. *EU program* [online]. c2010 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.volksbank.cz/vb/jnp/cz/verejny-sektor/verejny-a-neverejny-sektor/eu-program/index.html>>.

jednotlivých etapách, případné zpětné vymáhání finančních prostředků by bylo usnadněno smlouvami o poskytnutí dotace, jež by byly právně upraveny tak, aby byl dán nezpochybnitelný a výslovný nárok na vrácení části dotace zpět s pomocí soudních exekutorů.

Závěrem této podkapitoly je na problematiku spolufinancování nahlíženo z jiného úhlu pohledu. Ačkoliv obcím činí problémy získávání finančních prostředků na spolufinancování projektů, má toto spolufinancování jednu přednost, a to v podobě větší hospodárnosti a účelovosti vynakládání finančních prostředků, neboť získání dotace bez finanční spoluúčasti vede obce k přehnaným požadavkům na výši dotace. Pokud se obec na dotaci musí finančně spolupodílet, existuje větší pravděpodobnost, že celkové náklady projektu nebudou nadhodnocovány a přednostně budou realizovány ty nejdůležitější projekty.

8.4 Problém výběru a nastavení indikátorů

Realizace projektu musí proběhnout tak, jak byla popsána v žádosti, a musí vést ke splnění předem vytčených cílů projektu. Při této realizaci je kladen důraz na dodržování různých pravidel stanovených pro projekty financované ze strukturálních fondů EU. Již při vyplňování žádosti o podporu je žadatel povinen vybrat cílové hodnoty, tzv. monitorovací indikátory projektu, a tyto vybrané indikátory kvantifikovat. Takto kvantifikované indikátory mají vazbu na indikátory stanovené v rámci dané oblasti podpory v prováděcím dokumentu a je potřeba je při realizaci naplňovat (např. nově vytvořená pracovní místa, počet proškolených zaměstnanců, počet pořízených technologií apod.) Plnění takto kvantifikovaných indikátorů se vykazuje v monitorovacích zprávách a jejich nedodržení může vést k úplnému nebo částečnému odebrání poskytnuté dotace. Z tohoto důvodu je nutné, aby žadatel tyto hodnoty důkladně zvážil a uvědomil si, zda je reálné jejich dosažení a posléze i udržení po dobu, která je daným programem vyžadována.

Kritizována je i složitá skladba indikátorů. Řada operačních programů má vlastní sadu monitorovacích indikátorů. Při tvorbě systémů indikátorů by měl být kladen důraz na jejich soulad a jednotnost v rámci všech evropských programů v ČR. Takto koordinovaný a tím pádem zjednodušený přístup byl do jisté míry zajištěn vytvořením Národního číselníku indikátorů (NČI)⁷⁵, který obsahoval upravené indikátory s definicí, měrnou jednotkou a s kódováním. I přes to se však některým řídicím orgánům jednotlivých operačních programů nepodařilo dodržet předem stanovená pravidla a následně masivní doplňování indikátorů do tohoto číselníku vyžadovalo jejich zpětnou kontrolu, která prokázala řadu nesrovnalostí. To následně vedlo ke společným metodickým vyjednáváním se zástupci jednotlivých řídicích orgánů.

Vzhledem k náročnosti zjišťování aktuální dosažené hodnoty statistických indikátorů byla navázána spolupráce Národního orgánu pro koordinaci⁷⁶ a ČSÚ s cílem vytvoření zdrojové databáze konkrétních odkazů a hodnot u vybraných statistických indikátorů, jež jsou součástí NČI. V rámci této spolupráce ČSÚ zanalyzoval dané indikátory a vypracoval zdrojové odkazy a časové řady ukazatelů na úrovni NUTS2 a NUTS3.

Vytvoření NČI bylo vhodnou strategií, která dala vzniknout soubornému přehledu indikátorů, jež jsou upraveny po technické i metodické stránce. Nyní je důležité, aby byl číselník neustále aktualizován. Chybí-li v číselníku vhodný indikátor, měl by tvůrce operačního programu podat vlastní návrh na jeho rozšíření, přičemž odpovědnost za zaznamenávání a aktualizaci údajů by měla být v rukou řídicích orgánů. Zároveň se musí dodržovat pravidlo, že indikátory nezařazené do NČI nelze používat. Dojde tak k větší transparentnosti v dané problematice.

⁷⁵ soubor všech centrálních indikátorů, resp. ukazatelů, které jsou nositeli informace o věcném plnění projektů/programů financovaných ze strukturálních fondů EU.

⁷⁶ zastřešující orgán pro všechny operační programy v ČR financované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Pracuje v rámci Ministerstva pro místní rozvoj ČR, které bylo ustanoveno centrálním metodickým a koordinačním orgánem politiky hospodářské a sociální soudržnosti v období 2007–2013.

8.5 Problematika uznatelných nákladů projektu

Již dříve bylo zmiňováno, že čerpání dotací z Programu rozvoje venkova ČR má pro dané obce velký význam, neboť podmínky tohoto Programu zaručují dotaci ve výši 90 % celkových uznatelných nákladů na projekt. Pod souslovím uznatelné náklady projektu se rozumí náklady vynaložené v daném kalendářním roce. Akce musí být zrealizována a proplacena do konce kalendářního roku, k nákladům a platbám před začátkem daného projektu a po jeho skončení již není přihlíženo. Uznatelné náklady jsou označovány též jako způsobilé výdaje. Aby byly výdaje způsobilé, resp. uznatelné musí odpovídat prioritám a náplni daného programu a jejich přesné vymezení je součástí až konkrétní výzvy programu.

Určitý problém z hlediska uznatelných nákladů nastal u daně z přidané hodnoty. U projektů financovaných z fondů EU je DPH bráno jako uznatelný náklad. Jako uznatelný náklad bylo DPH chybně bráno až do šestého kola příjmu žádostí i v rámci Programu rozvoje venkova, a to z důvodu nesrovnalostí v překladech evropské směrnice.

„Znevýhodnění žadatelů o dotace z PRV vyplývá z odlišné úpravy v Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Zde se mezi nezpůsobilými výdaji objevuje DPH v případě, že příjemce vystupuje jako orgán veřejné správy. Konkrétní definice vyloučených subjektů (stát, orgány regionální a místní samosprávy a jiné veřejnoprávní subjekty) vychází z evropské směrnice harmonizující DPH.“⁷⁷

Od šestého kola příjmu žádostí EAFRD nepovažuje DPH pro obce za uznatelný náklad, čímž jsou malé obce do 500 obyvatel⁷⁸ oproti větším obcím značně diskriminovány. Jde o to, že se faktická úroveň dotace snižuje zhruba na úroveň 70 % z celkových nákladů projektu včetně DPH⁷⁹, a tak dochází k náhlému zvýšení spoluúčasti žadatele o tuto hodnotu DPH.

⁷⁷ SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. *Svaz vítá řešení úhrady DPH v Programu rozvoje venkova* [online]. 10.09.2009 [cit. 2012-02-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.smocr.cz/stary-web/svaz-vita-reseni-uh rady-dph-v-programu-rozvoje-venkova.aspx>>.

⁷⁸ Program rozvoje venkova představuje významný zdroj finančních prostředků pro obce do 500 obyvatel

⁷⁹ Při 20% sazbě DPH

Evropská komise tímto způsobem staví realizátora projektu do pozice osoby výlučně nesoucí DPH jako svůj náklad. Je nutné si uvědomit, že pokud nemá realizátor projektu nárok na odpočet daně – např. použije dotaci k uskutečnění plnění osvobozeného od daně bez nároku odpočet nebo plnění, která nejsou předmětem daně, nese DPH na svých bedrech. Zejména v tomto případě by mělo být DPH způsobilým výdajem. Jinou situací je, pokud realizátor projektu použije přidělené prostředky pro účely uskutečňování zdanitelných plnění. V tomto případě nemůže být DPH způsobilým výdajem, který by mohl být hrazen z přidělených prostředků, neboť lze uplatnit nárok na odpočet daně.

Je tedy potřeba tyto dvě situace odlišovat a na tyto diskriminující podmínky znovu upozornit Evropskou komisi (DG Agri v případě Programu rozvoje venkova), aby zauvažovala o případné změně nařízení Rady 1698/2005.

9. Závěr

Cílem diplomové práce s názvem Regionální politika a její efekty na úrovni LAU2 bylo identifikování efektů uplatňování nástrojů a opatření regionální politiky na základě analýzy rozvoje vybraných obcí. Vybrány byly 2 obce nacházející se v kraji Vysočina, a sice obec Třeštice a obec Knínice, které jsou zároveň jedny z členů seskupení obcí mikroregionu Telčsko.

V rámci teoretické části diplomové práce byl ukotven pojem regionální politiky a znázorněny změny v jejím pojetí, na což navazoval stručný přehled vymezení tohoto pojmu z pohledu českých i zahraničních autorů. Teoretická část se dále věnovala jednotlivým nástrojům regionální politiky a jejím cílům v programovém období 2000 – 2006 a 2007 – 2013, které byly následně mezi sebou komparovány. Významná část práce byla zaměřena na vymezení fondů EU, jejichž prostřednictvím jsou přerozdělovány prostředky k financování projektů vedoucích k naplnění daných cílů, a popisu základních strategických dokumentů pro aplikaci regionální politiky EU v ČR. Teoretickou část uzavřela kapitola zabývající se možnými národními zdroji financování obcí, které jsou dle nového správního členění ČR z roku 2008 označovány jako LAU2.

K dosažení hlavního cíle byla stanovena řada dílčích cílů, které byly v průběhu práce postupně naplňovány, a tak vedly k dosažení cíle hlavního. Jedním z prvních dílčích cílů bylo zpracování socioekonomické analýzy daných obcí, na základě které byla zjištěna, jak již z názvu analýzy vyplývá, demografická a ekonomická situace obce, a to zejména z pohledu vývoje počtu obyvatel, věkové struktury, průměrného věku či indexu stáří, dále míry nezaměstnanosti a občanské a technické infrastruktury. Na tuto analýzu u každé z obcí navazoval souhrnný přehled dotací, které doposud získaly, a stručný rozbor příjmů a výdajů obce, na základě kterého bylo zjištěno, jak dotace ovlivnily strukturu rozpočtu a zda byly investičního nebo neinvestičního charakteru.

Na základě zpracované socioekonomické analýzy a vytvořeného přehledu obdržených dotací byly identifikovány dopady jednotlivých skupin projektů, přičemž bylo zkoumáno, zda má realizace projektu příznivý vliv na změnu socioekonomických ukazatelů.

Jako hlavní dopad projektů zaměřených na oblast ochrany kulturních a historických památek byla stanovena zejména záchrana kulturního dědictví venkova, zlepšení vzhledu obce a její rostoucí atraktivita nejen pro místní obyvatele, ale i návštěvníky daných obcí, což může zprostředkovaně podpořit rozvoj cestovního ruchu, i když spíše místního významu. Dopady projektů této skupiny se nepodařilo vysledovat ve změně socioekonomických ukazatelů. Jejich přínosy jsou kvalitativního rázu v tom slova smyslu, že zlepšují do jisté míry kvalitu života a spokojenost občanů v obci.

U skupiny projektů zaměřených na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku a vybavení obce, na níž byla vynaložena největší suma finančních prostředků a zároveň i poskytnuta největší část dotací, bylo hlavním dopadem oživení vzhledu obce a došlo k „dovybavení“ obce zejména o hasičskou techniku. Nejvyšší obnosy peněz si v obou obcích vyžádaly opravy obecních úřadů. Přímá souvislost daných aktivit na změny demografických a ekonomických ukazatelů nebyla na základě provedených analýz obcí sice prokázána, nicméně došlo k obnově a zlepšení společenského života v obcích, neboť v nových, resp. nově opravených budovách obecních úřadů vzniklo zázemí pro setkávání občanů, pro kulturní, spolkové a vzdělávací aktivity místních a okolních obyvatel. Těmto projektům lze opět přiřadit přínos ve formě zlepšení kvality života a spokojenosti občanů.

V rámci projektů zaměřených na rozvoj technické infrastruktury a udržitelný rozvoj obce byly u obou obcí největší finanční částky vynaloženy na obnovu místních komunikací, jejichž stav byl naprosto nevyhovující. Prvotním dopadem bylo zajištění bezpečnosti a provozuschopnosti těchto komunikací, což s sebou přináší i zatraktivnění obytného prostředí obce a zlepšení kvality života místních obyvatel. Stejně tak jako u předchozích skupin projektů jde o kvalitativní dopady, které lze jen stěží vyhledat ve změnách socioekonomických ukazatelů. V této skupině projektů byl začleněn i jeden ryze investiční projekt, a sice „Vybudování infrastruktury pro 13 rodinných domů“, který byl plně financován Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Třešnice realizací tohoto projektu do obce přilákala zejména mladé rodiny s dětmi, čímž došlo k nárůstu počtu obyvatel a byla příznivě ovlivněna věková struktura obce.

Hlavní cíl práce byl naplněn zjištěním, že podíl projektů, který skutečně směřuje do rozvoje obce z hlediska příznivých změn socioekonomických ukazatelů, je velmi nízký. Komparací obcí z hlediska projektových žádostí bylo zjištěno, že největší objem finančních prostředků a zároveň i největší část poskytnutých dotací směřovala u obou obcí k financování projektů zaměřených na ochranu, obnovu či modernizaci obecního majetku. Účinnost uplatnění nástrojů regionální politiky lze v daných obcích zobecnit na dobudování obecní infrastruktury, zejména formou oprav nebo rozšíření místních komunikací, a oživení vzhledu obcí, které plyne z rekonstrukcí místních budov nebo památek. Pokud jsou v obcích zrekonstruovány obecní budovy nebo opraveny místní silnice, není tím ovlivněna socioekonomická situace obce, ale pouze odstraněn nějaký starý nedostatek, resp. zátěž. Realizace takto orientovaných projektů nedala vzniknout novým rozvojovým aktivitám, které by zajistily budoucí životaschopnost obcí. Absence rozvojového projektu, který by zajistil budoucí životaschopnost obce, je znát na obci Knínice. Dlouhodobě zde dochází k úbytku počtu obyvatel a zhoršování věkové struktury, s čímž souvisí i vzrůstající hodnota indexu stáří a průměrného věku.

Analýzou projektových žádostí bylo zjištěno, že veškeré nejnákladnější projekty v řádech milionů korun byly financovány v rámci Programu rozvoje venkova z EAFRD, v případě daných obcí jde o jediného zástupce evropských finančních zdrojů. Jako méně významné zdroje financování projektů, co do objemu obcím poskytnutých finančních prostředků, vplynuly zdroje národní a regionální. Při financování projektů z těchto zdrojů bylo potřeba překonat několik více či méně náročných „překážek“, kterým se věnovala poslední kapitola uzavírající problematiku regionální politiky.

10. Summary

The main aim of the thesis titled Regional policy and its effects on the level LAU2 was to identify the effects of the instruments and measures of regional policy based on the analysis development of selected municipalities, namely municipalities Třeštice and Knínice that are part of microregion Telčsko in the Vysočina. The theoretical part has been dealt with regional policy and changes in its concept, problems of EU funds, strategic documents and possible ways of financing development projects from national and regional resources. The practical part has been dealt with socio-economic analysis of the municipalities and create a list of received grants. Effects of various project groups to changes of socio-economic indicators were assessed on this base.

The main goal of the work filled the fact that the share of projects, leading to the development of the village in terms of favorable changes in socio-economic indicators, is very low. Comparison municipalities in terms of project applications was found that the largest volume of funds and also the largest part provided grants directed at both municipalities to finance projects aimed at conservation, restoration and modernization of municipal property. The effectiveness of applying the instruments of regional policy in these communities can be generalized to the completion of municipal infrastructure and revive the appearance of communities.

If municipal buildings are renovated or local roads repaired, it will not change socio-economic indicators, but there will be only a removal of an old lack. Realization of these projects did not give rise a new development activities that would ensure the future viability of municipalities.

The absence of a development project that would ensure the future viability of the village, is typical for the village Knínice. Long-term number of population decline and the age structure is getting worse, which is connected with an increasing index age and average age.

The only investment and development project that has been demonstrated favorable changes in demographic indicators, the project "Construction of infrastructure for the 13 houses" in the village of Třeštice. The village in this way attracted mainly young

families with children. It had a consequence of increase of number population and was positively influenced by age structure of the village. Even there was also a decrease in the average age of inhabitants Třeštice below the national average.

11. Přehled použité literatury a zdrojů

ARMSTRONG, H.; TAYLOR, J. *Regional economics and policy* [online]. 3rd ed. Malden, Mass.: Blackwell, 2000, 437 s. [cit. 2012-03-21]. ISBN 06-312-1713-4. Dostupné z WWW: <http://books.google.cz/books?id=zFngqF5EPYMC&printsec=fro ntco ver&hl=cs&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>.

BACHTLER, J.; YUILL, D. *Policies and strategies for regional development: a shift in paradigm?* [online]. University of Strathclyde, European Policies Research Centre, 2001 [cit. 2012-03-22]. ISBN 18-711-3052-2. Dostupné z WWW: <http://www.eprc.strath.ac.uk/eprc/Documents/PDF_files/R46PoliciesandStrategiesforRegionalDevelopm ent.pdf>.

BAUEROVÁ, A., et al. *Řízení obcí I. : Strategické plánování rozvoje obcí - Marketing v řízení obcí - Finanční řízení obcí - Projektové řízení obcí - Legislativa ČR a EU v podmínkách obce*. Praha: Grada Publishing, 2008. 263 s. ISBN 978-80-86946-76-4.

ELIÁŠ, A. Dotace obcím – jejich struktura a využití. *Deník veřejné správy* [online]. 23.9.2010, 3/2010, [cit. 2011-09-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6448273>>.

GREGORY, D. *The dictionary of human geography*. 5th ed. Malden, MA: Blackwell, 2009, 1052 s. [cit. 2012-03-22]. ISBN: 9781405132886 (PBK. : ALK. PAPER).

Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vydání čtvrté. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

MATOUŠKOVÁ, Z., et al. *Regionální a municipální ekonomika*. Praha: VŠE, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0061-2.

NICKE, Ch. *Tools for Regional Policy with Case Study* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. ISBN 978-3-638-87062-7. Dostupné z WWW:<http://books.google.cz/books?id=GLB_bgd_Ss_bdcC&printsec=f_rontcover&dq=definition+of+regional+policy&hl=cs&sa=X&ei=yI5_wT8L_jAOM4gSG1MS_Ag&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=definici%20of%20regional%20policy&f=false>.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

SAMUELSON, P.; NORDHAUS, W. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. 775 s. ISBN 80-205-0590-3.

STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. První vydání. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

TÖDTLING, G.; MAIER, F. *Regional- und Stadtökonomik* [online]. 3. aktualisierte und erw. Aufl. Wien [u.a.]: Springer, 2006 [cit. 2012-03-22]. ISBN 32-112-7955-5. Dostupné z WWW:< <http://books.google.cz/books?hl=cs&id=y-TPXvQBJ00C&q=Definition+#v=snippet&q=Definition&f=false>>.

WOKOUN, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1 vyd. Praha: Oeconomica, 2003. 328s. ISBN 80-245-0517-7.

WOKOUN, R.: NUTS - otázka souvislostí. *Regionální studia : recenzovaný vědecký časopis*. 2007, 01, s. 4. ISSN 1803-1471.

WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.

WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN: 978-80-7201-699-0.

ŽÁK, M. *Hospodářská politika*. Praha : Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. 212 s. ISBN 80-86730-04-2.

Elektronické zdroje

Abeceda strukturálních fondů. Praha: MMR ČR, 5/2007. 29 s. Dostupné z WWW: <www.msmt.cz/file/11686_1_1/>.

BusinessInfo : Národní rozvojový plán ČR 2007 - 2013 [online]. c 1997-2011 [cit. 2011-09-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/narodni-rozvojovy-plan-cr-2007-2013/1001573/39487/>>.

Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. c2009-2010 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/>>.

ČESKÁ SPOŘITELNA. *EU program Region* [online]. c2011 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/eu-program-region-d00014351>>.

Český statistický úřad : *Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) - 2008* [online]. c2011 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/uvod_nuts_2008>.

ČSOB. *Program na spolufinancování projektů podporovaných z fondů EU* [online]. c2012 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Firmy/Municipality-a-neziskove-organizace/Uvery/Stranky/Program-spolufinancovani-projektu-EU.aspx>>.

EAgri Dotace [online]. c2009-2010 [cit. 2011-09-21]. Program rozvoje venkova 2007–2013. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>>.

EurActiv.cz [online]. c2004-2011 [cit. 2011-23-09]. Kohezní fond. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/kohezni-fond>>.

Evropská komise : Evropská unie v České republice [online]. 2010 [cit. 2011-09-14]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>.

Fondy Evropské unie [online]. 2004 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/fb8656e9-b738-44d4-af43-5c5675e54ac6/Regionalni-politika-EU-2004-2006>>.

Fondy Evropské unie [online]. 2004 [cit. 2011-09-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/ad125217-6e1f-438c-95d6-5728b9e519ab/Iniciativy-Spolecenstvi>>.

Fondy Evropské unie [online]. 2006 [cit. 2011-09-20]. Národní rozvojový plán České republiky 2007—2013. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>>.

Fondy Evropské unie [online]. 2006 [cit. 2011-09-23]. Předvstupní nástroje. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje>>.

Fondy Evropské unie [online]. 2007 [cit. 2011-09-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.

Knínice [online]. 2009 [cit. 2011-09-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-kninance.cz/>>.

KOMERČNÍ BANKA. *Program Ponte II* [online]. c2010 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/verejna-sprava/program-ponte-ii.shtml>>.

Kraj Vysočina [online]. 12/2010 [cit. 2011-10-08]. Zásady Programu obnovy venkova Vysočiny pro rok 2011 . Dostupné z WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz /program %2 Dobnovy%2Dvenkova%2 Dr% 2D2011/ds-301677/p1=41288>>.

Mikroregion Telčsko [online]. 2006 [cit. 2011-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.telcsko.cz/page.php?mx=122_o-mikroregionu&lx=cz&ft=>.

Místní akční skupina mikroregionu Telčsko [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.telc.eu/mas/> >.

Ministerstvo financí České republiky [online]. c2005 [cit. 2012-03-21]. ARISweb. Dostupné z WWW:<<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/index.pl>>.

Ministerstvo financí České republiky [online]. c2005 [cit. 2012-03-21]. ÚFIS. Dostupné z WWW:<<http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisusc/index.pl>>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2011 [cit. 2011-09-28]. Podpora obnovy a rozvoje venkova. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/ Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-regionu-v-roce--2011/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova>>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2010 [cit. 2011-10-07]. Zásady podprogramu pro poskytování dotací v roce 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regional ni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-regionu-v-roce--2011/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova>>.

Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod 2007–2013 [online]. 11/2007 [cit. 2011-09-28]. Dostupné z WWW: <www.jihovychod.cz/download/rop/rop-jv.pdf>.

Regionální politika - Inforegio [online]. 2010 [cit. 2011-09-12]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/fse/index_cs.htm>.

Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod [online]. c2012 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.jihovychod.cz/>>.

RIS : Regionální informační servis [online]. c2010-2011 [cit. 2011-09-19]. Dostupné z WWW:<http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Admin_RIS_A3.jpg>.

Státní zemědělský intervenční fond [online]. c2000-2011 [cit. 2011-09-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafrd/osa4>>.

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. *Svaz vítá řešení úhrady DPH v Programu rozvoje venkova* [online]. 10.09.2009 [cit. 2012-02-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.smocr.cz/stary-web/svaz-vita-reseni-uh rady-dph-v-programu-rozvoje-venkova.aspx>>.

Třeštice [online]. 2009 [cit. 2011-09-05]. Dostupné z WWW:<<http://www.trestice.cz/>>.

VLÁDA ČR: *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013* [online]. 2006 [cit. 2011-09-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>>.

VOLKSBANK. *EU program* [online]. c2010 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <http://www.volksbank.cz/vb/jnp/cz/verejny_sektor/verejny_a_neverejny_sektor/eu_program/index.html>.

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH

Graf 1: Vývoj populace v mikroregionu Telčsko	35
Graf 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionu Telčsko	37
Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v obci Třeštice (k 1. lednu)	44
Graf 4: Rozložení celkové výše dotací mezi jednotlivé dotační programy	47
Graf 5: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Třeštice v letech 2005 – 2010	50
Graf 6: Relativní vyjádření struktury příjmů obce Třeštice v letech 2005 – 2010	51
Graf 7: Podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích	52
Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v obci Knínice (k 1. lednu)	58
Graf 9: Rozložení celkové výše dotace mezi jednotlivé dotační programy	60
Graf 10: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu obce Knínice v letech 2005 – 2010	62
Graf 11: Relativní vyjádření struktury příjmů obce Knínice v letech 2005 – 2010	63
Graf 12: Podíl investičních a neinvestičních dotací na celkových dotacích	65
Graf 13: Komparace vývoje počtu obyvatel obce Třeštice a Knínice	66
Graf 14 : Relativní vyjádření věkové struktury obyvatel daných obcí	67
Graf 15 : Vývoj průměrného věku obyvatel obcí Třeštice a Knínice	68
Graf 16: Vývoj indexu stáří v obcích Třeštice a Knínice (k 1. lednu)	69
Graf 17: Komparace vývoje míry nezaměstnanosti v daných obcích	69
Graf 18: Souhrnná výše finančních prostředků poskytnutých obcím z jednotlivých programů	72
Graf 19: Vývoj počtu obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)	77
Graf 20: Vývoj struktury obyvatel obce Třeštice dle věkových kategorií – relativní vyjádření (k 1. 1.)	78
Graf 21: Vývoj průměrného věku obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)	79

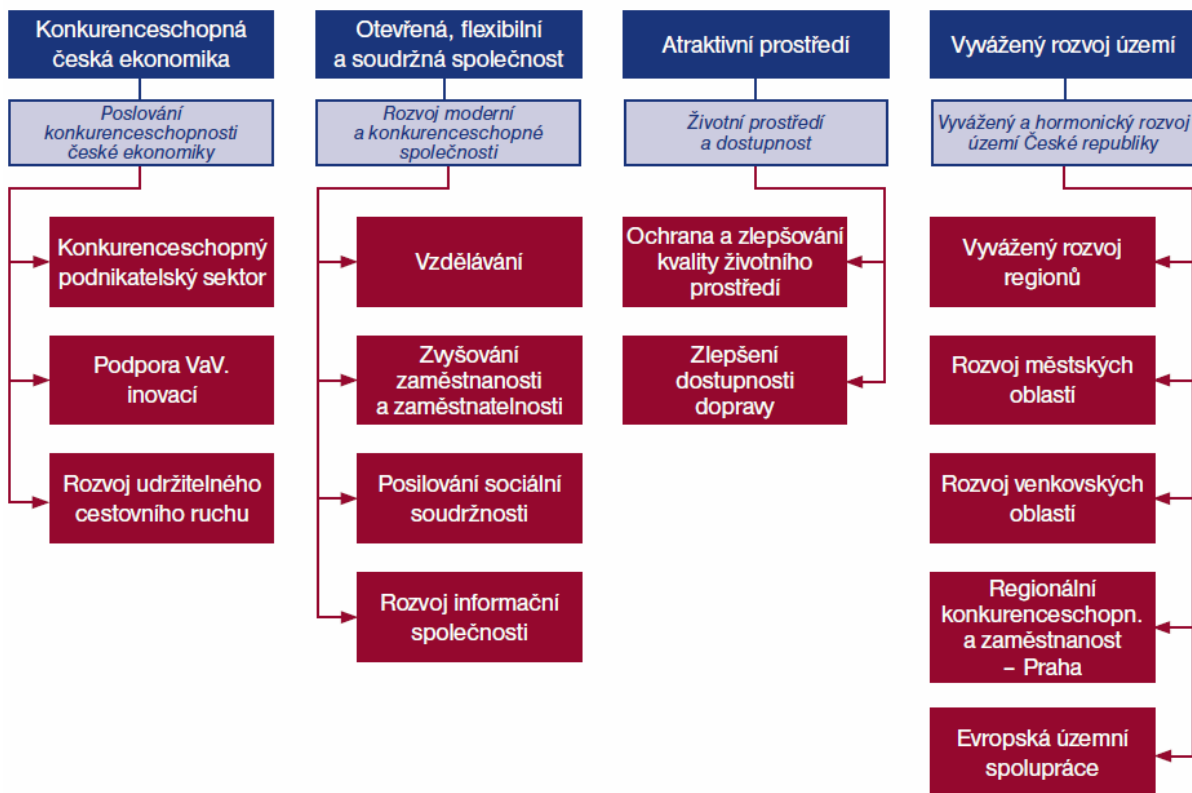
Tabulka 1: Rozdíly mezi tradičním a současným pojetím regionální politiky	5
Tabulka 2: Přehled změn v letech 2000 – 2006	13
Tabulka 3: Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojích regionální politiky	16
Tabulka 4: Rozdělení operačních programů do skupin	23
Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)	41
Tabulka 6: Struktura obyvatel obce Třeštice dle věku (k 1. lednu)	42
Tabulka 7: Průměrný věk obyvatel obce Třeštice (k 1. lednu)	43
Tabulka 8: Vývoj indexu stáří v obci Třeštice (k 1. lednu)	43
Tabulka 9: Projekty realizované v obci Třeštice	45
Tabulka 10: Rozložení finančních prostředků dle jednotlivých skupin projektů	48
Tabulka 11: Přijaté dotace podle druhového třídění rozpočtové skladby	52
Tabulka 12: Vývoj počtu obyvatel obce Knínice (k 1. lednu)	55
Tabulka 13: Struktura obyvatel obce Knínice dle věku (k 1. lednu)	56
Tabulka 14: Vývoj indexu stáří v obci Knínice (k 1. lednu)	57
Tabulka 15: Průměrný věk obyvatel obce Knínice (k 1. lednu)	57
Tabulka 16: Projekty realizované v obci Knínice	59
Tabulka 17: Rozložení finančních prostředků dle jednotlivých skupin projektů	61
Tabulka 18: Přijaté dotace podle druhového třídění rozpočtové skladby	64
Tabulka 19: Podíl dotací na celkových nákladech za všechny projekty a výsledná finanční spoluúčast	71
Tabulka 20: Přehled nákladů projektů a výše dotací alokovaných v rámci jednotlivých skupin projektů v daných obcích.	73
Obrázek 1: Administrativní členění ČR	20

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Strategické cíle, prioritní osy a priority NRP.....	107
Příloha 2: Schéma návaznosti globálního cíle, specifických cílů a prioritních os ROP NUTS II Jihovýchod 2007 – 2013.....	108
Příloha 3: Priority Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod a percentuální rozdělení finanční alokace.....	109
Příloha 4: Vymezení příjemce podpory, forma podpory a dotační tituly v podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova.....	110
Příloha 5: Struktura jednotlivých os Programu rozvoje venkova a rozpočet na období 2007 – 2013	113
Příloha 6: Umístění Mikroregionu Telčsko v rámci ČR.....	114
Příloha 7: Obce mikroregionu Telčsko + další charakteristiky.....	115
Příloha 8: Rozpočet obce Třeštice (upraveno autorem).....	117
Příloha 9: Rozpočet obce Knínice (upraveno autorem).....	117

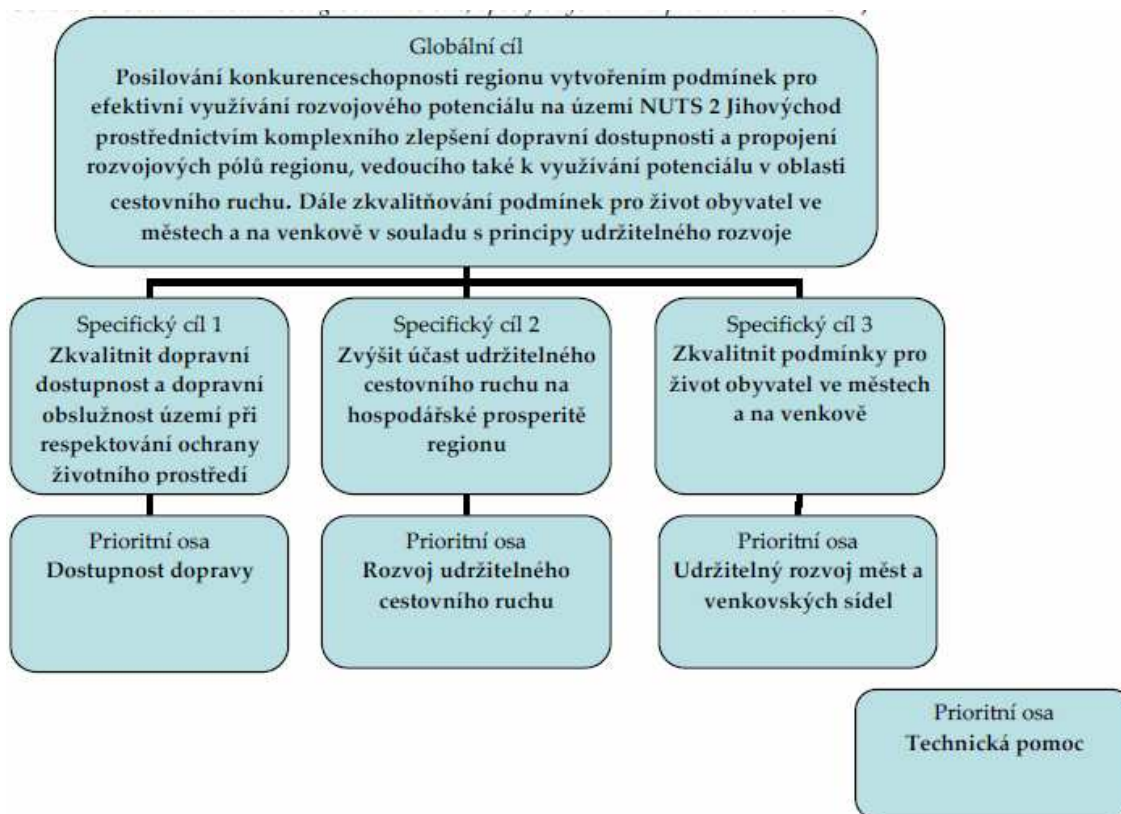
Příloha 1: Strategické cíle, prioritní osy a priority Národního rozvojového plánu

Strategické cíle, prioritní osy a priority NRP:

Zdroj: BusinessInfo : Národní rozvojový plán ČR 2007 - 2013 [online]. c 1997-2011 [cit. 2011-09-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/narodni-rozvojovy-plan-cr-2007-2013/1001573/39487/>>.

Příloha 2: Schéma návaznosti globálního cíle, specifických cílů a prioritních os Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod 2007 - 2013

Zdroj: REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS 2 JIHOVÝCHOD 2007–2013 [online]. 11/2007 [cit. 2011-09-28]. Dostupné z WWW: <www.jihovychod.cz/download/rop/rop-jv.pdf>.

Příloha 3: Priority Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod a procentuální rozdělení finanční alokace

<i>Priority Regionálního operačního programu Jihovýchod</i>	<i>Podíl prioritní osy</i>
P1 DOSTUPNOST DOPRAVY	49,0 %
1.1 - Rozvoj dopravní infrastruktury v regionu 1.2 - Rozvoj dopravní obslužnosti a veřejné dopravy 1.3 - Obnova vozového parku drážních vozidel hromadné přepravy osob 1.4 - Rozvoj infrastruktury pro nemotorovou dopravu	
P2 ROZVOJ UDRŽITELNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU	19,0 %
2.1 - Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch 2.2 - Rozvoj služeb v cestovním ruchu	
P3 UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚST A VENKOVSKÝCH SÍDEL	28,6 %
3.1 - Rozvoj urbanizačních center 3.2 - Rozvoj regionálních středisek 3.3 - Rozvoj a stabilizace venkovských sídel 3.4 - Veřejné služby regionálního významu	
P4 TECHNICKÁ POMOC	3,4 %
4.1 - Aktivity spojené s realizací a řízením ROP 4.2 - Podpora absorpční kapacity	

Zdroj: REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS 2 JIHOVÝCHOD 2007–2013 [online]. 11/2007 [cit. 2011-09-28]. Dostupné z WWW: <www.jihovychod.cz/download/rop/rop-jv.pdf>.

ROP NUST II JV spadá mezi regionální operační programy v cíli Konvergence a je pro něj vyčleněno 704,45 mil. €, což činí přibližně 2,64 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 124,31 mil. €.

Největší část finančních prostředků ROP JV je vyčleněna na prioritní osu 1 zahrnující oblast dopravy, a sice 49,0 % (345,2 mil. €). Další významná část finančních prostředků, a sice 28,6 % (201,5 mil. €), bude směřovat na projekty v oblasti prioritní osy 3 udržitelného rozvoje měst a venkovských sídel. Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 133,8 mil. €, tj. 19,0 %, a na prioritní osu 4 připadají zbývající 3,4 %, tedy 23,9 mil. €.

**Příloha 4: Vymezení příjemce podpory, forma podpory a dotační tituly v podprogramu
Podpora obnovy a rozvoje venkova
(Výňatek ze Zásad podprogramu pro poskytování dotací v roce 2011)**

2. Vymezení příjemce podpory

2.1 U dotačního titulu č. 1 je účastníkem podprogramu

- obec, která získala ocenění modrou, bílou, oranžovou nebo zlatou stuhou v krajském kole soutěže Vesnice roku 2010 nebo se umístila na 1. - 3. místě v celostátním kole této soutěže.

2.2 U dotačního titulu č. 2 je účastníkem podprogramu:

- obec **do 3000 obyvatel** (nikoli např. obcí zřízená právnická osoba),
- svazek obcí 1), který je registrován v souladu se zákonem o obcích 2), a to pouze v případě, že žadatelem nemůže být jedna obec, protože akce zasahuje do katastrálního území více obcí.

2.3 U dotačního titulu č. 3 je účastníkem podprogramu:

- obec **do 3000 obyvatel** (nikoli např. obcí zřízená právnická osoba),
- svazek obcí, který je registrován v souladu se zákonem o obcích.

2.4 U dotačního titulu č. 4 je účastníkem podprogramu:

- obec **do 3000 obyvatel** (nikoli např. obcí zřízená právnická osoba),
- svazek obcí 1), který je registrován v souladu se zákonem o obcích 2), a to pouze v případě, že žadatelem nemůže být jedna obec, protože akce zasahuje do katastrálního území více obcí.

2.5 U dotačního titulu č. 5 je účastníkem podprogramu:

- obec **do 3000 obyvatel** (nikoli např. obcí zřízená právnická osoba), která má ve svém katastru minimálně 4% obyvatel romského etnika.

Podíl romské menšiny na počtu obyvatel obce musí být doložen závazným prohlášením starosty s odkazem na příslušné dokumenty nebo studie, popřípadě kvalifikovaným odhadem krajského koordinátora pro národnostní menšiny.

3. Forma podpory

3.1 Podpora je poskytována jako systémová investiční nebo neinvestiční dotace (dále jen „dotace“) na realizaci schválených akcí.

Investiční dotace je dotace na investiční akci, jejíž náklady jsou spojené s pořízením majetku nebo s jeho obnovou, při níž je majetek zhodnocován, případně i na náklady na údržbu a opravu majetku, pokud jsou součástí investiční akce.

Neinvestiční dotace je dotace na neinvestiční akci, jejíž náklady jsou spojené s údržbou a opravou majetku, nedochází-li ke zhodnocování majetku.

3.2 Pro dotační titul č.1: Dotace je poskytována až do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce.

3.3 Pro dotační titul č. 2: Dotace je poskytována až do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Dolní limit dotace na jednu akci činí 50 tis. Kč. Horní limit dotace na jednu akci činí 400 tis. Kč.

3.4 Pro dotační titul č.3: Dotace je poskytována až do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Horní limit dotace na jednu akci činí 200 tis. Kč.

3.5 Pro dotační titul č.4: Dotace je poskytována až do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Dolní limit dotace na jednu akci činí 50 tis. Kč. Horní limit dotace na jednu akci činí 400 tis. Kč.

3.6 Pro dotační titul č.5: Dotace je poskytována až do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Dolní limit dotace na jednu akci činí 50 tis. Kč. Horní limit dotace na jednu akci činí 400 tis. Kč.

3.7 Náklady na přípravu žádosti, na zhotovení projektové dokumentace, na provádění inženýrských činností souvisejících s akcí a na odměny manažerů nejsou uznatelnými náklady akce.

3.8 Předmětnou akci nelze dotovat z jiných národních programů, podprogramů nebo dotačních titulů státního rozpočtu nebo podprogramů spolufinancovaných z prostředků EU.

3.9 Akce může být spolufinancována z rozpočtu kraje. V takovém případě bude výše dotace ze zdrojů podprogramu stanovena tak, aby spolu s podílem finančních prostředků kraje nepřesáhla 90 % celkové výše skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce.

3.10 Povinná spoluúčast účastníka podprogramu na krytí nákladů realizace akce může být tvořena vlastní dodávkou materiálů a dobrovolnou prací občanů obce.

4. Dotační tituly

4.1 Dotační titul č. 1 – Podpora vítězů soutěže Vesnice roku

Budou podporovány akce zaměřené na:

- obnovu a údržbu venkovské zástavby (s výjimkou bytového fondu) a občanské vybavenosti (např. radnice, školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení, hasičské zbrojnice, sakrální stavby, hřbitovy, drobné stavby),
- komplexní úpravu veřejných prostranství,
- obnovu a zřizování veřejné zeleně,
- rekonstrukci a výstavbu místních komunikací, stezek a veřejného osvětlení,
- přípravu a realizaci propagačních materiálů obce a prezentace obce v souvislosti s umístěním v soutěži Vesnice roku.

4.2 Dotační titul č. 2 – Podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci

Budou podporovány akce s výstupy sloužícími převážně dětem a mládeži, na jejichž výběru a přípravě (resp. realizaci) se děti a mládež prokazatelně podílely (resp. budou podílet), a které jsou zaměřené na:

- obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti (např. školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení),
- úpravu veřejných prostranství,
- obnovu a zřizování veřejné zeleně,
- rekonstrukci nebo vybudování zařízení pro volnočasové aktivity (hřiště, klubovny, cyklostezky, bruslařské dráhy, naučné stezky apod.).

4.3 Dotační titul č. 3 – Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova

Budou podporovány akce nadregionálního významu zaměřené na:

- prezentaci úspěšných projektů zaměřených na obnovu a rozvoj venkova,

- výměnu zkušeností při přípravě projektů zaměřených na obnovu a rozvoj venkova,
- podporu spolupráce a odborného vzdělávání zástupců obcí zaměřeného na obnovu a rozvoj venkova.

4.4 Dotační titul č. 4 - Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci

Budou podporovány akce zaměřené na obnovu drobných sakrálních staveb nalézajících se v katastrálním území obce, které nejsou prohlášeny kulturním památkou a jsou v majetku obce.

Jedná se zejména o obnovu staveb jako:

- kaple, kaplička,
- socha,
- boží muka, kříž,
- úprava prostranství v okolí drobných sakrálních staveb.

4.5 Dotační titul č. 5 – Podpora zapojení romské komunity do života obce a společnosti

Budou podporovány akce s výstupy rovněž sloužícími romské komunitě (sociálně vyloučeným osobám), na jejichž výběru a přípravě (resp. realizaci) se romská komunita prokazatelně podílela nebo bude podílet, a které jsou zaměřené na:

- obnovu a údržbu občanské vybavenosti (školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení),
- rekonstrukci nebo vybudování zařízení pro volnočasové aktivity (klubovny, hřiště, apod.),
- vybudování nebo rekonstrukce infrastruktury obce u objektů sloužících převážně romské komunitě.

Zdroj: MMR ČR [online]. 2010 [cit. 2011-10-07]. Zásady podprogramu pro poskytování dotací v roce 2011.

Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-regionu-v-roce--2011/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova>>.

Příloha 5: Struktura jednotlivých os Programu rozvoje venkova a rozpočet na období 2007 – 2013 (hodnoty v milionech EUR)

	Opatření	rozpočet na období
OSA I	Modernizace zemědělských podniků	322
	Investice do lesů	85
	Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářských produktů	136
	Pozemkové úpravy	174
	Seskupení producentů	17
	Další odborné vzdělávání a informační činnost	13
	Zahájení činnosti mladých zemědělců	58
	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	34
	Využívání poradenských služeb	20
	celkem OSA I	858
OSA II	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znev. oblastech	714
	Platby v rámci Natury 2000 a vodní rámcové směrnice	60
	Agroenvironmentální opatření	1 046
	Zalesňování zemědělské půdy	61
	Platby v rámci Natury 2000 v lesnictví	12
	Lesnicko-environmentální platby	13
	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	39
	celkem OSA II	1 946
OSA III	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	148
	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	101
	Podpora cestovního ruchu	79
	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	248
	Ochrana a rozvoj dědictví venkova	57
	Vzdělávání a informace	13
	celkem OSA III	646
OSA IV	Místní akční skupina	37
	Realizace místní rozvojové strategie	148
	Realizace projektů spolupráce	18
	celkem OSA IV	202
OSA V	Technická pomoc	18
CELKEM		3 670

Zdroj: EAgri Dotace [online]. 8/2011 [cit. 2011-09-29]. Program rozvoje venkova 2007–2013. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/stav-implementace/>>.

Příloha 6: Umístění Mikroregionu Telčsko v rámci ČR

Zdroj: Místní akční skupina mikroregionu Telčsko [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.telc.eu/mas/>>.

Příloha 7: Obce mikroregionu Telčsko + další charakteristiky

Název obce	Počet částí obce	Počet katastrů	Katastr. výměra v ha	Počet obyvatel		Pošta	Škola	Zdrav. zař.	město=3 městys=2 ostatní obce=1
				celkem	ve věku 15 - 64 let				
Bohuslavice	1	1	375	135	89	0	0	0	1
Borovná	1	1	520	84	50	0	0	0	1
Černíč	3	3	761	134	84	0	0	0	1
Červený Hrádek	1	1	679	211	157	0	0	0	1
Dolní Vilímeč	1	1	546	101	66	0	0	0	1
Doupě	1	1	513	103	71	0	0	0	1
Dyjice	4	5	1 493	137	93	0	0	0	1
Hodice	1	1	1 255	741	543	0	0	0	1
Horní Myslová	1	1	364	80	58	0	0	0	1
Hostětice	2	2	449	131	90	0	0	0	1
Jindřichovice	1	1	377	87	65	0	0	0	1
Knínice	2	1	1 066	180	111	0	0	0	1
Kostelní Myslová	1	1	512	61	36	0	0	0	1
Krahulčí	1	1	364	679	484	0	0	0	1
Krasonice	1	1	1 181	200	126	1	0	0	1
Lhotka	1	1	224	83	62	0	0	0	1
Markvartice	1	1	641	208	138	0	0	0	1
Mrákočín	3	2	1 828	928	659	1	1	1	2
Mysletice	1	1	292	119	77	0	0	0	1
Mysliboř	1	1	737	218	157	0	0	0	1
Nevcehle	1	1	783	231	159	0	0	0	1
Nová Říše	1	1	785	875	624	1	1	1	1
Olšany	1	1	730	61	43	0	0	0	1
Olší	1	1	361	56	41	0	0	0	1
Ořechov	1	1	290	72	40	0	0	0	1
Panenská Rozsídka	1	1	441	149	91	0	0	0	1
Pavlov	3	3	1 335	413	286	0	0	1	1
Radkov	1	1	629	231	152	0	0	0	1
Rozseč	1	1	830	184	123	1	0	0	1
Růžená	1	1	550	317	221	0	0	1	1
Řásná	1	1	1 352	203	143	0	0	0	1
Řídelov	1	1	653	84	57	0	0	0	1
Sedlatice	1	1	341	60	39	0	0	0	1
Sedlejev	1	1	749	264	190	0	0	0	1
Stará Říše	2	2	1 778	678	475	1	1	1	2
Strachoňovice	1	1	434	87	63	0	0	0	1

Svojkovice	1	1	306	60	37	0	0	0	1
Telč	5	2	2 486	5 714	3 971	1	1	1	3
Třeštice	1	1	702	116	81	0	0	0	1
Urbanov	1	1	337	132	81	1	0	1	1
Vanov	1	1	427	90	56	0	0	0	1
Vanůvek	1	1	256	28	21	0	0	0	1
Vápovice	1	1	199	47	31	0	0	0	1
Volevčice	1	1	332	45	28	0	0	0	1
Vystrčenovice	1	1	326	102	70	0	0	0	1
Zadní Vydří	1	1	384	55	30	0	0	0	1
Zdeňkov	1	1	400	72	45	0	0	0	1
Zvolenovice	1	1	407	78	48	0	0	0	1
Žatec	1	1	316	119	88	0	0	0	1
CELKEM			33 098	15 243	10 550	7	4	7	

Zdroj: vlastní tvorba na základě údajů z www.czso.cz

Příloha 8: Rozpočet obce Třeštice (upraveno autorem)

PŘÍJMY (v tis.Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	707,80	722,12	748,12	1127,79	1112,54	1524,05
Nedaňové příjmy	46,88	160,84	47,49	413,78	453,08	1320,83
Kapitálové příjmy	11,00	65,00	3,00	453,16	1822,98	567,42
Přijaté dotace	808,69	902,13	905,45	1279,31	5800,21	6282,79
Příjmy celkem	1574,37	1850,09	1704,06	3274,04	9188,81	9695,09
VÝDAJE (v tis.Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Běžné výdaje	1235,22	1532,70	1544,51	2078,22	2698,28	1483,05
Kapitálové výdaje	347,73	449,40	221,59	8027,91	7792,79	836,21
Výdaje celkem	1582,95	1982,10	1766,10	10106,13	10491,07	2319,26
Saldo rozpočtu (v tis.Kč)	-8,58	-132,01	-62,04	-6832,09	-1302,26	7375,83

Zdroj: vlastní tvorba na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS

Příloha 9: Rozpočet obce Knínice (upraveno autorem)

PŘÍJMY (v tis.Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	1405,18	1897,86	1401,67	2042,21	2003,61	1942,35
Nedaňové příjmy	331,37	234,89	737,68	783,85	251,26	3629,43
Kapitálové příjmy	13,43	1,98	208,62	73,30	-	100,00
Přijaté dotace	834,24	234,29	243,82	467,42	4960,71	325,90
Příjmy celkem	2584,22	2369,02	2591,79	3366,78	7215,58	5997,68
VÝDAJE (v tis.Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Běžné výdaje	1327,14	1595,00	1494,04	1980,36	2372,35	2057,32
Kapitálové výdaje	1188,04	187,50	1516,35	3308,92	23716,53	157,04
Výdaje celkem	2515,18	1782,50	3010,39	5289,28	26088,88	2214,36
Saldo rozpočtu (v tis.Kč)	69,04	586,52	-418,6	-1925,50	-18873,3	3783,32

Zdroj: vlastní tvorba na základě vybraných dat z ARIS MF ČR a ÚFIS